

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» (М. ЛЬВІВ, УКРАЇНА)
ДНІПРОВСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ (М. ДНІПРО, УКРАЇНА)
НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПСИХОЛОГІЇ ОСВІТИ ТА ВИХОВАННЯ (М. РИМ, ІТАЛІЯ)
ВИЩА ШКОЛА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН І СУСПІЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
(М. ХЕЛМ, РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)
АКАДЕМІЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ (М. ГДАНСЬК, РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)
ПРАЗЬКИЙ ГУМАНІТАРНО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ
(М. ПРАГА, ЧЕСЬКА РЕСПУБЛІКА)
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ЦЕНТР ОСВІТИ (М. РИМ,
ІТАЛІЯ)

***Матеріали міжнародної студентської
науково-практичної конференції***

***«Організаційні, правові та психолого-педагогічні аспекти
реалізації професійної мобільності студентів у період війни: реалії
та перспективи»***

м. Львів, 23 листопада 2022 року

Міністерство освіти і науки України

Національний університет «Львівська політехніка» (м. Львів, Україна)

Дніпровська академія неперервної освіти (м. Дніпро, Україна)

Науковий Інститут Психології Освіти та Виховання (м. Рим, Італія)

Вища школа міжнародних відносин і суспільних комунікацій (м. Хелм, Республіка Польща)

**Академія фізичного виховання і спорту
(м. Гданськ, Республіка Польща)**

Празький гуманітарно-технологічний інститут (м. Прага, Чеська Республіка)

Європейський Центр Освіти (м. Рим, Італія)

«Організаційні, правові та психолого-педагогічні аспекти реалізації професійної мобільності студентів у період війни: реалії та перспективи»

Матеріали міжнародної студентської науково-практичної конференції
23 листопада 2022 року

ЛЬВІВ-2022

УДК 378.4.011.3-057.87(06)

Організаційні, правові та психолого-педагогічні аспекти реалізації професійної мобільності студентів в період війни: реалії та перспективи: Матеріали Міжнародної студентської науково-практичної конференції (Національний університет «Львівська політехніка»), м. Львів, 23 листопада 2022 року / за ред. Т.М. Горохівської, Ю. М. Козловського, О. М. Ієвлєва, Л.В.Дольнікової; за заг. ред. О. М. Ієвлєва. Львів, 2022. 163с.

Рекомендовано до друку кафедрою педагогіки та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка» (протокол № 6 від 9 грудня 2022 р.)

Редакційна колегія:

Горохівська Т.М., доктор педагогічних наук, доцент (голова) (м. Львів, Україна),
Ієвлєв О.М., доктор педагогічних наук, доцент (заступник голови) (м. Львів, Україна),
Козловський Ю.М., доктор педагогічних наук, професор (м. Львів, Україна),
Муқан Н.М., доктор педагогічних наук, професор (м. Львів, Україна),
Дольнікова Л.В, кандидат педагогічних наук (м. Львів, Україна) – відповідальний секретар.

Матеріали Міжнародної студентської науково-практичної конференції відображають підходи щодо трактування актуальних питань сучасного студентства з питань академічної та професійної мобільності студентів та випускників закладів вищої освіти в контексті освітньої євроінтеграції в умовах воєнного стану.

Адресується студентам, педагогам-практикам, керівникам та організаторам студентської науково-дослідницької роботи, методистам закладів вищої, фахової передвищої, професійної, загальної середньої освіти.

Матеріали, що включено до збірника, подано у авторській редакції. Автори несуть повну відповідальність за опублікований матеріал.

Рецензенти:

Сікорський П. І., доктор педагогічних наук, професор
Креденець Н. Д., доктор педагогічних наук, професор
Калінська О.П, кандидат педагогічних наук, доцент

© Національний університет «Львівська політехніка»

ЗМІСТ

Guihua Cao

FACULTY PROFESSIONAL DEVELOPMENT IN UKRAINE: THEORETICAL AND PRACTICAL ASPECTS.....8

Min Ma

COMPETENCE-BASED APPROACH IN HIGHER EDUCATION.....10

Yifei Li

SOCIAL AND ECONOMIC ASPECTS OF HIGHER EDUCATION QUALITY ASSURANCE.....13

Zichun Qi

PROJECT AS EDUCATIONAL TECHNOLOGY: STAGES OF ITS PLANNING AND IMPLEMENTATION.....17

Асалай Михайло, Максимов Андрій

ПСИХОЛОГІЧНА КУЛЬТУРА ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ З ПСИХОЛОГІЇ.....20

Бас Тетяна

КОМУНІКАТИВНИЙ РОЗВИТОК ШКОЛЯРА НА УРОКАХ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ ЗАСОБАМИ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ 23

Бегагосн Валерія

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СТАВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ ДО МІЖНАРОДНОЇ АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ.....25

Біль Юлія

СУЧАСНІ МОДЕЛІ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ.....29

Біляк Іванна.

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА В УМОВАХ ВІЙНИ.....31

Бобош Світлана

ГЛОБАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ОСВІТИ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ.....35

Бондарев В'ячеслав

АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ СТУДЕНТІВ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ.....37

Варгас Віра

ОСВІТНІ ВИКЛИКИ МОБІЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ.....40

Гавдьо Ігор

ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ТЕХНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ФАКТОР ЇЇ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ.....42

Гаврилів Соломія

РОЗВИТОК ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА.....45

Гайдучик Тетяна	
ВИМОГИ ДО СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТОВОЇ ШКОЛИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	47
Галалінг Єлизавета	
РОЛЬ ГУМАНІТАРНИХ НАУК У ФОРМУВАННІ СВІТОГЛЯДУ ЯК ВАЖЛИВОГО ЧИННИКА КОНКУРЕНТОЗДАТНОСТІ ФАХІВЦІВ	50
Гудзь Ірина	
РОЗВИТОК ТВОРЧОСТІ УЧНІВ ЯК ЧИННИК ЇХ АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ.....	53
Двожак Богдан	
СУТНІСТЬ СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	55
Євчинець Дарина, Зінчак Ніколетта	
РОЗВИТОК У СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ МОТИВАЦІЇ ДО НАВЧАННЯ..	58
Жукровська Анастасія	
ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗУВАННЯ ОНЛАЙН ПЕДАГОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІНФОРМАТИКИ В ЗЗСО: ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ.....	62
Задорожна Андріана	
ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ СТУДЕНТІВ-ПЕРШОКУРСНИКІВ ДО УМОВ НАВЧАННЯ У ЗВО.....	66
Ільків Оксана	
НЕВЕРБАЛЬНА КОМУНІКАЦІЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ.....	71
Квас Марія	
ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПІД ЧАС ОЧНОЇ ТА ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	73
Козловський Павло-Вадим	
РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПЕРІОД ВІЙНИ.....	77
Куршев Богдан	
СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ОСОБИСТІ.....	81
Лужецька Алефтіна	
ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	83
Макух Юлія	
ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА УРОЦІ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ В СТАРШИХ КЛАСАХ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ	87
Мітлицька Світлана	
ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ІЗ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ.....	91
Наконечна Юлія	
МОЖЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ МОЛОДІ У ВОЄННИЙ ЧАС..	96

Наумик Антон	
ДЕЯКІ АСПЕКТИ АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ РЕАЛІЗАЦІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	98
Новостройний Дмитро	
ПЕРСПЕКТИВИ ІТ-СПЕЦІАЛЬНОСТІ У КОЛЕДЖІ.....	101
Онисько Катерина, Качій Крістіна, Кандієва Антоніна.	
ПРАВОВІ ТА СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ВІЙНИ.....	103
Петришин Софія	
РЕАЛІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІКИ ПАРТНЕРСТВА В ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ..	106
Попадюк Діана	
РОЗВИТОК ЦИФРОВОГО СЕРЕДОВИЩА ПЕДАГОГА ЧЕРЕЗ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ.....	108
Попадюк Діана	
ТЕХНОЛОГІЯ САМОВИХОВАННЯ ЯК ЗАСІБ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ВИКЛАДАЧА.....	110
Пушкар Теряна	
МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ ОНЛАЙН-СЕРВІСІВ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ АСИНХРОННОГО РЕЖИМУ НАВЧАННЯ	113
Сахарова Дар'я	
ДО ПРОБЛЕМИ ПРОЯВІВ ТРИВОЖНОСТІ У СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	11
7	
Свергун Наталія	
ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПСИХОЛОГІЧНОГО ВПЛИВУ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ.....	119
Сич Денис	
ЗНАЧЕННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ТЕХНІЧНИХ ЗВО.....	122
Сінько Вікторія	
ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ У ШКОЛІ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ.....	124
Сороката Яніна	
ІНТЕРНЕТ, ЯК ДЖЕРЕЛО ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.....	129
Сороката Яніна	
ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ЯК МИСТЕЦТВО СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА.....	133
Стечкевич Софія	
РОЗВИТОК ТВОРЧОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗАСОБАМИ ІКТ	136
Строков Олександр	
ПСИХОЛОГІЧНЕ ЗДОРОВ'Я ПІД ЧАС ВІЙНИ.....	139

Тудовші Денис	
МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ ОНЛАЙН-СЕРВІСІВ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ СИНХРОННОГО РЕЖИМУ НАВЧАННЯ.....	141
Чубінська Анастасія	
ТРАНСФОРМАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ КУЛЬТУРНИХ ТРАДИЦІЙ: СУЧАСНИЙ АСПЕКТ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ФАХІВЦЯ.....	145
Шульга Оксана	
ВЕБ-КВЕСТ ЯК ІНТЕРАКТИВНА ФОРМА ПОЗАКЛАСНОЇ РОБОТИ	149
Юзефів Анастасія	
АНГЛІЦИЗМИ НА ВІЙСЬКОВУ ТЕМАТИКУ У ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВІ...	153
Ясніцька Ольга	
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЖІНОЧОГО СТИЛЮ КЕРІВНИЦТВА	158

Guihua Cao

Науковий керівник – д.пед.н., проф. Н.В. Мукан
Національний університет «Львівська політехніка»
cao.guihua.mnopn.2021@lpnu.ua

FACULTY PROFESSIONAL DEVELOPMENT IN UKRAINE: THEORETICAL AND PRACTICAL ASPECTS

In modern society, the successful university functioning depends on the level of faculty professional competence. All over the world, human capital is recognized as a major component of the organisation's competitiveness. In educational sphere the competitiveness of university depends on human capital in the domestic and foreign markets of educational services. Numerous studies show that learning development positively affects job competence, job prospects and additionally expands useful skills and knowledge for everyday life (Mackay, 2017).

According to the study results, we distinguish the main methodological approaches, which underline the university faculty professional development. Among them there are: systemic approach which forms the basis for constructing holistic and integrated models of faculty professional development; activity and productivity-based approach, which provides orientation of faculty professional development on productive, professionally oriented educational activity, enrichment of their practical experience; androgynous approach, which supports the implementation of continuous professional development concepts and programs as well as personal development lifelong; subjective approach, which actualizes the concept of preparing individual for the conscious mastery of professional activities, building his / her own professional career, ensures the development of motivation and psychological readiness for work; personal development-based approach, which involves the consideration and development of individual personality traits, determines the priority of the personal semantic sphere of

faculty, cultivates their unique personal experience; acmeological approach, which ensures the personality development in the context of professional development aiming at reaching the top of professionalism; competence-based approach, which allows to diagnose the results of professional development and structure its content by defining a clear list of competencies required to perform professional functions.

The creation of a common foundation for faculty professional development, based on the following fundamental invariant characteristics has become the result of consistent policies over the decades: the responsibility of the state and universities for faculty professional development, and especially for access to continuing professional development; integration of theory and practice in professional development programs; centralized quality monitoring through the development of professional education standards.

Researching the problem of faculty professional development, we mention that the concept of “development” is considered by modern science as irreversible, directed, natural changes in systems, which can be both material and ideal objects, including human personality. These changes can take the following forms: development of the system and its transition to a higher level of functioning; improvements of professional development system structure and its components; the increase of internal resources of the system; the qualitative changes that lead to an increase in the ability of professional development system to adapt to external requirements; the emergence of new features, qualities, functions and capabilities, etc.

The main tasks of university faculty professional development are as following: to improve previously acquired and / or acquire new competencies within the professional activity or field of knowledge, taking into account the requirements of the relevant professional standards; to gain experience in performing additional tasks and responsibilities within the specialty and / or profession and / or position; to form and develop digital, managerial, communication, media, inclusive, speech competencies, etc.

Professional development, like all educational activities, is based on the complex of principles: human-centred principle; guaranteeing the quality of education and

educational activities; equal access; scientific nature of education; diversity of education; integrity and continuity of the education system; freedom to choose the types, forms and pace of professional development, educational program, educational institution or other subjects of educational activity; academic integrity; academic freedom; humanism; democracy; formation of civic culture and culture of democracy; promoting lifelong learning; integration into the international educational and scientific space; availability of all forms and types of educational services provided by the state.

The development of faculty professional development model is preceded by the analysis of their professional activity, which includes the following stages: determining the range of faculty profile, in other words – identification of generalized labour functions, taking into account the specifics of the established positions; the analysis of labour structure (purpose, subject, means of labour, methods of action, features of educational institution); the analysis of professional functions (identification of partial and complex skills required to perform professional functions); the analysis of typical challenges and errors in the activities of university faculty; the forecast of certain branch of labour development (prospects of development of the branch, emergence and development of new technologies, improvement of objects of work, materials, means of work, etc.).

References:

1. Mackay, M. (2017). Professional development seen as employment capital. *Professional development in education*, 43(1), 140-155.

Min Ma
Науковий керівник – д.пед.н., проф. Н.В. Мукан
Національний університет «Львівська політехніка»
min.ma.mnopn.2021@lpnu.ua

COMPETENCE-BASED APPROACH IN HIGHER EDUCATION

Competence-based approach and its application in higher education is one of the modern trends in many countries all over the world. As researchers notice, the development of the competencies demanded by the labour market leads to the adaptation of educational institutions to the notion of competency. The results of literature review provide evidence that among the main demands of modern society is the demand for high quality learning outcomes.

The European Union identifies the following key competences: “literacy competence, multilingual competence, mathematical competence and competence in science, technology, and engineering, digital competence, personal, social, and learning to learning competence, citizenship competence, entrepreneurship competence, cultural awareness and expression competence” (European Union, 2018).

It is worth mentioning that competence-based approach is widely discussed by scientists in various countries. They define the term competence as following: “competence is seen as a series of integrated capabilities consisting of clusters of knowledge, skills and attitudes necessarily conditional for task performance and problem solving and for being able to function effectively in a certain profession, organisation, job, role and situation” (Mulder, Gulikers, Biemans, & Wesselink, 2009, p. 757).

Literacy development is the foundation for further learning and linguistic interaction. Depending on the context, literacy can be developed in the mother tongue, the language of instruction and / or the official language in the country or region.

Considering multilingual competence, it is worth mentioning that multilingualism is a widespread phenomenon in modern societies. A considerable number of people speak more than two languages in their everyday life due to historical, social, or economic reasons (Cenoz, & Genesee, 1998).

Language competence is the ability to use different languages effectively to communicate. It is based on the ability to understand, express, and interpret concepts, facts, thoughts, feelings both orally and in writing. Includes the ability to listen, speak, read, and write in appropriate social and cultural contexts. Basic knowledge, skills, attitudes, and attitudes related to language competence comprise the following: the use

of vocabulary, knowledge of functional grammar of different languages and awareness of the main types of verbal interaction and language registers; knowledge of social customs, cultural aspects, and dialects of languages; the ability to understand conversational messages, initiate, maintain and end conversations, read, understand and compose texts with different levels of proficiency in different languages according to personal needs; the ability to learn languages in formal, non-formal and informal lifelong learning is important.

Among the key competences, European Union (2018) distinguishes the mathematical competence and competence in science, technology, and engineering. We understand mathematical competence as the ability to use logical and mathematical thinking to solve problems in everyday life. In this context mathematical competence involves the ability and desire to apply logical and spatial thinking, as well as presentations (formulas, models, constructions, graphs, charts).

Mathematical competence involves the ability to mathematically substantiate, understand mathematical evidence and communicate in mathematical language and use appropriate tools, including statistics and graphs. A positive attitude towards mathematics is based on respect for truth and a willingness to look for reasons and evaluate their reality.

Among the others, there is digital competence, which is described as the confident, critical, and responsible use and interaction with digital technologies for learning, professional activities (work) and participation in society.

Personal, social, and learning to learn competence is the ability to be aware of inner states, effectively manage time and information, work constructively with other people, remain resilient and manage your own learning and career.

References

1. Cenoz, J., & Genesee, F. (Eds.). (1998). *Beyond bilingualism: Multilingualism and multilingual education*. Clevedon, UK: Multilingual Matters.
2. European Union. (2018). Recommendation on key competences for lifelong learning. *Official Journal of the European Union, C 189, 61, 1-6*.

3. Mulder, M., Gulikers, J., Biemans, H. and Wesselink, R. (2009). The new competence concept in higher education: error or enrichment? *Journal of European Industrial Training*, 33(8), 755-770.

Yifei Li

Науковий керівник – д.пед.н., проф. Н.В. Мукан

Національний університет «Львівська

політехніка»

li.yifei.mnopn.2021@lpnu.ua

SOCIAL AND ECONOMIC ASPECTS OF HIGHER EDUCATION QUALITY ASSURANCE

Comparative and pedagogical research confirms that in many countries of the world the main priorities of educational policy comprise the development and implementation of an effective strategy for the development of higher education based on the mechanisms which allow universities to provide high quality educational services, implement promising research projects and fully integrate into the global scientific and educational space. The system of higher education in Ukraine is somewhat inferior to the university systems of highly developed countries in terms of its economic capabilities and competitive status but has significant potential for increasing its competitiveness and significant prerequisites for becoming globally competitive universities.

The problem of higher education quality assurance in Ukraine has recently become increasingly important socially, economically, ideologically, and technically. Attention to this problem is due to objective factors: the level of intellectual capital depends on the level of the country development and its economic competitiveness; the quality of education is becoming increasingly important in ensuring the competitiveness of higher education graduates in Ukrainian labour market.

Higher education is an important factor which has the direct impact on the level of state competitiveness, along with institutional support, business process development, market efficiency, innovation, technological development, economic reliability, health and primary education, infrastructure development etc.

One of the factors that characterizes the increase in the efficiency of the country's economy, is an indicator of higher education and professional training level. Higher education institutions train specialists without whose participation the economy cannot function. Higher education can increase human capital quantitatively and carry out its scientific and social transformation in accordance with the needs and demands of society, production, and market of intellectual labour. The future economic, scientific, cultural, and political elite of society, on which social progress directly depends, is formed, and educated in higher educational institutions.

Higher education institutions are responsible for the production, translation, transfer of knowledge and experience from generation to generation, the formation of skills, without which society cannot maintain its existence and development.

Higher education significantly contributes to the "blurring" of social barriers in society as far as it is a prerequisite for raising social status, moving vertically from one social stratum to another. Social selection is one of the most important functions of a higher education institution. Higher education institutions' faculty is engaged in scientific and research activities, developing basic and applied sciences, which strengthens the scientific potential of society. Therefore, educational activities of higher education institutions should be based on the following basic postulates: compliance of education with the needs of socio-economic development of society; ensuring the intellectual development of the individual, mastering the effective methods of independent cognitive activity; the formation of young generations of high moral and spiritual qualities on the basis of universal and national values; development of ecological culture and responsibility for environmental protection.

The solution of these complex problems depends primarily on the purposeful, scientifically sound activities of higher education institutions' faculty who have

scientific knowledge of the theory and methods of training in higher education institutions.

The knowledge economy is a socio-economic phenomenon that emerged in developed countries in the last decades of the XXth century. In a knowledge society based on the production, dissemination and use of knowledge, the latter becomes an instrument of innovation, competition, and economic success. In the structure of the concept of “development” the role of knowledge and elements related to learning significantly increases, higher education is becoming the main among various types of economic activity. In modern society there is a process of changing the classical schemes of creation, dissemination, and application of knowledge. Today we observe a clear institutional division of production (scientist, teacher) and consumption (student, pupil) of knowledge as well as their connection. Nowadays consumer and producer of knowledge together participate in the production of knowledge. There are firms with the participation of both consumers and producers of knowledge, various creative teams are created for the period production of knowledge, the functioning of which provides the most effective ways to use human capital.

In this context, higher education institutions, in particular universities, appear as important social institutions whose activities are related to the production, transfer and dissemination of knowledge. According to the new paradigm of university education development there is: transformation of universities into enterprises programming regional economic, social, cultural, environmental development; an innovative-entrepreneurial model of the university is created (the university becomes a scientific-educational-industrial complex); the university acquires the status of an institute of lifelong education of the adult population.

The university builds its activities on the following basic principles: fundamentality, quality, continuity of education and science, unity of teaching, research and education, integration into regional and global educational and scientific community, a certain level of openness and autonomy, consideration of regional interests etc. The introduction of a new paradigm of university education means creating conditions for the growth of the intellectual component of human capital,

thanks to which a country will be able to appear in the world community as a country-generator of new knowledge and innovations (as opposed to being a consumer of other people's ideas, technologies, goods, and services).

The innovative nature of higher education development determines the quality of the formed human capital, works to reveal the creative abilities of students, the intensification of creative activity of research and teaching staff. The basis of this priority area of higher education reform is aimed at the implementation of the "knowledge triangle" (education, research and innovation); large-scale investment in human resources; development of professional skills, and research.

In this regard, it is worth considering the preservation and development of scientific and pedagogical schools; reforming the network of universities so that they meet the needs of the regional economy; the integration of education and science in modern universities; the introduction of innovative learning technologies, etc.

The implementation of these tasks on the basis of the formation of an intelligent university environment activates the intellectual component of human capital.

In terms of access to higher education as a basis for ensuring the quality of human capital, the state should ensure the expansion of the share of budget funding, especially those areas of training that are crucial for regional development strategies and innovative economic development; stimulate the inflow of funds from business structures to form trust funds for the development of science in university centres, to attract new tools for resource provision (loans, grants, sponsorship), organizational support (career guidance, profession choice), educational and methodological support (pre-university training, competitions, contests, etc.).

Lifelong education is an important process of human capital accumulation. The emergence of lifelong learning is due to the fact that, first, in the knowledge economy, access to information and knowledge, the motivation to use them become the key to increasing the competitiveness of the individual; secondly, in difficult socio-political conditions only education allows a person to navigate in cultural, ethnic and linguistic diversity of the world. In addition, in the context of the global demographic crisis, the significance of providing educational services to people of "third age" will increase.

These postulates require coordination of strategic goals of universities in the following areas: alternation of work with educational training throughout human life; universality and democracy of education; individualization of education; increasing the role of self-education, and self-esteem; stimulating the level of education; flexibility and variety of methods, time, and place of study; improving the ability to learn.

We conclude that nowadays higher education is a determining factor in the dynamic socio-economic development of any country. The socio-economic system and the higher education system are closely interlinked, so changes in one cause adequate changes in the other. Given all the above, the process of adapting the higher education system to modern conditions requires its reform, considering all social changes in the country, including in the field of quality management.

Zichun Qi

Науковий керівник – д.пед.н., проф. Н.В. Муқан
Національний університет «Львівська політехніка»
qi.zichun.mnopn.2021@lpnu.ua

PROJECT AS AN EDUCATIONAL TECHNOLOGY: STAGES OF ITS PLANNING AND IMPLEMENTATION

The project method is becoming more and more widespread in the education systems of various countries around the world. The reasons for this lie in the fact, that it is significant not only for pedagogy as a field of study, but also for various social sciences. Let's name these reasons: there is a need not only to transfer the amount of certain knowledge to students, but to teach them to acquire this knowledge independently and use them to solve new cognitive and practical problems; there is a relevance of students' development of communication skills, the ability to work in various groups, to perform various social roles (leader, executor, mediator, etc.), to overcome conflict situations; there is a need for broad human contacts, familiarity with

different cultures, points of view on the same problem; the importance of the ability to use research methods for human activity: to collect the necessary information, analyse it from different points of view, put forward hypotheses, draw conclusions etc.

The project method provides an opportunity to develop students' cognitive interests, independent skills, construct their knowledge, navigate in the information space, think critically. Method of projects is always oriented towards independent students' activities – individual, pair, group, which they perform during a well-defined period of time.

The project method always involves solving some problem. And solving the problem involves, on the one hand, the use of a set of various methods and means of learning, and on the other hand, the need to integrate knowledge and skills from various fields of science, technology, culture, etc. The results of completed projects should be tangible: if it is a theoretical problem, then its concrete solution, if it is a practical one, a concrete result ready for implementation.

Projects as a modern educational technology contains a set of research, search of problem-solving methods, creative in their very essence, therefore this technology can be considered as a technology that promotes the creative development of students, their use of certain educational and cognitive techniques. Students are given the opportunity to solve one or another problem. In addition, the project method involves a mandatory presentation of the results.

We determine the main requirements for using the project method: the formulation of a problem significant in terms of research and creativity, which requires integrated knowledge and research to solve it; practical, theoretical, cognitive significance of expected results; independent (individual, pair, group) activity of students; structuring of the substantive part of the project (with defined results of individual stages); the use of research methods, which involves a certain sequence of actions: discussion of research methods, discussion of methods of final results design, collection, systematization and analysis of received data, summarization, design of results, their presentation, conclusions, raising new research problems.

The analysis of various studies on projects classification makes it possible to propose the following types of projects which are characterised:

1) by the nature of the dominant activity in the project: search; research; informative; creative; playing; structural; practice-oriented; tentative,

2) according to the degree of implementation of intrasubject connections: mono-subject project within the framework of one area of knowledge; interdisciplinary project, on the border of different areas; extracurricular project,

3) by the nature of project coordination: direct – rigid or flexible; mediated, hidden – hidden, implicit,

4) by nature of contacts: among participants of the same class; schools; city, region; states, different states of the world;

5) by composition of project participants: individual; collective: pair, group, mass;

6) by the nature of the partnership between the participants' project activity: cooperative; competitive,

7) according to the duration of the project: long-term; medium duration – from a week to a month; short term.

The following parameters of the external assessment of the project can be distinguished: significance and relevance of the proposed problems, adequacy of the research topic, the correctness of the use of research methods and methods of processing the obtained results, the activity of each project participant in accordance with his individual capabilities, the collective nature of the decisions made, the nature of communication and mutual assistance between participants in the project, necessary and sufficient depth of immersion in the problem, use of knowledge from other fields, evidence of decisions made, skills which justify their conclusions, aesthetics of design of project results, the ability to respond to the opponents' questions, the brevity and evidence of the answers of each member of the group.

The analysis of scientific literature makes it possible to identify certain stages in the preparation and implementation of the project:

1) The orientation stage.

- 2) The planning stage.
- 3) Project development stage.
- 4) Project evaluation stage.
- 5) Project implementation stage
- 6) Analysis stage.

Thus, on the basis of our analysis of the pedagogical literature, summarizing different points of view on the essence of the “project method” category and summarizing the experience of scientists dealing with this problem, we define the project method as a personally oriented educational technology, which consists in achieving the set didactic goal through the planned activity of the teacher and students in awareness, planning and solving the assigned tasks and the corresponding project of the final product under conditions of maximum independence of students in using the acquired and mastering new knowledge, abilities and skills. We chose this definition for further development of the problem of applying the project method in general pedagogical training of future higher school teachers.

Асалай Михайло, Максимов Андрій
Науковий керівник - старший викладач
кафедри психології Ісаєвич С.І.
ДВНЗ « Ужгородський національний університет»
asalaymykhailo@gmail.com, andriy34maximov@gmail.com

ПСИХОЛОГІЧНА КУЛЬТУРА ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ З ПСИХОЛОГІЇ

Навчання в університеті є одним з найважливіших етапів життя людини. Метою навчання в університеті є надання студентам, як майбутнім фахівцям з психології, міцної теоретико-практичної бази знань для подальшої роботи в різних галузях професії. Практик повинен бути навчений певними

компетенціями перед тим, як залишить навчальний заклад. Важливим завданням ВНЗ є розвиток розуміння у студента, так званої «психологічної культури». Саме поняття «психологічна культура» вказує на її психологічну та культурологічну складові та може трактуватися в контексті різних напрямів наукової думки. Термін «психологічна культура» тривалий час використовувався як пояснювальний термін у психології, що вказував на необхідність запровадження таких правил спілкування та взаємодії людини з навколишнім середовищем, які могли б представляти, відтворювати та транслювати зразки культурної поведінки.

Сьогодні психологічна наука має справу з розробленими концептуальними напрямками у вивченні психологічної культури людини. Як зазначають в своїх працях Н.В. Чепалева та багато інших фахівців, «психологічна культура» включає в себе поєднання знань з психології, вміння їх застосовувати на практиці, та вміння визначити психологічний та душевний стан, рис та якостей характеру, рівень пізнавальних процесів людини, спираючись на спостереження зовнішніх ознак людини. [2,3,4]

У майбутніх психологів у процесі навчання у ВНЗ формується психологічна культура для успішної взаємодії та професійного саморозвитку в процесі здійснення професійної діяльності. Це включає такі навички як використання теоретичних знань і психологічного мислення для роботи з людьми в умовах професійної діяльності. Воно передбачає володіння різними прийомами і формами міжособистісного впливу, таких як переконання, та моральна підтримка, прийомами саморегуляції, вміння висловлювати себе і свої думки, слухати і розуміти іншу людину, розвивати психологічні особливості і використовувати наявну в них інформацію, проводити та аналізувати соціальні заходи. На думку багатьох вчених, у студента повинні бути розвинені три основні структурні новоутворення, які доповнюють та підкріплюють психологічну культуру, та допомагають конкретизувати шляхи до гармонійного розвитку особистості студента, як майбутнього фахівця:

1. Психологічна свідомість, самосвідомість та адекватна самооцінка. Іншими словами розвиток власного «Я», представленого в «Я-концепції»;
2. Психологічні якості особистості, властиві для фахівця даної професії, такі як терпеливість, чуттєвість, емпатійність, відкритість та етичність;
3. Вміння дивитись на людей як на особистості, розглядати їх як індивідуальності, вміння бачити їх психічний стан, емоційно-вольові та інтелектуальні прояви, розуміти їх. [1,3,4]

Основною проблемою дослідження є суттєва суперечність між гострою потребою суспільства, практики навчання та навчання у ВНЗ у формуванні психологічної культури майбутнього фахівця, та недостатньою кількістю теоретичних та експериментальних методів і засобів вирішення цього завдання, відсутність цілісної та гармонійної концепції розвитку психологічної культури фахівця у ВНЗ.

Список використаних джерел

1. Ісаєвич, С. І. Психологічна культура як база професійного становлення особистості майбутнього фахівця з психології [Текст] / С. І. Ісаєвич // Науковий вісник Ужгородського університету : Серія: Педагогіка. Соціальна робота / гол. ред. І.В. Козубовська. – Ужгород: Говерла, 2012. – Вип. 25. – С. 83–85.

2. Пов'якель Н.І. Саморегуляція професійного мислення в системі фахової підготовки практичних психологів Автореф. дис. д-ра психол. наук: 19.00.07 / Нац. пед. ун-т ім. М.П.Драгоманова. — К., 2004. — 40 с.

3. Чепелева Н.В. Розвиток професійної компетентності майбутніх практичних психологів // Міжнародний семінар з гуманістичної психології та педагогіки: Тези доповідей.- Київ- Рівне: Ліста:-1998.- 23-33с.

4. Чепелева Н.В. Психологічна культура майбутнього вчителя/Н.В. Чепелева -К:Наук думка, 1989.- 342с.

Бас Тетяна

Науковий керівник – к.пед.н., доц. М.В. Носкова

КОМУНІКАТИВНИЙ РОЗВИТОК ШКОЛЯРА НА УРОКАХ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ ЗАСОБАМИ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Характерною особливістю сучасної школи є гуманізація освіти, орієнтований на особистість дитини, яка формується в процесі навчальної діяльності та через її залучення до комунікації з сучасним світом. Виконання цього завдання передбачає комунікативний розвиток школяра, який реалізується на уроках мовно-літературної освітньої галузі.

У початковому навчанні предмети мовно-літературної освітньої галузі займають лідируюче місце, оскільки спрямовані на формування функціональної грамотності та комунікативних умінь молодших школярів [1, с. 355]. Вивчення української мови в початкових класах – це початковий етап лінгвістичної освіти і розвитку мовлення, що забезпечує готовність випускників початкової школи до подальшої освіти.

Мовно-літературна освітня галузь має когнітивно-комунікативну спрямованість, що сприяє комунікативній діяльності та мотивації під час вивчення розділів і тем мовно-літературної освітньої галузі у початковій школі. Ступінь сформованості комунікативних умінь у молодших школярів впливає як на результативність навчання дітей, так і на процес їхньої соціалізації та становлення особистості загалом. На жаль, на практиці, далеко не всі учні загальноосвітніх шкіл можуть чітко і логічно висловлювати свої думки, композиційно формулювати своє мовлення, адекватно сприймати і аналізувати висловлювання інших людей. Відповідно, перед сучасною методикою постає необхідність залучення нових засобів комунікативного розвитку школяра.

У Національній стратегії розвитку освіти в Україні зазначені основні нагальні проблеми освіти: «...недостатня відповідність освітніх послуг вимогам суспільства, запитам особистості, потребам ринку праці; повільне здійснення

гуманізації, екологізації та інформатизації системи освіти, впровадження у навчально-виховний процес інноваційних та інформаційно-комунікаційних технологій; відсутність системи мотивацій і стимулювання інноваційної діяльності в системі освіти, нівелювання ризиків у зазначеній діяльності та інші...». Концепцією Нової української школи, Указ Президента України «Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2021» затверджено розвиток інформаційного суспільства шляхом зміни системи освіти як одного з найважливіших чинників сталого розвитку.

Проблема застосування єдиного інформаційного середовища у навчальному процесі досліджується вченими: М. Кисловою, С. Семеріковим, К. Словак, Л. Козловою, Н. Мислицькою, Г. Ткачук та ін. На думку вчених Н. Боголюб, К. Гляненко, О. Сороки, А. Юркової та інших, саме залучення сучасних технологій (у тому числі й мобільних) дає змогу активізувати комунікативний розвиток школяра та сприяти глибшому розумінню матеріалу, підвищити їхню оперативність у користуванні великими обсягами навчальної інформації.

Існує досить велика кількість мобільних додатків, орієнтованих на різний тип пристроїв та їхнє програмне забезпечення. Розробники надають вільний доступ до своїх програм, що також є немаловажним чинником того, що їх можна застосовувати на уроках мовно-літературної освітньої галузі. Мобільні програми дозволяють вчителю зробити уроки більш цікавими та різноманітними. За допомогою використання мобільних програм, встановлених на пристроях учнів, можна вирішити також проблему нестачі комп'ютерної техніки у школах. Учнім такі програмні засоби дозволяють в ігровій формі опанувати нові знання з мовно-літературної освітньої галузі, що сприятиме більшій популяризації навчання в школі та зацікавленню предметом [1, с. 355].

Для навчання учнів можна використовувати технологію BYOD (Bring Your Own Device) – «прийди зі своїм пристроєм». Дана технологія включає залучення свого смартфона на уроці [2, с. 179].

Отже, мобільні технології стають невід'ємними освітніми інструментами, відкривають широкі можливості для використання інформаційно-

комунікаційних технологій в навчанні. Тому вчителям потрібно розробляти нові способи донесення невідомої інформації до учнів із використанням мобільних пристроїв та поєднувати їх із традиційними методами навчання. Використання сучасних інформаційних технологій в навчально-виховному процесі стає для вчителя інформатики важливою частиною його професії.

Список використаної літератури:

1. Білоус В. В. Мобільні навчальні додатки в сучасній освіті. *Освітологічний дискурс*. 2018. С. 353-362.
2. Терещук С. І. Технологія мобільного навчання: проблеми та шляхи вирішення. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету*. 2016. Вип.138. С. 178-180.
3. Ткачук Г. В. Особливості впровадження мобільного навчання: перспективи, переваги та недоліки. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2018. № 2. С. 13-22.

Бегагоєн Валерія

Науковий керівник – старший викладач Ісаєвич С.І.

Державний вищий навчальний заклад

“Ужгородський національний університет”

behahoen@gmail.com

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СТАВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ ДО МІЖНАРОДНОЇ АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ

Навчання студентів у закладах вищої освіти є важливим періодом у процесі їхньої професіоналізації, і сучасна українська освіта надає можливість учасникам освітнього процесу навчатися, стажуватися чи проводити наукову діяльність в іншому вищому навчальному закладі (науковій установі) на території України чи поза її межами. Увесь зазначений процес називається міжнародною академічною мобільністю і наразі завдяки ньому в умовах

воєнного стану гарантується право на безпечну освіту студентів, які вимушено покинули місце свого постійного перебування та переїхали в більш безпечні регіони України або закордон, і після завершення або припинення воєнного стану офіційно дозволить зарахувати результати такого навчання під час повернення до свого закладу постійного місця навчання.

Взагалі академічна мобільність студентів є важким процесом їхнього особистісного та професійного розвитку, «...при розгортанні якого особистість щохвилини зустрічає необхідність вирішення динамічних життєвих ситуацій, актуалізуючи широкий спектр специфічних навичок: здатність до міжкультурної комунікації; вміння мислити у термінах толерантності, дистанціюючись від будь-яких проявів дискримінації; здатність до саморефлексії; екзистенціальну відкритість тощо» (Свириденко, 2014, с. 6-7). Також у сучасних студентів склалося певне ставлення до міжнародної академічної мобільності, яке може визначатися особливостями їх соціокультурної адаптації. Обговорюючи ставлення студентів до міжнародної академічної мобільності, його слід розглядати в сукупності таких складових:

- когнітивної складової, що включає у себе знання сутності, структури, факторів та основних тенденцій міжнародної академічної мобільності; розуміння її ролі як у контексті єдиного європейського освітнього простору, так і професійному розвитку майбутніх фахівців;
- емоційної складової, що включає у себе почуття та емоції, пов'язані з виїздом за межі країни з метою навчання до іншого закладу вищої освіти на певний період часу;
- мотиваційної складової, що включає у себе сформованість мотивації до планування та участі в програмах міжнародної академічної мобільності;
- поведінкової складової, що включає у себе відповідність дій і вчинків студентів вимогам програм міжнародної академічної мобільності.

Спираючись на методику «Адаптація особистості до нового соціокультурного середовища» (за Л. Янковським), виокреслюються такі типи адаптації у студентів:

- інтерактивна
- адаптивна
- конформна
- ностальгічна
- депресивна
- відчужена

Характеризуючи кожне з пристосувань, можна виокремити певні психологічні особливості ставлення студентів до міжнародної академічної мобільності.

Студенти з інтерактивним типом соціокультурної адаптації характеризуються переконаннями в перевагах міжнародної академічної мобільності та ідеями, що навчання в закордонному університеті дасть можливість отримати корисний досвід життя в іншій країні, освоїти міжкультурну комунікацію, добре засвоїти іноземну мову, створити мережу професійних знайомств, розширити коло корисних контактів із різними людьми, освоїти нові технології роботи і комунікації.

Молодь із адаптивним типом також уособлюють у собі переконання стосовно користі академічної мобільності, адже це дозволить їм отримати освіту вищої якості, проводити наукові дослідження і розробки, а також створити корисну для їхньої кар'єри мережу професійних знайомств.

Конформний тип соціокультурної адаптації уособлює у собі переконання студентів щодо переваг міжнародної академічної мобільності і можливості потім знайти роботу.

Студенти із ностальгічним типом соціокультурної адаптації характеризуються нейтральним ставленням до програм академічної мобільності за кордоном.

Депресивний тип соціокультурної адаптації характеризується

непозитивною налаштованістю студентів до такого типу навчання. Молодь із відчуженим типом соціокультурної адаптації хоч і вбачають важливість у міжнародній академічній мобільності засвоєння нових знань, проте характеризуються певною негативною налаштованістю щодо навчання за кордоном.

Отже, аналізуючи подані психологічні аспекти, можна дійти до висновку, що студенти з інтерактивним, адаптивним та конформним типами соціокультурної адаптації мають вищі рівні розвитку компонентів ставлення до міжнародної академічної мобільності, ніж студенти з ностальгічним, депресивним та відчуженим типами цієї адаптації.

Список використаних джерел

1. Байєр О.А. Проблема суб'єктивного образу світу у роботах вітчизняних та зарубіжних авторів / О.О. Байєр // Вісник Дніпропетровського університету. Сер. Педагогіка і психологія. – 2008. – Вип. 14. – С. 17– 20
2. Ларіна Т. Вплив життєстійкості на постановку життєвих завдань молоддю / Т. Ларіна // Психологічні перспективи. – 2007. – Вип.9. – С. 16–20
3. Савчин М.В. Вікова психологія / М.В. Савчин, Л.П. Василенко. – К. : Академвидав, 2009. – 360 с.
4. Свириденко Д. Б. Академічна мобільність: відповідь на виклики глобалізації: монографія / Д. Б. Свириденко. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2014. – 279 с.
5. Юдіна Н. О. Дослідження полімотивації студентів у контексті теорії багатовимірної особистості / Н. О. Юдіна, Р. М. Білоус // Психологія і особистість. – 2017. – № 2 (12). – С. 194–203.

Біль Юлія.

**Науковий керівник - к.пед.н., доц. Синьчук О.М.,
Рівненський державний гуманітарний університет**

СУЧАСНІ МОДЕЛІ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ

Світова пандемія Covid-19 та військовий стан на території України значно пришвидшив розвиток та впровадження дистанційної освіти, як у зарубіжну систему освіти так і в українську. Прискорення соціально-економічного розвитку країн, світова пандемія поставили перед вищою школою України нові завдання: відродити та розбудувати систему освіти, як засіб забезпечення культуротворчого поступу суспільства і розвитку людини; вивести національну освітню галузь на рівень розвинених країн світу шляхом реформування її концептуальних, структурних та організаційних засад; реалізувати інноваційні заходи для демократизації та гуманізації доступу громадян до вищої освіти; ввести Україну у світове інформаційне суспільство шляхом використання нових інформаційних технологій та відповідних технічних засобів комунікації.

Дистанційне навчання найбільш активно досліджують і впроваджують у нашій державі такі наукові й освітні установи як Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України; Українсько-американський гуманітарний інститут «Вісконсінський міжнародний університет в Україні», Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова та інші.

Підґрунтя дистанційного навчання розроблено в Україні науковцями Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України (О.М. Спірін, М.П.Шишкіна та ін.). Різні аспекти організації дистанційної освіти є предметом досліджень Г.О. Козлакової, В.В. Олійника та ін.

Для успішної реалізації сучасного дистанційного навчання педагоги активно застосовують наступні моделі змішаного навчання:

Обличчя до обличчя (*face to face*) — значна частина матеріалу вивчається при очній взаємодії з викладачем. Електронне навчання може використовуватися як додатково, такі й одночасно з очною формою [1].

Одночасна робота груп. Модель можна використати, якщо студентів об'єднати у дві групи. Для першої впроваджується очне, традиційне навчання в аудиторії, а для другої у цей же час транслюється урок. Потім групи міняються місцями. Модель можна застосувати за умови обладнання аудиторії комп'ютерною технікою (комп'ютер чи ноутбук підключений до швидкісного інтернету, є вебкамера, мікрофон, гучномовці). Викладач повинен мати цифрові навички проведення відеоконференцій, спілкування онлайн тощо [1].

Ротації. *Ротаційна модель з онлайн-станціями.* Наприклад, частина групи проходить навчання дистанційно онлайн, а частина — працює з викладачем. Потім вони міняються місцями [2].

Індивідуальна ротаційна модель. У кожного студента є індивідуальний графік вивчення предмета. Однак однією із обов'язкових умов є онлайн-етап. Особливістю моделі є те, що студентам не обов'язково проходити всі етапи роботи з матеріалом, як при моделі зі «станціями». Наприклад, у школі *Carpe Diem* учні мають спеціальний графік, який визначає траєкторію їхньої роботи з матеріалом: онлайн-робота, самостійна робота, робота в аудиторії. Тривалість кожного етапу — 15 хв. В студента є індивідуальний графік вивчення теми. Але при роботі з курсами не обов'язково проходити всі етапи роботи. Викладач працює в аудиторії, а потім може надавати допомогу у вигляді консультацій [2].

Гнучка модель (Flex-модель, онлайн драйвер). Більшість навчального матеріалу студентами опановується індивідуально за допомогою електронного навчання (наприклад, робота в дистанційному курсі). Для опрацювання складних тем можна використовувати очні консультації для групи студентів. За Flex-моделлю навчання проходить більше в онлайн-режимі. Викладач та тьютор підтримують навчальний процес, інколи додаючи очні консультації [2].

Віртуально збагачена модель — представляє модель роботи всього навчального закладу, а не за окремими предметами. За цією моделлю ті, хто навчаються, мають можливість вибирати, коли брати участь в очних, а коли в дистанційних формах навчання, що зумовлює необхідність розробки контенту.

Отже, для вибору моделі використання дистанційних технологій і запровадження змішаного навчання потрібно врахувати такі чинники: нормативний, матеріально-технічний, техніко-технологічний, мотиваційний, економічний, науково-методичний, кваліфікаційний та кадровий, рівність можливостей.

Список використаних джерел:

1. Воротникова І.П., Якубов С.В. Упровадження дистанційних технологій у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів: навч.-метод. посіб. К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2017. С 17-21.
2. Моделі змішаного навчання: особливості, поради, успішні приклади. EdEra R&D. – Режим доступу : URL: <https://qrgo.page.link/nCfvp>.

Біляк Іванна

Науковий керівник – к.іст.н., доц. Шевчук Г.Й.

Національний університет “Львівська політехніка”

ivanna.biliak.pts.2020@lpnu.ua

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА В УМОВАХ ВІЙНИ

Введення в Україні воєнного стану позначається на всіх сферах людського життя. Особливих змін зазнає освіта загалом, та інклюзивна освіта зокрема[1].

Під час війни діти втрачають своє базове відчуття безпеки, а це, своєю чергою, суттєво впливає на їхній настрій, емоційний стан, здатність навчатися та взаємодіяти з іншими. Натомість керовані щоденні рутини та зрозумілий розклад дають учням відчуття безпеки. Також індивідуальний підхід, любов, розуміння, дружнє ставлення вчителя допомагає дитині відчувати себе потрібною в нових умовах. Адже саме педагоги згуртовують дітей, дозволяють їм розкритися і навчатися із задоволенням.

Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України розробив рекомендації щодо організації навчального процесу для дітей із порушеннями зору[2], слуху[3] та інтелектуального розвитку[4].

26 квітня 2022 року Кабінет Міністрів затвердив [5] зміни до організації інклюзивного навчання під час війни.

Низку порад для організації цього навчання під час війни можна адаптувати[6] з часів дистанційного навчання під час карантину.

2021 року з'явився перший у світі українськомовний додаток «Digital Inclusion»[7] з піктограмами для комунікації. Він допомагає в альтернативній і додатковій комунікації, зокрема, з дітьми з аутизмом, розвиває мовлення та творче мислення.

Дітям з розладами аутистичного спектру, дітям з порушеннями мовлення, порушеннями зору та ін. можуть знадобитися комунікативні картки, наприклад, зі словами «так» і «ні», які дозволять учителеві краще комунікувати з кожним учнем. Картки можуть бути кольоровими для дітей, які ще вчать читати, або тактильними для дітей з порушеннями зору[8].

Інклюзія під час війни стикається з новими викликами, про які й не знають в багатьох країнах. Учителі навчають дітей, які через поранення мають особливі освітні потреби.

Саме цим проблемам присвятили засідання секторальної робочої групи «Освіта та наука» при МОН, що відбулося 14 квітня 2022 року.

Проблема №1: травми війни

Психіка людини захищається від страшної правди. Тож більшість із нас, коли чує, що діти поранені, уявляє собі рани, які врешті-решт загоюються. Утім, деякі залишають незворотні наслідки.

Лікарі займаються їхньою реабілітацією, а маленькі пацієнти та рідні звикають жити з цим, освітяни вчать дітей з особливими освітніми потребами, які виникли через війну. Адже до цих школярів потрібний зовсім новий підхід.

Проблема №2: поранені душі

Війна калічить не лише тіла, але й душі. Серед тих дітей, які не постраждали фізично, є такі прояви посттравматичного стресового розладу, що це — справа не лише психологів. Скажімо, так званий мутизм — дитина, яка раніше розмовляла, більше не здатна на це після психологічної травми, при тому що немає жодних тілесних перешкод до цього. Такий стан може тривати місяцями та роками, тож учителям доведеться працювати з учнями, які не розмовляють. Скажімо, до дітей з мутизмом не варто звертатися з прямими запитаннями, провокувати говорити, просити завершити речення, як це зазвичай роблять із дітьми з мовленнєвими вадами.

Постійне очікування поганого, роздратованість, напади агресії, надмірний переляк від раптових подразників, емоційна відстороненість, зниження інтересу до життя, психосоматичні прояви, апатія, хронічна втома, навіть ризик спроб самогубств та саморуйнівної поведінки. В учнів різко може погіршитися пам'ять, концентрація уваги, а впевненість у власних силах впасти настільки, що дитина не береться виконувати навіть звичні завдання.

Проблема №3: психологічний тягар для дітей з ООП

Кожна дитина з розладом аутистичного спектра страждає від змін у заведеному порядку дій, розкладі, перестановок меблів вдома чи у школі. Уявіть собі, що вона відчуває, якщо стає переселенцем! Небезпека довкола, незрозуміла для неї дорога, нова місцина, нові люди та кімнати. Втрачається базове відчуття безпеки. Це здатне шокувати дитину з аутизмом, призвести до емоційних зривів чи нападів агресії.

Діти з ООП нерідко втікали з батьками від бойових дій, збираючи речі похапцем, тож втрачали інвалідні візки, пристрої, книжки зі шрифтом Брайля, інші індивідуальні засоби навчання. Тож потрібні кошти, щоб придбати їх для роботи з вимушено переселеними дітьми з ООП[9].

Оскільки діти потребують більшого догляду викладачі мають мати підвищену кваліфікацію для цього, тому Освіторія створила онлайн-курс для навчання педагогів та шкільних психологів щодо «нової інклюзії».

Забезпечила вчителів методичними матеріалами, необхідним інструментарієм, чіткими алгоритмами реагування, якщо виникне потреба у кризовій підтримці[10].

Отже, дотримуючись рекомендацій щодо організації навчального процесу, використовуючи мобільний додаток для комунікації, а також пройшовши певні курси педагоги та батьки можуть підтримати дитину з особливими освітніми потребами та допомогти у навчанні під час війни.

Список використаної літератури:

1. Прохоренко, Леся Іванівна. Освіта дітей з особливими потребамив умовах війни: проблеми та виклики. У: *ТЕЗИ доповідей учасників Всеукраїнського онлайн марафону до Дня науки* [онлайн]. Київ, 16 травня 2022, с. 104. Режим

доступу: <https://lib.iitta.gov.ua/730781/1/ТЕЗИ%20ДОПОВІДЕЙ.pdf#page=104>

2. Діти з порушенням зору в умовах війни. *Інститут спеціальної педагогіки НАПН України* [онлайн]. 17 березня 2022. Режим доступу: <https://ispukr.org.ua/?p=8699#.Y0-TaHZBxPb>

3. На підтримку педагогів, які навчають дітей з порушеннями слуху. *Інститут спеціальної педагогіки НАПН України* [онлайн]. 17 березня 2022. Режим доступу: <https://ispukr.org.ua/?p=8702#.Y0-VE3ZBxPb>

4. Допомога та підтримка дітям з порушеннями інтелектуального розвитку в умовах воєнного стану в країні! *Інститут спеціальної педагогіки НАПН України* [онлайн]. 19 березня 2022. Режим доступу: <https://ispukr.org.ua/?p=8705#.Y0-a3HZBxPb>

5. ОСВІТА.UA. Про внесення змін до порядків, затверджених постановами Кабінету Міністрів України від 10 квітня 2019 р. № 530 і від 15 вересня 2021 р. № 957. *Освіта.UA* [онлайн]. 26 квітня 2022. Режим доступу: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/86366/

6. ОСВІТА.UA. Для вчителів підготували поради щодо інклюзії на онлайн-уроках. *Освіта.UA* [онлайн]. 12 квітня 2022. Режим доступу: http://osvita.ua/school/inclusive_education/86262/

7. Головна Digital Inclusion. *Головна Digital Inclusion* [онлайн]. Режим доступу: <https://dimobi.org.ua/ua>
8. ОСВІТА.УА. Інклюзія під час війни: як підтримати дітей з особливими потребами? *Освіта.УА* [онлайн]. 1 серпня 2022. Режим доступу: <https://osvita.ua/school/method/87002/>
9. НОВА, Освіта. Спричинена війною інклюзія – головні проблеми і можливі рішення. *Альтернативна освіта в Україні* [онлайн]. 22 травня 2022. Режим доступу: <https://osvitanova.com.ua/posts/5478-sprychynena-viinoiu-inkliuziia-holovni-problemy-i-mozhlyvi-rishennia>
10. Розумію: Курс з психологічно-емоційної підтримки для вчителів та шкільних психологів. @osvitoria.university [онлайн]. Режим доступу: <https://osvitoria.university/rozumiju/>

Бобош Світлана

Науковий керівник – к.пед.н.,доц. Колодій І.С.

Національний університет “Львівська політехніка”

svitlana.bobosh.pts.2021@lpnu.ua

ГЛОБАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ОСВІТИ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

Сучасна система освіти, яка повністю відповідає вимогам часу, є одним із найважливіших факторів підвищення якості людського капіталу, генератором нових ідей і запорукою динамічного розвитку економіки та суспільства в цілому. Для того, щоб українська освіта справді ефективно виконувала ці важливі завдання, необхідне її оновлення з урахуванням сучасних світових тенденцій розвитку освіти в широкому соціально-економічному контексті.

На глобальному ринку освітніх послуг сформувалися лідери: США, Велика Британія, Австралія, Німеччина та ін. Частка закладів вищої освіти країн ОЕСР

у загальній чисельності закладів, що приймають іноземних студентів, становить понад 80% [1]. В той же час поступово збільшується частка інших держав, серед яких – Китай, Індія, Малайзія та ін. Згідно зі статистичними даними, надання освітніх послуг іноземцям склало суттєву частку експорту США по розміру внеску в національну економіку [2, с.40].

Тенденцією глобалізації вищої освіти є розширення географії збуту освітніх послуг в інші країни. На світовому ринку освітніх послуг почала зростати чисельність закладів вищої освіти, а також збільшуватися кількість різних освітніх програм, напрямів підготовки та форм навчання [3, с.29].

До глобальних тенденцій розвитку освіти у світі та Україні відноситься:

- поступова реструктуризація та оптимізація державного замовлення на підготовку спеціалістів за участі роботодавців з метою приведення державного замовлення у відповідність до реальних потреб державного та приватного секторів національної економіки;

- активне впровадження підприємницького компоненту в програми вищої освіти, насамперед, щодо студентів, які оволодівають практичними навичками, необхідними для ведення самостійної господарської діяльності, а також набувають необхідних знань із законодавства та практики ведення бізнесу в Україні та за кордоном;

- цілеспрямована просвітницька робота з метою інформування батьків і абітурієнтів, зацікавленої громадськості про важливість окремих дисциплін на національному та міжнародному ринку праці;

- уніфікація освітнього контенту в міжнародному масштабі;

- формалізація новітніх вимог до закладів вищої освіти та науково-педагогічних працівників;

Отже, глобальними тенденціями розвитку освіти можна вважати швидкий розвиток світового ринку освітніх послуг (формування індустрії експорту та імпорту освітніх послуг, збільшення кількості іноземних студентів), зростання різноманітних міжнародних форм організації науково-освітньої діяльності,

інтернаціоналізація фінансових ресурсів освіти (диверсифікація фінансових джерел, у тому числі у вигляді грантів).

Список використаних джерел

1. Education at a Glance 2021. [Електронний ресурс] Режим доступу: www.oecd.org/
2. Захарін С. В. Перспективи інвестиційного забезпечення розвитку сфери вищої освіти в контексті глобалізаційних викликів / С. В. Захарін // Економіка і управління. – 2011. - № 3. – С.35-46.
3. Стратегічне управління вищим навчальним закладом: теорія, методологія, практика: монографія / С. Г. Натрошвілі. – К.: КНУТД, 2015. – 320 с.

Бондарев В'ячеслав

Науковий керівник – проф. Н.Ю. Волянчук

Національний технічний університет України

«КПІ ім. Ігоря Сікорського»

vbondarev-ee23@ntu.kpi.ua

АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ СТУДЕНТІВ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ

На сьогоднішній день, в умовах воєнного стану, важливого значення для освіти набуває розвиток у освітній практиці академічної мобільності. В українському суспільстві є затребуваним подальше поглиблення процесів мобільності студентів, викладачів, науковців, адміністраторів навчальних закладів з метою наповнення європейської інтеграції України реальним змістом.

Велика кількість вітчизняних науковців відзначають актуальність теоретичних досліджень у цій галузі. Зокрема В. Андрущенко наголошував: що академічна мобільність є складним явищем, яке тісним чином переплетене із

низкою проблем, пов'язаних із гармонійним входженням української освітньої сфери до європейського простору [1].

Науковці визначають, що академічна мобільність — це можливість учасників освітнього процесу (студентів, викладачів та ін.) навчатися, викладати, стажуватися чи проводити наукову діяльність в іншому закладі вищої освіти або науковій установі на території України чи поза її межами (ст.1 Закону України «Про вищу освіту») [2,3].

Академічна мобільність вважається одним із ключових інструментів реалізації чотирьох фундаментальних принципів сучасної освіти (за даними Міжнародної комісії з освіти для XXI ст. при ЮНЕСКО) [4]: навчити пізнавати; навчити робити; навчити жити разом із іншими; навчити жити.

Повномасштабна війна в Україні та введення воєнного стану особливо сильно та згубно вплинули на українську вищу освіту. Згідно з дослідженням МОН України та Інститутом освітньої аналітики серед викликів для сфери освіти в умовах повномасштабної війни та воєнного стану є ажливою підтримка академічної мобільності здобувачів вищої освіти.

Міністерство освіти і науки презентували освітній чат-бот *ducationUaBot*, який допоможе знайти інформацію щодо пошуку навчального закладу за кордоном; онлайн-навчання в Україні; повернення до навчання (незалежно від місця знаходження) [5].

Паралельно МОН України створило платформу про навчання під час війни, на якій можна знайти інструменти для організації навчання під час війни та перелік можливостей щодо дистанційного навчання.

Також варто відзначити значне розширення переліку форм академічної мобільності, відкритих для українських учасників у рамках міжнародних угод, програми Еразмус+ (так, додалися, наприклад, стажування, практика, участь у конференціях, семінарах для студентів; участь у освітньому та/або науковому проекті для студентів та наукових, науково-педагогічних та педагогічних працівників) [6]. Однак усе це потребує відповідного нормативно-правового регулювання, яке на даний момент все ще відсутнє.

Поїхавши на навчання закордон більшість студентів стикається з трьома основними проблемами [6]:

1. мовний бар'єр;
2. академічна різниця;
3. дефіцит підготовлених до роботи з біженцями викладачів.

Для мінімізації перерахованих вище проблем в Україні заснована програма «Ukrainian Global University» (UGU), щоб координувати допомогу щодо вступу вітчизняних здобувачів у закордонні заклади вищої освіти. Ця програма «допомагає українцям вступити до іноземних навчальних закладів за умови, що випускники повернуться до України після навчання» [6]. Серед ЗВО, які беруть участь у цій програмі: Стенфордський університет; університет Пітсбургу; університет Торонто; університет Парижа (Пантеон-Сорбонна); заклади Німеччини, Італії, США, Канади й інших країн.

Підсумовуючи вищезазначене, можемо сказати, що станом на сьогодні в українській освітній галузі вжито чимало заходів спрямованих на підтримку і розвиток академічної мобільності. Хоча низка питань все ще залишається не вирішеною на законодавчому рівні але процес триває.

Список використаних джерел

1. Свириденко Д.Б. Академічна мобільність: відповідь на виклики глобалізації: монографія, Д.Б. Свириденко. К.: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2014. ст. 279.

2. Закон України «Про освіту». 28.09.2017 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/ed20170905#Text> (дата звернення 16.11.2022).

3. Конституція України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, №30, ст. 141. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

4. The Heart of Education. Learning to Live Together. Selected papers presented at the 16th UNESCO-APEID International Conference
URL:<http://unesdoc.unesco.org/images/0022/002273/227373e.pdf>.

5. Новий чат-бот про навчання і викладання за воєнного часу.
URL:<https://lexinform.com.ua/v-ukraini/novyj-chat-bot-pro-navchannya-ivykladannya-za-voyennogo-chasu/>.

6. . Вища освіта в Україні під час воєнного стану. URL: <https://it-kharkiv.com/vyshha-osvita-vukrayini-pid-chas-voyennogo-stanu>

Варгас Віра

Науковий керівник к.пед.н. доцент кафедри ПЮ

Дольнікова Л.В.

Національний університет «Львівська політехніка»

vira.varhas@gmail.com

ОСВІТНІ ВИКЛИКИ МОБІЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

Освіта має визначальну стратегічну актуальність як найважливіший чинник для зародження мобільного здобувача освіти, який сформований на культурі відповідальності, прозорості, усвідомленні важливості удосконалення впродовж свого існування.

Мобільність (від лат. mobiliser — рухомий) - рухливість; здатність швидко щось виконувати [2]. Особливо актуальна у період невизначеності у якій сьогодні перебувають усі здобувачі освіти, пов'язаною з війною росії та пандемією COVID-19. Хоча і викладачі, і студенти намагаються подолати основний виклик освіти – цифровізацію. Проте проблема трансформації викладання навчальних освітніх програм, щоб вони відповідали новим очікуванням щодо знань залишається відкритою.

Ключовим освітнім викликом, на наш погляд, є соціальний бар'єр. «Замість того, щоб бути великим рушієм, освіта швидко стає великим роздільником», – заявив Генеральний секретар ООН Антоніу Гутерріш. «Багаті мають доступ до найкращих ресурсів, шкіл та університетів, що веде до найкращих робочих місць, тоді як бідні – особливо дівчата – стикаються з величезними перешкодами на шляху до отримання кваліфікації, яка може змінити їх життя» [3].

Доступ до Інтернету став маркером соціальної нерівності, поділивши ще більше, за короткий час, студентів, які мають доступ до стабільного зв'язку, і тих, хто його не має. Крім того, деякі типи навчання, наприклад, використання лабораторій для студентів природничих або інженерних спеціальностей або відвідування лікарень для студентів-медиків, становлять важливу частину досвіду навчання студентів, яка знаходиться під загрозою.

Хоча вимушена онлайн-освіта, щоб навчання могло продовжуватися, а студенти могли отримати освіту та свої дипломи, наразі є найкращим варіантом, освіта в цілому і міжнародна освіта зокрема, також стосується соціального життя людини в новому академічному та культурному середовищі. Крім того, не всі викладачі були навчені онлайн-навчанням, і для будь-якого викладача створити інтерактивний освітній простір може бути складно. Таким чином, ми ще не знаємо, якою мірою студенти задоволені онлайн-навчанням не лише через їх якість, але й через втрату особистих міжособистісних стосунків із однокурсниками та викладачами [4].

На Саміт «Трансформація освіти» (ООН, Нью-Йорк, 16, 17 і 19 вересня 2022 р.) понад 130 країн сьогодні взяли на себе зобов'язання перезавантажити свої системи освіти та прискорити дії для подолання кризи навчання. Майже половина країн визначила пріоритетними заходи щодо усунення втрати навчання, тоді як третина країн взяла на себе зобов'язання підтримувати психосоціальне благополуччя як учнів, так і вчителів. Дві з трьох країн також вказали на заходи для компенсації прямих і непрямих витрат на освіту

для економічно вразливих спільнот, а 75% країн підкреслили важливість гендерно-чутливої політики освіти у своїх зобов'язаннях[3].

Нестача мотивованих викладачів, труднощі у забезпеченні кваліфікації та потреб у професійному розвитку педагогічних кадрів, низький статус і умови праці, а також відсутність спроможності розвивати лідерство, автономію та педагогічні інновації викладачів – це, на наш погляд, передумови, які необхідно подолати на шляху до руху змін, тобто мобільності до тих умов існування у яких знаходимось.

Список використаних джерел

1. Teachers, teaching and the teaching profession discussion [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://transformingeducationsummit.sdg4education2030.org/AT3DiscussionForum>
2. Словник іншомовних слів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.jnsm.com.ua/cgi-bin/m/s2.pl?Article=12336&action=show>
3. Понад 130 країн прислухаються до заклику перезавантажити системи освіти, пропонуючи дітям світу нову надію на краще майбутнє [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.un.org/en/transforming-education-summit/tes-summit-closing-press-release>
4. Commentary: COVID-19 Pandemic and Higher Education: International Mobility and Students' Social Protection [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/imig.12749#imig12749-bib-0002>

Гавдьо Ігор

**Науковий керівник – д.пед.н., доц. Ієвлєв О.М.
Національний університет «Львівська політехніка»
ihor.r.havdo@lpnu.ua**

ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ТЕХНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ФАКТОР ЙОГО ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ

Важливою складовою освітнього процесу закладів вищої освіти має бути забезпечення відповідної підготовки майбутніх викладачів, їхньої готовності до ефективної роботи.

Підготовка майбутнього викладача у закладі вищої освіти передбачає поглиблене вивчення предметної сфери, здобуття знань і вмінь для успішного провадження майбутньої професійно-педагогічної діяльності, здатностей до саморозвитку, рефлексії й адаптації, що маркується професійно-педагогічною мобільністю та пов'язаною з нею педагогічною майстерністю [3].

Відомо, що педагогічна майстерність викладача – це сукупність певних якостей його особистості, обумовлених психолого-педагогічною підготовкою і здатністю оптимально вирішувати педагогічні завдання.

Педагогічна майстерність є багатомірним поняттям, яке має певну структуру і включає наступні компоненти: професійна компетентність, особисті якості, педагогічна техніка, педагогічний такт, педагогічна творчість, гуманістична спрямованість, культура мовлення, педагогічні здібності [1].

Викладачу технічних дисциплін закладу вищої освіти недостатньо тільки бути глибоко ерудованим у своїй конкретній галузі знань. Він є одночасно педагогом, вченим-дослідником і розробником навчально-методичного забезпечення. Через це йому необхідно володіти ефективними засобами і технологіями доведення цих знань до студентів, забезпечення їх сприйняття, розуміння і засвоєння. Тому важливим компонентом в структурі професійної компетенції викладача є педагогічна майстерність.

До середини ХХ століття вважали, що добрим викладачем технічного закладу вищої освіти може бути тільки інженер-практик, який має досвід роботи на виробництві, знає особливості та проблеми своєї галузі. Згодом такий шлях становлення складу викладачів стали вважати занадто довгим. Вимога наявності

виробничого досвіду для захисту дисертацій з науково-технічних дисциплін була усунута. Такий підхід сприяв омолодженню науково-педагогічного складу технічних ЗВО, хоча й послабив зв'язок вищої школи з виробництвом. Тенденція комплектування науково-педагогічних працівників технічних ЗВО з найкращих випускників цих закладів замість залучення інженерів-практиків мала об'єктивні передумови. В умовах прискорення науково-технічного прогресу кращі студенти відразу приступали до науково-дослідної та викладацької роботи, і таким чином забезпечували наступність знань досліджень своїх досвідчених колег.

На сьогодні викладачі технічних дисциплін ЗВО переважно не мають базової педагогічної підготовки. Зазвичай ці викладачі досягають доброї педагогічної майстерності емпіричним шляхом або методом “спроб і помилок”. У процесі професійної діяльності формується їх педагогічний досвід, лекторська і методична майстерність.

З особистого досвіду вивчення та викладання технічних дисциплін зазначимо наступне:

а) у переважній більшості випадків спеціалісти, які беруться до викладання технічних дисциплін відчувають внутрішню потребу до педагогічної праці, в процесі якої інтуїтивно та методом “спроб і помилок” досягають належного рівня педагогічної майстерності;

б) в окремих випадках викладачі, які є відмінними спеціалістами у своїй галузі, внаслідок особистісних рис або (і) відсутності педагогічних знань не здатні належним чином передати свої знання та вміння студентам.

На наш погляд, необхідна окрема **обов'язкова** програма підвищення кваліфікації, направлена безпосередньо на вдосконалення педагогічної майстерності, яка матиме такі розділи: психолого-педагогічні основи навчально-виховного процесу, система вдосконалення педагогічної майстерності викладача; засоби і методи підвищення ефективності лекційного курсу; технології здійснення виховної роботи викладача; дидактичне обґрунтування технічних засобів навчання; педагогічні основи і шляхи організації самостійної роботи студентів.

Безперечно, оптимальним варіантом вирішення проблеми педагогічної майстерності викладачів технічних дисциплін було б надання молодим викладачам можливості здобувати педагогічну освіту на безоплатній основі.

Таким чином педагогічна майстерність викладача технічних дисциплін закладу вищої освіти зумовлює ефективність викладацької діяльності, що безпосередньо корелює із рівнем професійно-педагогічної мобільності.

Нами розглянуто складові педагогічної майстерності, специфіку викладання технічних дисциплін та формування контингенту викладачів цих дисциплін, визначено шляхи підвищення майстерності викладачів технічних дисциплін.

Список використаних джерел

1. Кайдалова Л. Г., Щокіна Н. Б., Вахрушева Т. Ю. Педагогічна майстерність викладача: Навч. посіб. Х.: Вид-во НФаУ, 2009. 140 с.

2 Цвіркун Л.О. Методика викладання технічних дисциплін: метод. рекомендації до вивч. дисц. / Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М.Туган-Барановського, кафедра загальноінженерних дисциплін та обладнання. Кривий Ріг : [ДонНУЕТ], 2021. 37 с.

3. Ієвлєв О.М. Професійно-педагогічна мобільність фахівців з вищою освітою. *Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи*: тези доповідей ІХ Міжнародної науково-практичної конференції (м. Хмельницький, 9-10 листопада 2017 р.). Хмельницький : ХНУ. С. 233 – 234.

Гаврилів Соломія

Науковий керівник – к. і. н., доц. Шевчук Г.Й.

Національний університет “Львівська політехніка”

solomiia.havryliv.pts.2020@lpnu.ua

РОЗВИТОК ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА

Однією з найбільш затребуваних компетенцій, яку очікують роботодавці від випускників ЗВО, є творчий потенціал людини, здатність самостійно обробляти інформацію та пропонувати власні рішення. В українському суспільстві існує потреба у формуванні творчих особистостей, здатних генерувати оригінальні ідеї та знаходити сміливі рішення складних суспільних проблем.

Перш за все, прикладом розвитку нестандартного мислення повинні стати навчальні заняття в університеті. В кожного викладача власна методика, яка має свої твердження й вимоги, а також повинна передбачати творчість у кожному її елементі. Розвитку творчого потенціалу студентів сприяють усі засоби покращення навчального процесу: оновлення змісту навчальних курсів, урізноманітнення методів навчання, впровадження нових форм самостійної роботи.

Основною складовою творчого потенціалу майбутнього фахівця є інтелект, його загальні ерудовані та духовні надбання, які закріплені в знаннях, уміннях, нормах людської поведінки, спрямованих на позитивне ставлення до життєвих інновацій, а також готовність до участі у їх реалізації та здатності. Реалізація творчого потенціалу студентів сучасними засобами, особливо в освітній діяльності ЗВО, сприяє формуванню професійно-орієнтованої творчої здатності студентів.

Творчий потенціал студента є інтегративним утворенням, сукупністю якостей, що проявляються через здібності, вміння, сучасні способи мислення та діяльності і дають майбутньому фахівцю змогу якісно навчатися, нестандартно розв'язувати навчальні та наукові завдання. Творчий потенціал скоріше за все потрібно розглядати як здатність студента проявляти креативний підхід до навчання, який ґрунтується на здатності до творчого мислення, інтелектуальних здібностях, високій мотивації навчання та працездатності. [1]

Творча особистість бачить результати, які становлять принципову новизну, а нетворча – лише результати, які стосуються досягнення мети (доцільні

результати). Творчий, інтелектуальний потенціал людей є рушієм прогресу суспільства. [2]

Список використаної літератури:

1. С.Б. Решетняк Розвиток творчого потенціалу студента в навчальному процесі ВНЗ // Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики, 2012, вип. 56 / УДК 3.16.42:74 – [Електронний ресурс]. <http://soctech-journal.kpu.zp.ua/archive/2012/56/25.pdf>.

2. Тетяна Бикова Розвиток творчості студента – запорука його успішної професійної діяльності в майбутньому – Режим доступу: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/745>

Гайдучик Тетяна.

Науковий керівник: к. пед. н., доц., Синьчук О.М.,

Рівненський державний гуманітарний університет м. Рівне

taniaolex@gmail.com

ВИМОГИ ДО СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТОВОЇ ШКОЛИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Головна роль учителя в освіті та суспільстві визначена документами міжнародних організацій (ЮНЕСКО, Ради Європи, Європейської Комісії, Європейської асоціації педагогічної освіти тощо). У доповіді Міжнародної комісії з освіти для XXI століття «Освіта: прихований скарб» зазначено, що «освіта упродовж всього життя приводить нас до концепції суспільства освіти, суспільства, в якому надають різноманітні можливості навчатися в школі та під час економічної, соціальної та культурної діяльності». Вимоги оновлювати свої знання та підвищувати кваліфікацію стосуються і викладачів. Їх професійна діяльність повинна бути організована так, щоб вони могли мати можливість, і навіть певною мірою були зобов'язані, вдосконалювати свої знання та

користуватися всіма досягненнями різних сфер економічного, соціального і культурного життя» [2, с. 26].

Основне завдання вчителя – бути ланкою передачі суспільного досвіду, що сприяє соціальному прогресові. В процесі навчання педагог передає учням пізнавальний досвід та формує компетентності для майбутньому життю.

Особливо значущою є місія вчителів початкової школи, адже у зв'язку із Covid-19 та військовим станом в Україні сучасна освіта частково перешла у дистанційну форму навчання. Відповідно сучасний вчитель повинен підготувати учнів до навчання в дистанційній формі.

Сучасне соціально-економічне становище нашої держави передбачає вмиле використання усіх можливостей у постійному підвищенні своїх компетенцій впродовж життя. Українська держава будує демократичне суспільство, тому завданням сучасного вчителя стає підготовка учнів до життя саме в такому суспільстві.

До вчителя в умовах дистанційного навчання ставлять загальні та спеціальні вимоги. В. Жураковський, виділяє такі *загальні вимоги* до вчителя: фахова (знання фахової галузі, нестандартне мислення, володіння інноваційною тактикою й стратегією, методами вирішення творчих завдань); педагогічна (знання з педагогіки і психології, медико-біологічних аспектів інтелектуальної діяльності, володіння сучасними методами, засобами, технологіями навчання); соціально-економічна (знання історії і функціонування сучасного суспільства, а також соціології, економіки, менеджменту, права); комунікативна (володіння державною, іноземною мовами, сучасними інформаційними технологіями, ефективними методами і прийомами міжособистісного спілкування); високий рівень педагогічної та загальної культури (сформований світогляд, система духовних, культурних, моральних цінностей у національному та загальнолюдському розумінні) [3, с. 322].

На основі проведеного аналізу, ми виділили комплекс вимог до майбутнього вчителя в умовах дистанційного навчання. Учитель повинен:

– знати психолого-педагогічні основи дистанційного навчання, правила мережевого етикету, основні алгоритмічні структури, будову і функціонування персонального комп'ютера, семіотичні знання (знак, значення, мови, види мов), поняття про мови програмування;

– вміти створювати та підтримувати психологічний комфорт, вирішувати конфліктні ситуації, культурно викладати думки усно та письмово, користуватися різними програмно-педагогічними засобами, системами телекомунікацій, моделювати, інтерпретувати, систематизувати, планувати, семантизувати, логічно мислити;

– володіти технікою самоаналізу, рефлексією власної діяльності, технологіями і прийомами спілкування, арсеналом методів і прийомів сучасних педагогічних та інформаційних технологій;

– бути компетентним, грамотним, авторитетним, відповідальним, комунікативним, приємним у спілкуванні, доброзичливим, толерантним, вільнодумцем, схильним до інновацій.

Тому, ми вважаємо, що комплекс названих основних вимог до готовності майбутнього вчителя початкової школи має бути реалізований в процесі його професійного зростання.

Список використаних джерел:

1. Зязюн І. А. Особливості педагогічної дії в комп'ютерному середовищі // Інформаційно-телекомунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи. Збірник наукових праць. Львів: ЛДУ БЖД, 2006. С. 8-14.

2. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: колект. монографія / [кол. авт.: Н.М. Бібік, Л.С. Ващенко та ін.; за заг. ред. О.В. Овчарук]. К.: К. І. С., 2004. 111 с., с 26–27

Муковіз О.П. Вимоги до вчителя початкової школи у процесі дистанційного навчання // Педагогічна освіта: теорія і практика. Національна академія педагогічних наук України, Інститут педагогіки. № 16. С. 320-325.

Галалінг Єлизавета
Науковий керівник – старший викладач С.І. Ісаєвич
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
svitlana.isaevich@uzhnu.edu.ua

РОЛЬ ГУМАНІТАРНИХ НАУК У ФОРМУВАННІ СВІТОГЛЯДУ ЯК ВАЖЛИВОГО ЧИННИКА КОНКУРЕНТОЗДАТНОСТІ ФАХІВЦІВ

Сьогодні система ціннісних орієнтацій суспільства в цілому і кожної особистості зокрема зазнає суттєвих змін, які вимагають перегляду аксіологічних пріоритетів, переосмислення світогляду та норм моралі.

Актуальним залишається питання формування професійних ціннісних орієнтацій майбутніх фахівців в рамках підготовки до майбутньої професійної діяльності. Зокрема, виокремлюється ряд гуманітарних дисциплін, оскільки саме через них майбутній фахівець формує свої ціннісні орієнтації, а для цього його власна система життєвих цінностей та позицій повинна бути достатньо сформована вже на час закінчення вищого навчального закладу. Тому ставиться за мету розглянути особливості вивчення гуманітарних дисциплін студентами в контексті формування у останніх професійних ціннісних орієнтацій. [2.с.51] [3]

Навчальний матеріал з урахуванням особливостей виховного впливу дисциплін гуманітарного циклу має сприяти формуванню у студентів наступних умінь:

- уміння визначати цілі й завдання застосування ціннісного підходу у професійній діяльності;

- уміння аналізувати конкретні ситуації в практиці професійної діяльності та виокремлювати їх;

- уміння самостійно передбачати труднощі в реалізації завдань професійної діяльності майбутнього фахівця;

- уміння аналізувати, коригувати власну професійну ціннісну поведінку.[2.с.52] [2]

Соціально-гуманітарні науки завжди пов'язані з поняттям «гуманізму» – прогресивного напрямлення у суспільній думці, яке характеризується захистом гідності людини, її свободи та всебічного розвитку. Гуманізація навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах допомагає студентам оволодіти гуманістичними цінностями, загальнолюдською культурою, усвідомити значення людини у зміненні навколишнього світу і формувати високі моральні та етичні принципи, виступає важливим засобом розвитку сучасного світогляду молодшої людини. Вона впливає на підготовку широкоосвічених спеціалістів, які зможуть у майбутньому під впливом своєї професійної діяльності вирішувати складні науково-технічні та соціально-політичні завдання.

Гуманізація суспільної свідомості є основною метою соціальногуманітарної освіти яка впливає на формування особистості, здатної діяти, виходячи з основоположних моральних цінностей. Досягнення цієї основної мети визначає перед соціально-гуманітарними навчальними дисциплінами рішення наступних завдань:

– сприяти розумінню природи суспільних та міжособистісних відносин, їх соціокультурних та інших аспектів;

– оволодіти початковими знаннями про людину і суспільство

– зорієнтувати студентів на вивчення дисциплін, які формують у них розуміння себе як суб'єкта соціальних відносин, розкривають особливості взаємодії соціальних спільнот, сприяють самоідентифікації особистості, без якої неможливо досягнути успіхів в обраній професії і в житті в цілому; [1.с.4.] [3]

Соціально-гуманітарні знання завжди є важливою частиною людської історії та культури, вони впливають на розвиток у студентів широти поглядів,

спостережень, творчих здібностей. Знання отримані ними у результаті пізнання цих наук, допомагають молодій особистості розвивати свій духовний потенціал, розширювати свій кругозір, збагачуватись різною науково-пізнавальною інформацією, вони сприяють знаходженню нових галузей дослідження, збільшуючи пізнавальні можливості студентів. [1.с.8] [6,69]

Висновки. У цій статті висвітлюється питання – “Роль гуманітарних наук у формуванні світогляду як важливого чинника конкурентоздатності фахівців”.

Підкреслюється значення гуманізації. Зазначено на скільки соціально-гуманітарні науки відіграють важливу роль у формуванні громадського обліку особистості студента. Соціально-гуманітарні науки дозволяють нам зрозуміти, що кожен пізнаючи ці знання може розвивати в собі здібності та повною мірою реалізовувати свій творчий і та індивідуальний потенціал, але за однієї умови, якщо сам цього забажає.

Список використаних джерел

1. Роль соціально-гуманітарних наук у формуванні особистості студента Вищого навчального закладу. [Наукова стаття Ципко.В.]

2. Світоглядні трансформації особистості студента ВНЗ: історико-філософські, соціально-правові та мовознавчі аспекти. – Вінниця: Видавничо-редакційний відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2017. – 263 с.

РОЛЬ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН У ФОРМУВАННІ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА... [Наукова стаття Пшенична.В.]

3. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / [Бібік Н. М., Ващенко Л. С., Локшина О. І., Овчарук О. В., Пометун О. І. та ін.] ; [під заг. ред. О. В. Овчарук]. – К. : «К.І.С.», 2014. – 112 с.

Гудзь Ірина

Науковий керівник – к.п.н., доцент кафедри ПЮ Л.В. Дольнікова

Національний університет “Львівська політехніка”

РОЗВИТОК ТВОРЧОСТІ УЧНІВ ЯК ЧИННИК ЇХ АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ

Сучасна пересічна людина володіє необхідним комплексом технічних і технологічних знань та вмінь, які забезпечують їй самодостатнє становище у соціумі для налагодження потрібних їй комунікацій. Без таких необхідних знань, неможливе успішне існування особистості у теперішньому світі, коли нові тенденції, прилади та технології появляються мало не щодня. Перед педагогами сучасної школи стоїть важливе завдання використати ці технічні знання, вміння та навички для подальшого розвитку як самого здобувача освіти так і системи загалом, використати наявний потенціал у руслі розвитку творчості, адже сучасна педагогіка ставить собі основні завдання, що полягають у творчому розвитку особистості, а не авторитарному відтворенні нею накопичених людством знань і досвіду.

. Ми вважаємо, що поняття творчість можна трактувати як процес створення особистістю якісно нових як матеріальних, так і духовних цінностей, відходячи від раніше відомих понять, технологій, знань та вмінь для того, щоб вирішити поставлену проблему. Ми виокремлюємо такі критерії творчості: *новизни* (те, що недавно відкрили, пізнали та усвідомили); *оригінальності* (те, що відрізняє від попередніх продуктів та рішень); *ціннісний критерій* (те, наскільки дане відкриття сприяє розвитку духовних цінностей особистості та людини загалом). Лише якщо діяльність особистості розвиває творця, наповнює його внутрішній світ, сприяє культурному розвитку, якщо вона несе істину та добро, тоді таку активність людини можна назвати творчістю.

Оскільки творчість є рушійною силою прогресу, який є невід'ємною складовою сучасного суспільства, важливо приділяти більше уваги інтелектуальному розвитку, засвоєнню нової інформації у науковому та технічному аспектах у процесі навчання під час вивчення всіх дисциплін.

Великий арсенал засобів для розвитку творчості і технічної грамотності має навчальна дисципліна «Інформатика». Вивчення шкільного курсу «Інформатика» супроводжується проблемами, які пов'язані з пасивним засвоєнням знань і обмеженнями навчальної програми. Ці труднощі спотворюють уявлення учнів про інформатику і, таким чином, призводять до відсутності інтересу вивчення даного предмету у шкільному середовищі. Основна мета, яка повинна бути реалізована на уроці інформатики – це зацікавлення та мотивування учнів до спільної діяльності та активне використання інформаційно-комунікаційного простору сучасності за допомогою творчої діяльності, адже без даної комунікації та співпраці неможливо уявити сучасне життя. Саме впровадження творчості та креативного вираження своїх ідей та думок може сприяти активному зацікавленні у вивченні шкільного курсу «Інформатики» та розвитку у цій сфері загалом, адже:

- творчість підвищує мотивацію: дослідження доводять тісний зв'язок творчості з внутрішньою мотивацією, що є стабільним та сильним стимулом до будь-якої діяльності;
- творчість активізує мозкову діяльність: вчителі, які у своїй роботі провадять творчий підхід, доручають креативні завдання своїм вихованцям частіше спостерігають у них когнітивні навички, такі як: здатність самостійно вирішувати проблеми, критичне мислення, вміння встановлювати зв'язки між предметами;
- творчість пробуджує емоційний розвиток;
- творчість може зацікавити усіх вихованців: учні, у яких виникають труднощі у навчанні, виконуючи творчі завдання, розкривають свій потенціал та отримують задоволення від процесу пізнання та навчання.

Для розвитку творчості на уроці інформатики закладам освіти необхідно впроваджувати уроки в інтерактивному режимі із залученням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій і при цьому залучати думку та ідеї учнів у розвитку та вдосконаленні як даного курсу, так і шкільної освіти загалом. Важливу роль при цьому має творчий професійний розвиток вчителя, який

готовий до запровадження інтерактивної взаємодії саме на уроках інформатики засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

Творчість позитивно впливає на навчання учнів у шкільному віці, на мотивацію в подальшому до навчання та на їхній розвиток загалом, тому, можна стверджувати, що закладам освіти варто включати у навчальний процес різноманітний діапазон використання творчих задатків вдосконалення та розвитку особистості на уроках інформатики, про що детально розглядається в нашому дослідженні.

Список використаних джерел

Матюшко П. «Інтерактивна і цифрова педагогіка для нового покоління» [Електронний ресурс]. Доступно: <http://liftzvar.com.ua/uk/content/interaktyvna-i-cyfrova-pedagogika-dlya-novogopokolinnya>

Двожак Богдан

Науковий керівник - к.пед.н., доц. Колодій І.С.

Національний університет “Львівська політехніка”

bohdan.dvozhak.pts.2021@lpnu.ua

СУТНІСТЬ СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Регулювання студентського самоврядування закладу вищої освіти визначається його Статутом. Однак відсутність такого регулювання не є аргументом відносно того, що у цьому закладі не може бути створене студентське самоврядування, оскільки Закон України має вищу юридичну силу і він передбачає право на студентське самоврядування.

Самоврядування в закладі вищої освіти - це самостійна громадська діяльність студентів із реалізації функцій управління закладом вищої освіти, яка визначається ректоратом (адміністрацією), деканатами (відділеннями), здійснюється студентами відповідно до мети і завдання, що стоять перед студентськими колективами. Студентське самоврядування здійснюється на рівні

групи, відділення, факультету, гуртожитку, вищого навчального закладу. Залежно від контингенту, типу та специфіки освітнього закладу студентське самоврядування може здійснюватися на рівні курсу, спеціальності, студентського містечка, іншого структурного підрозділу.

Вищим органом студентського самоврядування є загальні збори (конференція). Він може мати різноманітні форми: студентська спілка, сенат, парламент, старостат, студентська навчальна (наукова) частина, студентський деканат, рада тощо.

Незалежно від форм студентських об'єднань завдання їх однакові.

Згідно із Законом України «Про вищу освіту», основними завданнями органів студентського самоврядування є:

- забезпечення і захист прав та інтересів студентів, зокрема, стосовно організації освітнього процесу;
- забезпечення виконання студентами своїх обов'язків;
- сприяння навчальній, науковій та творчій діяльності студентів;
- сприяння створенню відповідних умов для проживання та відпочинку студентів; сприяння діяльності студентських гуртків, товариств, об'єднань, клубів за інтересами;
- організація співробітництва зі студентами інших закладів освіти і молодіжними організаціями;
- сприяння працевлаштуванню випускників; участь у вирішенні питань міжнародного обміну студентами.

Запровадження студентського самоврядування в закладах вищої освіти є конкретною реалізацією громадських прав студентів, формування у них почуття відповідальності, вміння вирішувати соціальні, економічні та культурно-освітні проблеми. Як психологічний аспект самоврядування пов'язане з саморегуляцією самої людини, тобто внутрішніх процесів.

Розглядаючи студентське самоврядування з точки зору педагогіки, а саме вплив на свідомість студентів як незалежного фактору, то слід наголосити, що цей вид діяльності передбачає не тільки активну участь студентів у

громадському житті, а й певні принципи в роботі студентського самоврядування. А саме такі: планування, виконання та оцінку діяльності. На мою думку саме ці принципи, що покладені в основу самостійної діяльності, є основними критеріями оцінки ефективності роботи студентського самоврядування за якими буде доцільно проводити оцінювання. Тобто студентське самоврядування є дієвою формою самовиховання.

Розкриваючи форми та методи впливу студентського самоврядування слід зауважити, що саме самоврядування не є одностороннім фактором впливу у вихованні.

Студентські організації є посередником між адміністрацією вищих навчальних закладів та студентськими колективами. Оскільки студентське самоврядування є соціальною моделлю, то звідси слід зробити такі висновки: вплив на свідомість є різностороннім, де основним принципом є різноманітність форм взаємодії об'єктів та суб'єктів процесу виховання, метою яких є підготовка до самостійної діяльності з урахуванням потреб та вимог учасників процесу.

У студентському середовищі активно реалізуються різні неформальні студентські ініціативи – так звані «молодіжні субкультури». Наприклад зараз відновлюється рух студентських будівельних загонів. І, гадаю доречно буде навести цікавий приклад. Під час існування таких загонів в них працювало близько 5 млн. студентів, які отримали можливість набути практичних професійних та управлінських навичок. Досить цікавим фактом є те, що студентські загони були школою громадянського становлення для багатьох знаних сьогодні науковців, громадських та політичних діячів України.

Євчинець Дарина, Зінчак Ніколетта, Качій Крістіна
Науковий керівник — ст. викладач кафедри психології С.
І. Ісаєвич ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
devchinec@gmail.com, nikazinchak@gmail.com, kkviss99@gmail.com

РОЗВИТОК У СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ МОТИВАЦІЇ ДО НАВЧАННЯ

Актуальність дослідження. Актуальним питанням сучасної системи освіти є спрямування учнівської молоді на розвиток позитивної навчальної мотивації та підвищення інтересу до навчання. На жаль, відсутність мотивації до навчання

– це завжди актуальна проблема. Психологи стверджують, що в навчанні мотивація важливіша за інтелект і ми підтримуємо цю думку. Тому ми розглянемо цю тему детальніше.

Мета дослідження. Метою даної роботи є розгляд навчальної мотивації студентів I курсу та виявлення факторів, що впливають на формування позитивної мотивації навчально-пізнавальної діяльності студентів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням мотивації присвячена велика кількість наукових праць (Дж. Аткинсон, В. К. Вілюнас, К. Мадсен, А. Мас-лоу, Т. Н. Ільїна, М. В. Артюшина та ін.).

Спираючись на словник Віктора Шапара [3], ми здійснили науковий пошук щодо тлумачення термінів «мотив», «мотивація» та «мотивація навчальної діяльності»: Мотив — це внутрішня рушійна сила, що спонукає людину до діяльності. Мотиви діяльності та поведінки людини генетично пов'язані з її органічними та культурними потребами. Потреби породжують інтереси, тобто спрямованість особистості на певні об'єкти з метою пізнати їх, оволодіти ними.

Мотивація — її складають спонукання, що викликають активність організму визначають її спрямованість. Усвідомлювані або неусвідомлювані психічні фактори, що спонукають індивіда до здійснення певних дій і визначають їхню спрямованість та цілі. У широкому змісті термін використовується в усіх сферах психології, що досліджують причини та механізми цілеспрямованої поведінки людини та тварин.

Мотивація навчальної діяльності – це складна багаторівнева неоднорідна система стимулів, яка включає такі мотиви, як: потреби, інтереси, установки,

емоції, норми, цінності, ідеали тощо. Вони можуть відігравати певну роль, тому можнасказати, що це діяльність одночасно багатомотивована, а також залучає доміну-ючі мотиви, присутні в її структурі.

Очевидно, що наші мотиви не є стабільними. Вони можуть змінюватися з часом та віком, від обставин, в яких росте людина. Наші мотиви до навчання також не виняток. Наприклад, школяра в ранньому віці спонукають до навчання вимоги дорослих та прагнення уникнути неприємностей. Пізніше вплив цього мотиву найого діяльність зменшується, а провідного значення може набути пізнавальний мотив. Мотиваційна сфера досить динамічна: значення та вплив окремих мотивів змінюється, відповідно змінюється й ієрархія мотивів. На неї можуть впливати різні чинники.

Також важливо розповісти про механізм зсуву мотиву — система утворення мотивів, що існує в теорії діяльності. Суть його є такою: мета, раніше активізована до здійснення якимось мотивом, згодом сама набуває значення самостійноспонукальної сили, тобто стає мотивом.

Процес зсуву мотиву підкоряється наступному загальному правилу: той пред-мет (ідея, мета), що довгостроково і непохитно насичувався позитивними емоці-ями, перетворюється в самостійний мотив. Так відбувається зсув мотиву на мету, інакше кажучи, мета набуває статусу мотиву.

Такий механізм діє на всіх етапах розвитку особистості, але при цьому зміню- ються та ускладнюються ті головні мотиви спілкування, що насичують позитив-ними емоціями освоювані дії, — адже з роками все ширшим стає коло соціаль- них контактів та зв'язків.

Методи та методика дослідження. Ми здійснили емпіричне дослідження за допомогою методики «Мотивація навчання у вищому навчальному закладі» (Т. Н. Ільїної), для того щоб оцінити мотивацію студентів 1-го курсу спеціальності 053 «Психологія»

Ця методика складається з трьох шкал:

1. «Здобуток знань» (бажання здобувати знання, допитливість);

2. «Опанування професії» (бажання оволодіти професійними знаннями та сформувати важливі професійні якості);

3. «Отримання диплому» (бачення до диплому в процесі декларативного засвоєння знань, прагнення знайти обхідні шляхи під час складання іспитів і заліків). У дослідженні брали участь студенти 1-го курсу кількістю 20 осіб.

Основні результати. М. В. Артюшина [2] залежно від змісту діяльності виділяє такі групи мотивів:

- професійні (пов'язані з певною професійною діяльністю);
- пізнавальні (пов'язані з отриманням нових знань);
- широкосоціальні (бажання зайняти певну позицію, роль у суспільстві, підвищити соціальний статус, престижність);
- вузькосоціальні (бажання спілкуватися, прагнення мати статус у конкретній соціалній групі);
- процесуально-змістові (процес і зміст діяльності);
- матеріальні (можливість забезпечити себе високою заробітною платою);
- досягнення (прагнення досягти певних результатів у діяльності);
- утилітарні (прагнення отримати безпосередні переваги чи уникнути небезпеки).

М. В. Артюшина також виділяє 8 мотивів, які залежі від спрямованості активності людини в системі соціальних стосунків. Ми вважаємо, що серед них саме для мотивації студентів властиві:

- мотив самоствердження — пов'язаний із прагненням укріпити свою позицію в стосунках з іншими людьми, довести оточуючим, що індивід на щось здатен, з честолюбством, з почуттям власної гідності, з бажанням, щоб його поважали і цінували;
- мотив саморозвитку і самовдосконалення — прагнення до самовдосконалення, бажання підвищити власні індивідуальні можливості, повністю реалізувати індивідуальний потенціал;

- мотив досягнення — прагнення досягти високих результатів і майстерності, бажання успіху в досягненні поставлених цілей;
- просоціальні (соціально значущі) мотиви — мотиви, пов'язані з усвідомленням суспільної значущості діяльності, з почуттям обов'язку, відповідальності перед групою та суспільством.

Нами було проведено дослідження змісту мотивації студентів 1-го курсу спеціальності 053 «Психологія». Для цього ми використали методику мотиваційного дослідження Т. Н. Ільїної. За допомогою цієї методики ми вирішили визначити, чи присутня мотивація в умовах сьогодення у студентів. Проаналізувавши отримані дані за методикою Т. Н. Ільїної можемо сказати, що із 100% середній мотив здобуття знань мають 35% студентів; мотив опанування професії вище середнього у 40 % із 100%, тоді як із 100% низький рівень мотивації отримання диплому мають 70% студентів.

Середній рівень мотивації здобуття знань пояснюється зміною оточення та неготовністю працювати за нових умов, навантаження, які значно відрізняються від шкільних.

Вище середнього рівень мотивації опанування професії через бажання працювати в улюбленій сфері, бути фінансово незалежними в майбутньому.

Низький рівень мотивації отримання диплому зумовлений тим, що в наш час можливо отримати перспективну професію без його наявності. Також хочемо зазначити, що для студентів 1-го курсу диплом на даній стадії навчання поки не є важливим.

Звичайно, ми припускаємо ці причини мотивації у студентів. Проте, можемо вказати, що через війну молодь не може нормально планувати своє майбутнє, адже переживає, що завтрашній день може не настати. Деякі не бачать сенсу в навчанні, або просто мають апатію через пережитий стрес.

Висновки. Унаслідок проведених теоретичних і практичних досліджень, ми дійшли висновку, що навчальна мотивація – це сукупність мотивів, які спонукають студентів до навчальної діяльності, пояснюють їхню активність у навчальному процесі. Мотивація не є незмінною, і це треба враховувати

для розуміння ієрархії мотивів навчальної діяльності та можливості впливу на них. [1]

Ми вважаємо, що для професійного становлення майбутніх спеціалістів визначною є роль мотивації в житті студентів, адже без неї вони не зможуть поглибитися в навчання та стати професіоналами своєї справи.

Здобуття знань		Опанування професії		Отримання диплому	
Рівень		Рівень		Рівень	
Високий	4	Високий	1	Високий	1
Вище середнього	3	Вище середнього	8	Вище середнього	2
Середній	7	Середній	6	Середній	4
Низький	6	Низький	5	Низький	14
Кількість студентів	20	Кількість студентів	20	Кількість студентів	20

Список використаних джерел

1. Бондар Л. В., Литвинчук Н. Б. Мотивація навчальної діяльності студентів як провідний чинник підготовки майбутніх фахівців. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Психологія»: науковий журнал. Острого: Вид-во НаУОА, червень 2020. No 11. С.
2. Психолого-педагогічні аспекти реалізації сучасних методів у вищій школі: навч. посіб. / за ред. М.В. Артюшиної, О.М. Котикової, Г.М. Романової. — К. : КНТУ, 2007. — 528 с.
3. Шапар В.Б. Сучасний тлумачний психологічний словник. — Х.: Прапор, 2007.— 640 с.

Жукровська Анастасія

Науковий керівник – к.пед.н, доцент кафедри ПІО Л.В. Дольнікова

Національний університет “Львівська політехніка”

anastasiia.zhukrovska.mnopn.2022@lpnu.ua,

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗУВАННЯ ОНЛАЙН ПЕДАГОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІНФОРМАТИКИ В ЗЗСО: ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ

Реалізація цілей і змісту освіти у закладі загальної середньої освіти відбувається на уроці, як домінуючій формі організації навчального процесу. Саме тому проблема підвищення ефективності уроку, як основної організаційної форми навчання в закладі загальної середньої освіти в період впровадження і організування педагогічної взаємодії в режимі онлайн для сучасного педагога набуває дуже високої актуальності. Будь-яку педагогічну взаємодію слід розглядати як незмінний накопичувач навчальної та наукової інформації, а також засвоєння міцних знань, який дає змогу тренувати мозок, розвивати творчість та інтелектуальні здібності здобувачів освіти. Багато творчих педагогів мають авторські розробки, обгрунтовані підходи до реалізації цих завдань під час навчання офлайн. Проте перехід на онлайн взаємодію поставив багато нових питань, для вирішення яких потрібна творчість як педагога так і вихованця і не тільки творчість, а й готовність ефективно взаємодіяти для одержання якісних результатів цієї педагогічної взаємодії.

Вирішення заявленої проблеми шукаємо у сучасних інформаційно-комунікаційних технологіях, які, на нашу думку, є основним засобом в реалізації цілей та змісту навчання в закладах різних педагогічних систем загалом і в закладах загальної середньої освіти зокрема. Саме застосування інноваційних технологій у освітньому процесі дає змогу вчителям здійснювати свої педагогічні цілі, а учням дає перспективу самостійно відібрати освітній напрямок, систематичність і швидкість вивчення тем, порядок тренувальних задач та завдань, прийоми перевірки знань. Таким чином реалізується генеральне завдання сучасної освіти – створення в суб'єктах освітнього процесу індивідуального підґрунтя діяльності, культури самовизначення, довершується їхній індивідуальний розвиток.

Зазначимо, що аналіз досліджень та публікацій приводить до висновку, що поняття «інновація» має латинське походження (лат. *innovatus*), що є іменником від *innovare* – «оновлювати або змінювати, додавати щось нове». [1, с.105] Сьогодні важливо наголосити на існуючому широкому діапазоні визначень поняття «інновація» в науковій літературі. У педагогічній науці термін «інновація» розкривається як нововведення, що покращує результати та перебіг освітнього процесу. Інновацію прийнято розглядати як процес (часткову або цілісну зміну системи та належну діяльність) і продукт (наслідок) цієї діяльності.

Мета реалізації інноваційних технологій у процесі навчання передбачає здобуття високоякісної самостійного здобутку тієї чи іншої цілі, креативного самоствердження у розбіжних соціальних сферах.

Втім інноваційність, як наставницька система, має обов'язково втілитися у навчальних предметах. Здійснення задуму створення інноваційних уроків та курсів виражається зовсім не легко. ІКТ-компетентність вчителя – це здатність педагога застосовувати інформаційні та комунікаційні технології для реалізації інформаційної діяльності (шуканню інформації, її дефініції і будови, аналізу, а ще її розробка та поширення) в своїй професійній галузі. А саме:

- ♣ реалізовувати інформаційну функцію по обробці, збору, збереженню, передаванні інформаційного ресурсу;
- ♣ розцінювати та втілювати перспективи електронних публікацій освітнього призначення розміщеного в мережі Інтернет інформаційного запасу освітньої функції;
- ♣ влаштовувати інформаційну співпрацю серед учасників освітнього процесу інтерактивним способом, який працює на засаді способів ІКТ;
- ♣ розробляти і застосовувати психолого-педагогічні пізнавальні методики ревізування та погляду на рівень знань школярів, їх зміни у навчанні;
- ♣ виробляти вміння і навички застосуванням засобів ІКТ в планах, які закладені в стандартах освіти.

Сьогодні для педагогів, які вже мають досвід роботи із цифровими технологіями, не спричинятиме перешкод для запису уроків для того, щоб надати

відкритий доступ для здобувачів освіти. Застосовувати для цього дозволено як доступні платформи YouTube, так і будь-які інші платформи. Саме така робота дасть змогу вчителю значно зменшити і свої трудовитрати, через те, що ознайомлення з матеріалом уроку може здійснюватися учнями самостійно, отож онлайн-зустрічі зможуть перейти у формат двобічних спілкувань (обговорень) з теми вивчення. Таке навчання міститиме не лише переваги в умовах війни, а й буде більш ефективнішим для учнів, які здобудуть більше теоретичних знань та практичних умінь у ході онлайн-зустрічей із вчителями.

Привабливою та новаторською є перспектива об'єднання збереження відео-уроку із застосуванням інфографічних матеріалів, які зроблять навчання продуктивнішим, що допоможе кращому сприйняттю матеріалів. Педагогічні інновації є одним з аспектів освітніх інновацій. Вони охоплюють сферу педагогічного процесу й спрямовані на вирішення відповідних задач, які закладені і цільовому компоненті педагогічного процесу, як . як цілеспрямованої системи впливу на суб'єктів освітнього процесу, яка приводить до якісних змін індивіда. Система впливу включає педагогічні технології, педагогічну техніку, окремі елементи – засіб, форма, зміст, метод (виховання, навчання, організація, управління).

Ми в практиці викладання навчальної дисципліни “Інформатикав” у закладі загальної середньої освіти використовуємо навчальні платформи мережі Інтернет, враховуємо особливості як дидактичні так і матеріально технічні, а в період війни важливим чинником якості онлайн педагогічного спілкування є і урахування психологічних, вікових, моральних і ціннісних орієнтацій, про що детально розглянуто в доповіді. Важливим також під час використання ІКТ в процесі вивчення інформатики у школі є дотримання низки підходів: побудова освітнього процесу з опорою на базові інформатичні компетентності; забезпечення максимальної візуалізації навчальних матеріалів; організація самостійної роботи учнів з виконання різного роду завдань; наявність зворотного зв'язку, особливо під час здійснення контролю знань, умінь та навичок; дотримання систематичності.

При якісній реалізації можливостей ІКТ під час вивчення інформатики можна отримати низку переваг: збільшити ступінь наочності, особливо під час моделювання тих чи інших процесів або об'єктів; автоматизувати типові операції та розрахунки; розвинути вербальні та моторні комунікативні навички в учнів; розвинути пізнавальну діяльність учнів та уміння логічно і системно мислити; сформувати навички ефективної роботи з навчальною інформацією (пошук, підбір, упорядкування, тощо); розвинути самостійність та творчий потенціал учня; підвищити мотивацію до навчання.

Таким чином в процесі онлайн-педагогічного спілкування найбільш ефективними інноваціями є застосування як інформаційно-комунікаційних технологій в руках талановитого, творчого вчителя, який чітко ставить мету, обирає методи і засоби її реалізації для отримання очікуваного результату.

Список використаних джерел

Морев О. О. Формування творчої особистості в умовах сучасної загальної школи / О. О. Морев // Таврійський вісник освіти. – 2013. – № 2. – С. 102–106.

Задорожна Андріана

Науковий керівник – к. іст. н., доц. Шевчук Г.Й.

Національний університет "Львівська політехніка"

andriana.zadorozhna.pts.2020@lpnu.ua

ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ СТУДЕНТІВ-ПЕРШОКУРСНИКІВ ДО УМОВ НАВЧАННЯ У ЗВО

Сучасна соціокультурна ситуація актуалізує питання підготовки відповідального, ініціативного, кваліфікованого спеціаліста, який здатний ефективно працювати за фахом на світовому рівні стандартів, готовий до постійного професійного вдосконалення. Професійне становлення особистості майбутнього фахівця починається у закладі вищої освіти, де формуються його

професійні якості, інтереси, потреби, творчі здібності та зростає загальний рівень культури. Оскільки студент перебуває у складній ситуації ознайомлення з новими формами діяльності, спілкування, відпочинку, він співвідносить власні очікування з дійсністю, формується його ставлення до навчальної діяльності, а отже процес адаптації майбутнього спеціаліста до умов навчання у вищому навчальному закладі є важливим етапом професійної підготовки.

Адаптація студентів – це комплексний процес, обумовлений взаємодією психологічних, соціальних і біологічних факторів [1]. Такі дослідники як С. Ворожбит, А. Андреева розуміють адаптацію до навчання у ЗВО як комплексний й динамічний процес, що полягає у взаємодії суб'єктивних та об'єктивних соціально-психологічних, психічних, психофізіологічних чинників [3]. Це вказує на те, що адаптація до навчання у закладах вищої освіти являє собою багатоаспектне включення студентів у нове соціальне середовище, а також систему вимог. І. Бех і В. Гамов, виділяють внутрішні і зовнішні чинники, які впливають на процес навчання і адаптацію студентів. Причому В. Гамов [2] характеризує зовнішні чинники як: ті, що пов'язані з новими обставинами і нормами життя, так і ті, що пов'язані з включенням в нові соціальні стосунки, появою нової референтної групи. Адаптаційний процес потребує педагогічного забезпечення, а саме, визначення соціально-педагогічних умов, які забезпечують ефективність процесу адаптації студентів-першокурсників у структурі педагогічної освіти: наявність сприятливого педагогічного середовища; реалізація різних напрямів соціально-виховної роботи з студентами; впровадження відповідних організаційно-педагогічних умов [2].

Загальний процес адаптації – це складне явище, яке має певну структуру, складається із багатьох відносно незалежних процесів. Кожен із них обслуговує певну систему відносин, які виникають у людини з відповідною системою, і в сукупності з ними та відповідними зв'язками складає певний структурний компонент [3]. На думку автора, кожен структурний компонент процесу адаптації є в свою чергу системою, яка включає:

- а) об'єктивне явище і його умови (так звані зовнішні умови);

б) відносини, що виникають у людини, яка адаптується з відповідним явищем (ставлення, відносини, зв'язки);

в) індивідуальні особливості самої людини, що відповідають чи не відповідають вимогам (внутрішні умови або власні ресурси людини).

Перехід від шкільного типу навчання до вузівського типу самонавчання характеризується відсутністю постійного контролю за процесом навчання, наявністю нових форм навчання (лекцій, практичних, семінарських занять); труднощами адаптації в новому навчальному колективі, зростанням кількості викладачів і відсутністю індивідуального підходу з їхнього боку. Під час вступу до ЗВО у більшості молодих людей, які прийшли на навчання зі шкільної лави, відбувається порушення шкільного стереотипу, змінюються форми і методи викладання, підвищуються педагогічні вимоги, збільшується обсяг навчального навантаження, виникає необхідність самостійно планувати навчальний час. Часто навчання у вузі супроводжується відривом від сім'ї, переїздом до іншого міста та проживанням у гуртожитку [4].

Цілеспрямований вплив на особистість студента-першокурсника з метою його успішної адаптації в умовах вищого навчального закладу має відбуватись з урахуванням найбільш впливових соціально-педагогічних чинників, передбачення оцінки досягнутих результатів і на їх основі здійснення відповідних коректив адаптаційного процесу. Результатом такого підходу стане перехід вчинку-дії студентів-першокурсників на новий рівень, самореалізація їхніх духовних запитів, прояви соціальної активності, самостійності та ініціативності [5].

На основі аналізу наукових праць щодо адаптації студентів до умов вищої школи як системи, що складається з енергетичної, діяльнісної, соціальної та особистісної підсистем можна зазначити, що енергетична підсистема відображає ресурсні можливості організму, їх спроможність забезпечити функціонування основних систем організму в умовах підвищення енерговитрат під час навчання, самостійної роботи, складання заліків та екзаменів. На рівні цієї підсистеми адаптація переважно проходить шляхом пристосування. Безперечно, з

перших днів навчання у ЗВО студентам повинна надаватись психолого-педагогічна підтримка, яку можна представити, як систему спільних дій, спрямованих на визначення інтересів, цілей, можливостей і шляхів подолання перешкод (проблем) студентів, що заважають їм самостійно досягти бажаних результатів у професійно-навчальній діяльності, самоактуалізуватися в ній [4].

У першокурсників кардинально змінюється спосіб життя, значно збільшуються учбові навантаження, режим навчання, формується новий колектив і нові міжособистісні стосунки. Всі ці чинники, враховуючи гендерні особливості студентів, визначатимуть характер психологічної адаптованості до умов вибраного напрямку професійного навчання у вищому навчальному закладі, а також його ефективність. Показники адаптації до учбової діяльності відображатимуть ціну цієї діяльності для кожного індивіда, функціональні витрати організму, його резервні можливості. Отже своєчасна оцінка показників адаптованості студентів стає найбільш значимою при організації навчання на першому курсі вищої школи, оскільки на більш пізніх етапах навчання усунути порушення механізмів адаптації складніше, а інколи це стає неможливим [2].

Повноцінний особистісний розвиток студента і його активність в здобуванні освіти багато в чому залежить і від того, чи успішна буде його адаптація до нового соціального середовища – студентської спільноти. Різні ускладнення періоду адаптації збільшують нервово-психічні навантаження, підривають здоров'я, знижують потенціал розвитку особистості, гальмують формування професійних здібностей [3].

Отже, першокурснику необхідно працювати не тільки на заняттях, але й самостійно вивчати матеріал. Поряд з цим, у них відсутні навички самостійної роботи, вони не вміють конспектувати, працювати з першоджерелами, словниками, довідниками тощо. Вони, як правило, мають низький рівень умінь осмислено робити записи за педагогом. Студенти-першокурсники, які не вміють осмислювати та одночасно конспектувати, скаржаться на швидкий темп читання, вважаючи це однією з причин своїх труднощів у навчанні. Особливістю навчальної роботи цих студентів на лекції є обмеженість розумової діяльності.

Другою причиною своїх труднощів студенти вважають підвищений контроль з боку батьків та ЗВО, що призводить до зниження відчуття відповідальності та самоконтролю. Третя та, очевидно, основна причина невміння першокурсників організувати самостійну навчальну роботу, налаштувати себе на щоденну роботу з оволодіння навчальним матеріалом – недостатнє інформування учнів середніх шкіл про особливості навчального процесу у ЗВО, низький рівень підготовки до самоосвіти з метою розширення свого кругозору. Багато студентів не знають можливостей бібліотек, навчальних кабінетів для самостійної роботи, не вміють оптимально використовувати вільний час для навчання. Навички механічного запам'ятовування матеріалу заважають студентам перших курсів переключитися на правильний спосіб засвоєння матеріалу у ЗВО [6].

Список використаної літератури:

1. Боярин Л.В. Теоретичний аналіз вивчення проблеми соціальної адаптації у психологічній літературі. Збірник наукових праць «Теоретичні та прикладні проблеми психології» № 3' 2013, С. 55 – 61. –[Режим доступу]: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Tippp_2013_3_11
2. Гамов В.Г. Психологічні особливості адаптації студентів / Проблеми загальної та педагогічної психології. Т. 6. Вип. 8. 2004. С. 84–90.
3. Казьміренко В.П. Програма дослідження психосоціальних чинників адаптації молодшої людини до навчання у ВНЗ та майбутньої професії. Практична психологія та соціальна робота.- 2004.- № 6.- С. 76-78.
4. Соколова І. М. Психофізіологічні механізми адаптації студентів. - Х.: ХДМУ, 2007. - 412 с. – [Режим доступу]: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&Z21ID=&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=DOC/2008/08simprn.zip
5. Бохонкова Ю.О. Соціально-психологічна адаптація першокурсників до умов вищих навчальних закладів: монографія / Ю.О.Бохонкова; – Луганськ:

Східноукр. нац. ун-т ім. В.Даля, 2011. – 199 с. – [Режим доступу]:
http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nvmdups_2014_2_12_15.pdf.

6. Куриленко Т. М. Основи навчально-виховної роботи з студентами молодших курсів. - Мн.: Вищ. шк., 1978. - 159 с. – [Режим доступу]:
<http://info.dgu.edu.ua/bitstream/123456789/59/1/16082021.pdf#page=39>

Ільків Оксана
Науковий керівник – д.пед.н., доц. О.М.Ієвлєв
Національний університет «Львівська
політехніка»
OksanaIlkiv.school27@gmail.com

НЕВЕРБАЛЬНА КОМУНІКАЦІЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Люди можуть обмінюватись різними типами інформації на різних рівнях. Відомо, що спілкування не вичерпується усними або письмовими повідомленнями. В цьому процесі важливу роль грають емоції, манери партнерів, жести.

Комунікація у широкому сенсі – це обмін інформацією між індивідами через посередництво загальної системи символів. Але не слід забувати, що на частку спілкування за допомогою слів доводиться всього лише 35% переданої інформації. Решта 65% складають невербальні повідомлення, тобто відбуваються без використання слів [1].

Невербальна комунікація - поведінка, що сигналізує про характер взаємодії і емоційних станів спілкування індивідів. Це жести,

міміка, поза, одяг, зачіска, навколишні предмети. Прочитання подібного роду елементів поведінки сприяє досягненню високого ступеня взаєморозуміння.

Специфіка невербальної комунікації в тому, що ми отримуємо найрізноманітнішу інформацію, в тому числі й ту, яка свідчить про культуру співрозмовника. У той же час інформацію про те, яка це людина, ми отримуємо через міміку, жести, інтонації. За допомогою міміки, жестів, поз виражаються душевна енергія людини, руху, симптоми (наприклад, збліднення або почервоніння обличчя).

Невербальні повідомлення завжди ситуативні, по них можна зрозуміти нинішній стан учасників комунікації, вони є синтетичними, їх насилу можна розкласти на окремі складові, на відміну від вербального повідомлення.

Невербальну мову люди, як правило, успішно освоюють самі в природних умовах через спостереження, копіювання, наслідування, а говорити дітей вчать спеціально, цьому приділяє увагу і сім'я, і соціальні інститути. Якщо вербально людина здатна свідомо себе контролювати те невербальна поведінка контролю практично не піддається.

Ще один різновид невербальної комунікації формується тим, як ми вимовляємо слова. Мається на увазі інтонація, модуляція голосу, плавність мови і т.п. Як відомо з досвіду, те, як ми вимовляємо слова, може істотно змінювати їхній зміст. Питання: "У вас є які-небудь ідеї?" - на папері означає очевидний запит про пропозиції. Вимовлений різким авторитарним тоном з роздратуванням у погляді це ж питання може бути витлумачений у такий спосіб: "Якщо ви знаєте, що для вас добре, а що погано, не пропонуйте ніяких ідей, що суперечать моїм".

Відповідно до досліджень, значна частина мовної інформації при обміні сприймається через мову поз і жестів і звучання голосу. 55% повідомлень сприймається через вираження обличчя, пози і жести, а 38% - через інтонації і модуляції голосу. Звідси випливає, що усього 7% залишається словам, сприйнятим одержувачем, коли ми говоримо. Це має принципове значення [2].

Зазначимо, що кінетичне мовлення це основа невербального іміджу. Засоби невербальної комунікації: зовнішній вигляд, пантоміміка, міміка,

екстралінгвістичні та просодичні засоби, контакт очей, міжособистісний простір. Декодування вчителем невербальної інформації. Рухова культура вчителя.

Отже, для досягнення високих результатів у навчанні педагог повинен володіти вербальною і невербальною майстерністю.

Список використаних джерел

1. <https://svitppt.com.ua/sociologiya/elementi-neverbalnoi-komunikacii.html>
<https://osvita.ua/vnz/reports/management/14868/>

Квас Марія

Науковий керівник – к.іст.н., доц. Г.Й. Шевчук

Національний університет «Львівська політехніка»

computador.si01@gmail.com

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПІД ЧАС ОЧНОЇ ТА ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Інформаційно-комунікаційні технології допомагають сформувати системне сприйняття світу та розуміння єдиних інформаційних зв'язків різних природних і соціальних явищ. Важливий момент у викладанні шкільного матеріалу – це побудова процесу так, щоб не лише ознайомити дитину з конкретними інформаційними технологіями, а й навчити перебігу адаптації до інформаційного середовища, формувати в ньому культуру рівноправного учасника інформсуспільства.

Дистанційне навчання – це мобільність, це процес освітнього процесу, реалізований на використанні сучасних інформаційних технологій, відтак вкрай важливо вдосконалювати віхи своєї педагогічної діяльності, адже на сьогодні ми можемо спостерігати стрімкий розвиток інноваційних освітніх стратегій та маємо можливість їх втілювати в життя. Снує стала позиція, що підготовка майбутніх кваліфікованих фахівців у галузі інформаційно-комунікаційних технологій таки потребує особливої підготовки, оскільки тут присутні два

аспекти: знання ІКТ і розуміння вікових психологічних особливостей школярів. На вивчення цих напрямків повинні бути зосереджені власне зусилля студентів – учителів нового покоління. Слід зазначити, сьогодні методи навчання школярів суттєво потребують застосування інтерактивних технологій, адже зацікавити дитину шляхом сучасних підходів – це можливість підвищити мотивацію й спонукати до творчого мислення, ініціативи чи самоконтролю. Дистанційне навчання дає можливість здобувачам освіти знаходити творчий та креативний підхід до виконання різних завдань, а вчитель має можливість реалізовувати нові форми й методи навчання з моделюванням ситуацій, схожих і відмінних поглядів на будь-який процес.

Одним із важливих аспектів осучаснення педагогічної освіти є використання онлайн-технологій для організації освітнього середовища, активізації особистісного й професійного потенціалу педагогічного працівника. Запровадження хмарних технологій є важливим елементом змішаної системи навчання, що поєднує дистанційні та традиційні методи професійно-педагогічної освіти та створює можливість для розв'язання низки суттєвих проблем: забезпечення доступу до різноманітних освітніх ресурсів; здобуття фахової освіти в зручній формі; інтенсифікація системи професійної освіти; розвиток інтелектуальних, а також творчих здібностей студента засобами відкритого застосування усіх освітніх ресурсів, у тому числі доступних у мережі Інтернет; обмін даними, комунікативна діяльність на основі спільних інтересів, переважно освітніх та фахових.

Під час формування підходів до створення навчального середовища, в якому триває процес активних дій власне дитини, використання різних засобів висвітлює необхідність у формуванні певної побудови діяльності школяра. Суть цього полягає не тільки в змістовному структуруванні навчального предмета, яке показує доцільність застосування інформаційних технологій, а й в чіткому керуванні певним інструментом. Варто врахувати, кожній дитині притаманні темперамент, інтереси, здібності, особливості мислення, уява, пам'ять, емоції, активність, темп роботи, швидкість засвоєння навичок. Необхідно навчити учнів

мислити самостійно, творчо й здійснювати теж самоконтроль. Основна увага повинна бути спрямована на розвиток практичних навичок роботи за комп'ютером, а також на розвиток логічного мислення, зв'язного мовлення, уміння аналізувати й узагальнювати. Використовуючи ряд інформаційних технологій в закладі загальної середньої освіти, навчально-методична робота вчителя потребує додаткової підготовки та чіткої організації, адже потрібно більше зусиль і тривалого часу, щоб підготувати урок й провести його на належному рівні.

Період інформатизації навчального процесу розпочато було досить давно. Зважаючи на вимоги часу, людина перебуває в «океанаріумі» інформаційних технологій, відтак, якщо відсутні певні знання та навички в ІКТ, з'являється небажання їх використовувати. Відповідно схожа ситуація може скластися в освітньому середовищі. Наука ставить перед собою все нові й нові завдання, які потребують формування стратегій у педагогіці на різних її рівнях. Очна форма навчання – це найбільший пріоритет на сьогодні серед педагогів, однак існує також і протилежна думка. Зважаючи на останні роки, суспільство проходить різні виклики: пандемія Covid-19, життя в умовах воєнного стану... Навчання дітей у таких обставинах стало випробуванням як і для учителів, так і для самих школярів і їх батьків. Змінною складовою стала інша форма організації освітнього процесу – дистанційна. Є колеги, які підтримують застосування дистанційних технологій, якщо це необхідно, наприклад, в умовах карантину, та, на жаль, не всі педагогічні працівники можуть проявити бажання вести свою діяльність онлайн. При очній формі навчання необхідно використовувати різні інтерактивні застосунки, тим самим заохочувати дітей до навчальної діяльності. Ось, що стосується «дистанційки», тут слід заглибитись ретельніше, тому що є деякі моменти, які впливають на освітній процес. На мою думку, це чітке співвідношення обсягу навчального матеріалу та час перебування дитини перед монітором комп'ютера. Більшість педагогічних працівників підкреслюють, що під час дистанційного навчання результативність навчальної діяльності школярів знижується. Відтак гадаю, необхідно здійснювати підготовку до

викладання предметів у закладів загальної середньої освіти для дистанційного навчання відповідно до віку й можливостей.

Список використаних джерел

1. Кулімова Ю. Г. Використання веб-технологій у процесі психолого-педагогічної підготовки майбутніх учителів початкової школи / Юлія Григорівна Кулімова. // Open educational e-environment of modern University. – 2020. – №8. – С. 34–41.

2. Беляєв С. Б. Методичні основи формування готовності вчителя до використання форм і методів інтерактивного навчання / С. Б. Беляєв, Л. О. Петриченко. // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. – 2010. – №9. – С. 43–47.

Титова Н. М. Теоретичні і методичні засади психолого-педагогічної підготовки майбутніх педагогів професійного навчання: дис. д-ра пед. наук: 13.00.04. Київ. 2019. 498 с

Козловський Павло-Вадим Юрійович
Науковий керівник – д.п.н., доц. О.М.Ієвлєв
Національний університет Львівська політехніка»
vadympavlo@icloud.com

РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПЕРІОД ВІЙНИ

Поняття мобільності стало об'єктом спеціального наукового дослідження порівняно недавно, в другій половині ХХ ст., хоча було введено в науковий обіг майже на сто років раніше. У центрі уваги педагогіки опиняються проблеми формування індивідуальної професійної мобільності людини. Під час навчання в умовах магістратури на педагогічних спеціальностях осіб без базової педагогічної освіти, наприклад, випускника спеціальності “Комп’ютерні технології” «педагогічна компетентність визначатиме успішність подальшої

педагогічної діяльності, а фахова - успішність реалізації спеціальних знань і вмінь користування інформаційними технологіями. У свою чергу, інтегративний характер професійно-педагогічної мобільності як якості особистості визначає її особистісний складник» [1, с.107]. В цілому, педагогічна мобільність є інтеграційною характеристикою мобільності, що включає усі види компетентності, необхідні при самореалізації педагога в професійній діяльності.

Основним завданням вищої освіти в сучасному суспільстві є формування тих знань, умінь, навичок, моделей діяльності, а також особистісних властивостей і якостей молоді, які надалі забезпечать успішне виконання професійних функцій і просування по професійних сходах. Ряд авторів, аналізуючи професійну мобільність акцентують увагу на різноманітті її проявів в практичній професійній діяльності. Диференціація прояву професійної мобільності зумовлює цілий комплекс освітніх цілей і завдань, орієнтованих на формування необхідних якостей фахівця, і вимагає розробки і застосування адекватних освітніх засобів.

В умовах війни формування професійної мобільності розглядаються багатьма дослідниками з позицій інформаційного підходу. Освітня роль медіа «не обмежується лише масовим поширенням інформації, а й вказує на міжкультурні сфери, дозволяє створювати взірці культури, цінності, вчить діалогу культур й перетворенню ідей. Підкреслимо, що з одного боку, мас-медіа намагаються уніфікувати реципієнтів інформації й маніпулювати ними, а з іншого, створюють необмежений простір для індивідуального розвитку. Для того щоб протистояти формуванню пасивного споживацького стилю життя, необхідно планово реалізувати процес виховання взаємодії з мас-медіа, що ґрунтується на відпрацьованих навчальних технологіях медіа педагогіки і застосування медіа в освіті» [2, с.13].

Важливими і необхідними складовими професійної мобільності являються ключові і професійні компетентності і особистісні якості і властивості, які в сукупності забезпечують внутрішню професійну мобільність, що обумовлюють професійний розвиток і особистісно-професійну самореалізацію у сучасному

світі, що динамічно розвивається.

Організацію діяльності в умовах війни доречно організовувати в дистанційному форматі. Для цього «існує низка платформ та студій онлайн- освіти: Prometheus, Educational Era, ВУМ online, Google Digital Workshop, Coursera for Campus, що в переважній більшості є безкоштовними. Українські вчені попри призупинення фінансування та виконання українських проєктів мають можливість отримати зарубіжні гранти чи стипендії. Дана інформація вчасно висвітлюється на сайтах при Міністерстві освіти і науки України [3, с.212].

Тому у використанні інформаційних технологій для розвиток професійної мобільності студентів у період війни, необхідно дотримуватися таких педагогічних вимог. Завдання алгоритмічності – показати, що технологіям характерні сукупність або послідовність дій (алгоритм дій), здійснення яких гарантує досягнення мети. Системність є взаємозв'язком ключових взаємопов'язаних складових технології (ціль, зміст, форми, методи, засоби взаємозв'язку учасників педагогічного процесу, результат). Ефективність слугує співвідношенням результату до кількості застосованих ресурсів. Оптимальністю передбачено одержання максимального результату за низьких затрат, тобто за мінімуму використаних ресурсів. Згідно з діагностичністю, втілення технології неможливе без діагностично окресленої мети та діагностики здобутого результату. Ієрархічність показує наявність різних за важливістю й застосуванням технологій. Якісь застосовують на рівні закладу освіти, якісь – лише у процесі вивчення якогось предмету. Технології на рівні закладу освіти – то метатехнології. Інтерактивний діалог як взаємодія користувача з програмою (програмно-апаратною) є системою, що характеризується на відміну від діалогової тим, що передбачає обмін текстовими командами (запитами) і відповідями (запрошеннями), реалізацією більш розвинених засобів ведення діалогу; при цьому забезпечується можливість вибору варіантів змісту навчального матеріалу, режиму роботи.

Список використаних джерел

1. Ієвлєв О. М. Компетенції професійно-педагогічної мобільності майбутнього викладача в умовах магістратури. *Науковий часопис НПУ імені Драгоманова*. 2018. Вип.64. С.105-111.
2. Лещенко М. П., Тимчук Л. І. Розвиток інформаційно-комунікаційних і медіа компетентностей учителів у міжнародному педагогічному просторі. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2013. Т. 38. №6. С.13-28.
3. Мар'єнко М.В., Сухіх А.С. Організація професійної діяльності науковця засобами цифрових технологій в умовах війни. *Інноваційна педагогіка*. 2022. Вип. 48. Т. 1. С.209-212.

Куршев Богдан

**Науковий керівник – к.пед.н. , доцент кафедри педагогіки
та інноваційної освіти Чубінська Н. Б.**

Національний університет «Львівська політехніка»

bohdan.kurshev.pk.2019@lpnu.ua

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ОСОБИСТІ

Сучасні реалії передбачають формування креативної особистості, здатної до самореалізації. Як відомо творчі люди завжди виступають як реальний потенціал розвитку будь-якої країни світу і супроводжують її процвітання та розвиток.

Творчі здібності - це здатність дивуватися і пізнавати, вміння знаходити рішення в нестандартних ситуаціях, це націленість на відкриття нового і здатність до глибокого усвідомлення свого досвіду.

Творчі здібності самі по собі не гарантують творчих здобутків. Для їх досягнення необхідний "двигун", який запусить би в роботу механізм мислення, тобто необхідні бажання і воля, потрібна "мотиваційна основа". Цим двигуном

може стати як і якийсь життєвий фактор, так і певна особистість, яку можна взяти у приклад.

До основних показників творчих здібностей можна віднести: швидкість думки, гнучкість думки, оригінальність, допитливість, точність, сміливість, креативність.

Існують певні методи на форми роботи: ігри, нестандартні уроки, міні-проекти, інноваційні методи, здоров'я зберігаючі технології, розвиток зв'язного мовлення та позакласне читання.

Є достатньо багато факторів, які впливають на розвиток творчих здібностей. Серед них вагоме місце займає культура та мистецтво. Поступово дитина методом спроб пробуватиме себе у різних видах творчої діяльності. Музика, образотворче мистецтво, театр, танці, тощо відкриють для дитини мистецтво.

Щоб сформувати творчі здібності, дитині необхідно накопичити якнайбільше вражень про навколишній світ під час виконання різних видів діяльності. Пізніше дитина зацікавиться процесом творчості спочатку в тому виді діяльності, який їй сподобається найбільше. Сформувавши в дитини інтерес до будь-якого (або декількох) видів діяльності, вам вдається захопити вихованця процесом творчості.

Необхідні умови які впливають на позитивний стан та спричиняють прояву у дошкільників розумової активності, витримки, саморегуляції. Насамперед це стосується належного психологічного оточення.

Наступним важливим фактором комфорт, тобто потрібно усунути всі подразники, які в теорії можуть потім якось заважати. Від шумів з вулиці до мобільного телефону. Також слід пам'ятати про наявність необхідних для творчої діяльності матеріалів залежно від виду її діяльності. Вони мають бути доступними для дитини.

Людські трагедії - це завжди важко. Війна в Україні сколихнула усіх і кожного. Колись вона закінчиться, але ми пам'ятатимемо. Вона залишиться у

розповідях очевидців, у спогадах військових, у віршах поетів, картинах художників, фільмах, іграх і піснях музикантів.

За цей час в Україні вже з'явилися багато витворів мистецтва, пов'язаних з війною і ще дуже багато буде створено.

Навіть на передовій наші військові знаходять час на творчість. Грають складні композиції на музичних інструментах. За допомогою просто патичка створюють надзвичайні скульптури в окопах. Тому можна сказати, що творчість під час війни точно не стоїть на місці.

Відтак, щоб вижити в умовах , які готує майбутнє, навчання повинно бути інноваційним. Узв'язку з розвитком педагогічного креаціонізму виникає постулат творчого навчання, тобто, не може бути мови про досягнення значних результатів у навчанні та вихованні, якщо діяльність суб'єктів навчання не буде творчою.

Список використаних джерел

1. Педагогічна майстерність: [підручник] / За ред. І.А. Зязюна. СПД Богданова А.М., 2008. 376 с.
2. Педагогічна майстерність: [хрестоматія] / За ред. І.А. Зязюна. СПД Богданова А.М., 2008. 462 с.
3. Сисоева С. О. Основи педагогічної творчості : Підручник для студ. вищих пед. навч. закладів / АПН України; Ін-т пед. і психології проф. освіти. – К. : Міленіум, 2006. 346 с.

Лужецька Алефтина

**Науковий керівник – викладач педагогіки психолого-педагогічних
дисциплін початкової освіти А. О. Пісковенко
Дніпровський фаховий педагогічний коледж комунального
закладу вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти»
Дніпропетровської обласної ради»
Aleftinalyzhetska115@gmail.com**

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Сучасні умови вимагають від вчителя постійного розвитку, самовдосконалення, креативності, творчості, швидкої адаптації до певних умов, вирішення проблемних питань, ситуацій. Зміни, що відбуваються в системі освіти мають відображення в навчально-виховному процесі початкової школи. Тому, зважаючи на зміни необхідно замислитися над зміною підходу до навчального процесу.

Інтерактивні технології мають вагомий вплив на якість організації навчально – пізнавальної діяльності учнів початкової школи. На різних етапах уроку з метою розвитку ключових компетентностей учнів доцільно використовувати відповідні інтерактивні методи та прийоми. Потрібно підбирати вправи і завдання, які розвивають самостійність, критичне мислення, уміння вести дискусію і приймати рішення.

Проблему необхідності впровадження інтерактивних технологій в навчальному процесі було розкрито дослідниками, як О. Єльнікова, О. Коберник, Т. Кравченко, О. Комар, Г. Кривчикова, Н. Побірченко, В. Мельник, О. Пометун, та ін. У роботах дослідників обґрунтовано доцільність застосування інтерактиву для посилення ефективності процесу навчання [4].

Головною метою цієї роботи є показати особливості реалізації інтерактивних технологій під час дистанційного навчання, які сприяють

підвищенню мотивації, нестандартного мислення, формуванню інтересу до знань, розвитку умінь та навичок учнів.

Інтерактивна модель навчання – це спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, мета якої – створити сприятливі й комфортні умови навчання, за яких кожен учень відчуватиме свою успішність, інтелектуальну спроможність [1, с.10].

В умовах дистанційного навчання використання інтерактивних технологій створює умови розвитку ключових компетентностей учнів завдяки підвищенню мотивації, навчально-пізнавальної діяльності, формуванню інтересу до знань, співпраці. Відкриває можливості співпраці зі своїми ровесниками, дає змогу реалізувати природне прагнення людини до спілкування, сприяє досягненню учнями вищих результатів засвоєння знань і формування вмінь. Перевага інтерактивного навчання в тому, що учні засвоюють усі рівні пізнання (знання, розуміння, застосування, оцінка), у класах збільшується кількість учнів, які свідомо засвоюють навчальний матеріал.

Організація дистанційного навчання передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, спільне вирішення проблем, знаходження компромісів та багато іншого. Тому важливим є висновок дослідників О. Пометун та Л. Пироженко про те, що інтерактивне навчання є сукупністю технологій. Автори розподіляють інтерактивні технології на чотири групи: парне навчання (робота учня з вчителем чи з однолітком один на один); фронтальне навчання; навчання у грі; дискусії [3].

Дистанційне навчання дає можливість впровадження новітніх педагогічних, методологічних та навчальних розробок, застосування інформаційно-комунікативних технологій у процесі навчання. Для використання інтерактивних технологій в умовах дистанційного навчання використовували наступні онлайн платформи та сервіси:

- 1) платформу Zoom – це сервіс для проведення онлайн-конференцій, тренінгів та вебінарів. За допомогою цієї платформи можна робити об'єднувати дітей у пари, групи, команди; вмикати демонстрацію екрану і віобразати

матеріал: презентації, відео, тощо. Zoom-реакція може перевірити з яким настроєм діти прийшли на урок або дізнатися як діти оцінюють свою роботу на уроці.

2) LearningApps.org – онлайн-сервіс, який дозволяє створювати інтерактивні вправи. Він є конструктором для розробки, зберігання інтерактивних завдань з різних предметних дисциплін, за допомогою яких учні можуть перевірити і закріпити свої знання в ігровій формі. Наприклад, пройти вікторину з однією правильною відповіддю, скласти пазл щоб дізнатися казкового героя, розгадати кросворд щоб дізнатися тему заняття, скласти власний; можна скласти частини прислів'я та пояснити його значення...

3) WordCloud.pro – сервіс візуалізації, який дозволяє створити хмаринки слів-тегів, де діти можуть фантазувати, створюючи хмаринки у вигляді будь-яких фігур. Сприяє розвитку мислення, уяви, фантазії, творчості, креативності, взаємовідносин.

Пропонуємо вашій увазі сценарій інтерактивної виховної години, що проводилася на онлайн платформі Zoom на тему: «Ввічливість». Мета виховної години навчити школярів уживати слова та вислови ввічливості в різних мовленнєвих ситуаціях; розширювати словниковий запас учнів. Розвивати творчу уяву, увагу, мислення, фантазію, вміння співпрацювати з іншими; виховувати в учнів ввічливість, чемність, доброзичливість, шанобливе ставлення до оточуючих.

I. Вступна частина. Дана частина включає привітання – осередження уваги дітей, налаштування на подальшу роботу; обговорення правил поведінки під час заняття; повідомлення теми за допомогою анаграми.

II. Основна частина складається із 7 різнотипових завдань.

2.1 Теорія про ввічливість. Учні вільно висловлювали свою думку, відповідаючи на питання.

2.2 Колективна робота. Діти перейшовши за посиланням, яке з'явилося в Zoom- чаті потрапили до WordCloud.pro, після чого вони малиють вказати слова, які асоціюються зі словом ввічливість, в результаті утворюється хмара слів.

2.3 Гра «Рими ввічливості». Створена за допомогою сервісу LearningApps.org, діти повинні доповнити речення словами ввічливості.

2.4 Групова робота. Дітей об'єднано в три команди за допомогою сесійних залів, та кожна команда отримала своє завдання. Наприклад, знайти слова привітання, слова прощання та слова прохання.

2.5 Хмара слів. Створити хмару слів із слів ввічливості, які запам'ятали під час заняття.

III. Заключна частина передбачає підведення підсумків, словесну оцінку діяльності учнів та рефлексію.

Під час проведення виховної години з використанням інтерактивних технологій можна побачити що учні були зацікавлені, активні, краще сприймали інформацію, під час групової роботи розвивали свої навички комунікації, вільно висловлювали думки, були згуртованими, дисциплінованими.

Використання інтерактивних методів підвищує інтерес до навчання, навчальний процес для учнів стає якісним, захопливим, змотивованим, успішним, продуктивним.

Отже, застосування інтерактивних технологій в навчально-виховному процесі є досить дієвим засобом для формування теоретичних і практичних компетентностей учнів. Сприяє розвитку творчих здібностей, нестандартного мислення, комунікації, інтересів, умінь та навичок учнів.

Список використаних джерел

1. Інтерактивні технології навчання у початкових класах / упоряд. І. І. Дівакова. Тернопіль : Мандрівець, 2009. 180с.
2. Кравчина О. С. Активні та інтерактивні методи в дистанційному навчанні. Київ : ЦППО АПН України, 2019. 32 с.
3. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод. посібн. Київ : Видавництво А.С.К., 2004. 136 с
4. Пометун О., Пироженко Л. Інтерактивні технології навчання: Теорія, практика, досвід: Метод, посібник. Київ : Вища школа, 2002. 136 с.

Макух Юлія
Науковий керівник – к.п.н., доц. М.П. Винарчик
Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка
vynarchyk.m@dspu.edu.ua

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА УРОЦІ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ В СТАРШИХ КЛАСАХ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ

Вивчення французької мови в поєднанні з іншими навчальними дисциплінами забезпечує всебічний розвиток особистості, закладає основи професійно орієнтованого володіння мовою в майбутньому. Його практична мета полягає у формуванні в учнів старших класів лінгвістичної, комунікативної і країнознавчої компетенцій:

- лінгвістична компетенція охоплює знання системи французької мови і правил її функціонування у процесі іншомовної комунікації;
- комунікативна компетенція передбачає здатність сприймати та здійснювати іншомовне мовлення відповідно до умов мовленнєвої комунікації та ситуації спілкування;
- лінгвокраїнознавча компетенція включає знання про особливості соціокультурного розвитку країни, мова якої вивчається, вміння здійснювати іншомовну діяльність.

Навчально-виробнича практика магістрів засвідчила, що в старших класах вивчення іноземної мови має за мету формування перш за все комунікативної компетенції та передбачає володіння мовою на необхідному для старшої школи рівні. Формування навичок і вмінь учнів відбувається на кожному уроці французької мови підчас монологічного та діалогічного мовлення, читання та

перекладу, письма, аудіювання. Реалізація практичної цілі здійснюється також і в позакласній роботі, яка поєднується з виховною, загальноосвітньою та розвивальною складовою навчального процесу, позаяк вивчення французької мови має сприяти формуванню в учнів світоглядних рис, а також естетичному вихованню, розширенню їх загальноосвітнього світогляду, формуванню у них активної життєвої позиції. Важливо розвивати вміння використовувати в мовленні засвоєний матеріал залежно від мети комунікації. Таким чином реалізується комунікативно-діяльнісний підхід до вивчення французької мови. Саме при такому підході закладаються основи аудіювання, говоріння, читання та писемного мовлення на основі автентичних творів і документів з урахуванням сучасних функціональних стилів французького мовлення.

Домінуючими є чотири напрямки реалізації комунікативно-діяльнісного підходу:

- 1) розвиток навичок та вмінь творчого володіння усним та писемним мовленням у різних комунікативних ситуаціях;
- 2) практичне застосування учнями отриманих знань як в школі, так і в позашкільній діяльності;
- 3) використання іноземної мови як засобу підвищення загальноосвітнього рівня;
- 4) поглиблення і досконалення лінгвістичної, комунікативної та лінгвокраїнознавчої компетенцій.

Це дозволить учням:

- вільно користуватися французькою мовою у різних мовленнєвих ситуаціях;
- знати фонетичні, синтаксичні та семантичні правила і закономірності французької мови;
- використовувати соціокультурні знання і вміння в іншомовній комунікації;
- застосовувати культурологічну інформацію шляхом використання автентичних франкомовних матеріалів;

- демонструвати впевненість і позитивну мотивацію у користуванні французькою мовою.

Важливо підкреслити, що всі уроки з французької мови в старших класах середньої школи мають практичний характер, завдяки чому розвиваються логічне мислення учнів, їх іншомовні мовленнєві здібності. Ефективна реалізація комунікативно-діяльнісного підходу сприяє розвитку уяви, загальномовленнєвих вмінь, навичок самостійної роботи. На всіх етапах викладання французької мови здійснюється на основі сучасних методів, прийомів, засобів (у тому числі аудитивних, візуальних, аудіовізуальних) і форм навчання, які сприяють реалізації всіх освітніх цілей: оптимізації, інтенсифікації та гуманізації процесу навчання. Вони забезпечуються його комунікативною і професійною спрямованістю, оптимальним співвідношенням класної і позакласної роботи старшокласників, застосуванням різних форм роботи (парної, групової, індивідуальної). Одним з основних видів письмових робіт є написання творів на літературні та краєзнавчі теми. Щоб говорити вільно і без помилок, учням необхідна практика. Для досягнення цієї мети пропонується широко використовувати спонтанні бесіди, рольові ігри, роботу в парах і малих групах. Вправи і завдання до текстів мають залучати учнів до користування іноземною мовою в умовах, наближених до природного спілкування. Важливо забезпечувати різнобічність інформованості учасників спілкування щодо теми розмови або ставити перед учнями проблеми, для розв'язання яких необхідно спілкуватися між собою іноземною мовою. Оскільки розвиток монологічного та діалогічного мовлення пов'язаний із посиленням ролі творчого висловлювання, то досягненню цієї мети сприяє проблемне обговорення прочитаних художніх творів і матеріалів преси, перегляди театральних вистав і кінофільмів. Художні теле-, кіно- та відеофільми, в яких зображено життя країни, мова якої вивчається, і які побудовані на аутентичних матеріалах, сприяють подальшому удосконаленню знань учнів, володінню різними функціональними видами мовленнєвої діяльності. Особливу увагу слід приділяти проведенню дискусій в межах тематики, що вивчається.

Невід'ємною частиною занять в плані формування комунікативно-діяльнійсної компетенції є робота з навчально-методичними матеріалами для середньої загальноосвітньої школи. В рамках цієї роботи учні опрацьовують та аналізують матеріал і вправи підручника, розвивають своє монологічне і діалогічне мовлення на основі підготовлених ними презентацій до тем, готують доповіді французькою мовою на різноманітну тематику. Учні вчаться працювати з автентичними текстами підчас аудіювання, усно їх відтворювати з урахуванням комунікативної ситуації. Такі види іншомовної діяльності сприяють творчому підходу учнів до процесу вивчення французької мови, розвивають вміння поєднувати практичну роботу з теоретичною. Важливою для учнів старших класів середньої школи є робота зі словниками різних типів та довідковою літературою, позаяк вона розвиває навички самостійної роботи. Підвищенню ефективності іншомовної діяльності сприяє також позакласна робота: конкурси на французькій мові, спеціалізовані олімпіади, виготовлення стінних газет до визначних свят, допомога вчителю в оформленні кабінету іноземної мови, організація днів Франкофонії.

Таким чином, практична мета вивчення французької мови в старших класах середньої школи полягає у тому, щоб забезпечити достатньо вільне, правильне і функціонально адекватне володіння учнями усіма видами мовленнєвої діяльності. Весь процес викладання французької мови має бути підпорядкований формуванню навичок і вмінь учнів: правильній вимові, читанню, письму, структурно правильному оформленню мовлення в усній та письмовій формах.

Список використаних джерел

1. Даниленко Л.І. Оцінювання і відбір педагогічних інновацій: теоретико-прикладний аспект: наук. метод. посібник. / за ред. Л.І. Даниленко. Київ: Логос, 2001. 185 с.
2. Ігнатович О.М. Психологічні основи розвитку фахової інноваційної культури педагогічних працівників: монографія. Київ: ТОВ "Центр учбової літератури", 2009. 287 с.

3. Інноваційна діяльність педагога: від теорії до успіху: інформаційно-методичний збірник. / упорядник Г.О. Сиротенко. Полтава, ПОППО, 2006. 124 с.
4. Кремень В. Г. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України / за гол. ред. В. Г. Кремень. Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
5. Пассов Є.І. Комунікативний метод навчання іншомовному спілкуванню. 2-е вид. Москва: Просвещение, 1991. 223 с.
6. Рогова Г.В. Методика обучения иностранным языкам в средней школе / Г.В. Рогова, Ф.М. Рабинович, Т.Е. Сахарова. Москва: Просвещение, 2001. 315 с.
7. Сиротенко Г.О. Інноваційна діяльність педагога: відтеорії до успіху: інформаційно-методичний збірник / упорядник Г.О. Сиротенко. Полтава: ПОППО, 2006. 124 с.
8. Софій Н. Інноваційні методи навчання та викладання. URL: <https://osvita.ua/school/method/1663/>
9. Тарнопольський О.Б. Методика викладення англійської мови. Київ: Вища школа, 1993. 167 с.
10. Ягупов В.В. Педагогіка: навчальний посібник. Київ: Либідь, 2002. 560 с. LAROUSSE. URL: <https://www.larousse.fr/>

Мітлицька Світлана

Науковий керівник – канд.соціол.наук, доцент Борисова Ю. В.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

svetlana.mitlytska@gmail.com

ОРГАНІЗАЦІНО-ПЕДАГОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ІЗ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Повномасштабне вторгнення РФ на територію суверенної України загострює цілу низку соціальних проблем, які потребують негайного й ефективного вирішення висококваліфікованими фахівцями сфери соціального захисту населення. В зв'язку з тим, що на сьогоднішній день система підготовки фахівців з соціальної роботи знаходиться на етапі свого становлення, потреби, що стрімко виникають, не завжди можуть задовольнятися повною мірою. Серед таких потреб – надання соціально-психологічної підтримки військовослужбовцям, створення сприятливих умов для адаптації переселенців, проведення заходів з стресостійкості населення, організація повноцінної системної волонтерської допомоги та ін.

Наразі розпочато прискорену процедуру вступу України до ЄС, під час якої країні доведеться прийняти низку умов та пройти шлях адаптації провідних інститутів суспільства і держави. Це може стати певним поштовхом до удосконалення та раціоналізації соціальної сфери. Надзвичайно важливо в поточних умовах враховувати тенденції розвитку соціальної освіти за кордоном, а також запроваджувати інноваційні підходи в процес професійної підготовки майбутніх фахівців з соціальної роботи.

Пропонуємо розглянути декілька ключових організаційно-педагогічних підходів, до яких апелюють фахівці в актуальних наукових дослідженнях і які ідентифікуються як ефективні в міжнародному просторі, а саме – компетентнісно-орієнтований та діяльнісно-компетентнісний.

Компетентнісно-орієнтований підхід у професійній освіті передбачає переорієнтацію з процесу на результат у його діяльнісному вимірі та може слугувати одним із дієвих засобів реформування та удосконалення якості професійної підготовки соціальних працівників [5].

У соціальній роботі немає імперативних професійних стандартів на глобальному рівні, наявні лише документи рекомендаційного характеру. Це дає змогу окремим країнам формувати вимоги до компетентностей соціальних працівників самостійно. У європейських країнах це роблять з огляду на Європейську рамку кваліфікацій та Класифікатор ESCO. У США професійною асоціацією визначено дев'ять компетентностей, які мають продемонструвати ті, хто опановує освітні програми та складає ліцензійні іспити на доступ до професії. В Україні наявний виразний дисбаланс між професійними та освітніми стандартами. Це зумовлено порушенням стандартного процесу визначення професійних компетентностей (освітні стандарти розроблялись раніше за професійні), методологічними розбіжностями у формуванні професійних та освітніх стандартів, застарілістю уявлень щодо призначення фахової соціальної роботи та зосередженості професійного стандарту на діяльності відомчої мережі установ соціального захисту. Крім того, міжнародною спільнотою рекомендуються такі компетентності, як-от, гендерна компетентність, цифрові компетентності, етичні компетентності, компетентності міжпрофесійної взаємодії, що також потребують належної репрезентації в процесах навчання та відбору соціальних працівників, їх допуску до надання послуг [1].

Т. В. Семигіна підкреслює, що практичне навчання розглядається у глобальних стандартах як найважливіший компонент професійної освіти в галузі соціальної роботи. Таке навчання повинно бути добре інтегрованим у навчальний план, озброювати студентів знаннями, цінностями та навичками до етичної, компетентної та ефективної практики. Відтак заклади освіти повинні забезпечити [4]:

- ретельно розроблені методичні рекомендації з практичної підготовки;
- виразну та прозору політику та процедури або настанови щодо вибору місць для проходження практики;
- призначення супервізорів практики або інструкторів, які мають належну кваліфікацію та досвід;

- забезпечення постійної підтримки, включаючи тренінг та навчання для супервізорів практики;
- забезпечення належними та відповідними ресурсами для задоволення потреб практичного компонента програми;
- забезпечення того, щоб практичний компонент надавав студентам постійний, своєчасний та розвивальний зворотній зв'язок;
- та інші.

У межах діяльнісно-компетентнісного підходу головним завданням навчання є не нарощування знання, а набуття досвіду практичної діяльності. Такий підхід до підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери актуалізує потребу в розробці та впровадженні таких форм та методів навчання, які б сприяли розвитку практичних навичок та вмінь щодо аналізу й вирішення складних випадків. Серед таких методів можна виокремити наступні: екскурсії, есе, міні-проекти, колективні наукові проекти, аукціон студентських наукових проектів, кейс-стаді тощо [2].

На нашу думку, в такому підході буде доцільним складання Програми безперервної компетентності, що передбачає щорічну планомірну роботу з організації професійного розвитку за індивідуалізованим освітнім маршрутом протягом п'яти років. Кожен рік передбачає шестикомпонентну модель підвищення професійної компетентності за наступним алгоритмом: рефлексія та професійна самооцінка; розробка плану навчання; подання навчального плану на перевірку; здійснення підвищення кваліфікації; самооцінка результатів навчального плану; подання заповненої форми кредитів професійного розвитку (Professional Development Credits Form (PDCF)). Її основна мета – сприяння забезпеченню якості професійної діяльності в галузі соціальної роботи та соціального обслуговування, а також заохочення соціальних працівників-практиків постійно вдосконалювати свою професійну майстерність [3].

Отже, організація освітнього процесу на діяльнісних засадах підвищує мотивацію студентів як суб'єктів пізнання та сприяє сформованості у майбутніх

фахівців із соціальної роботи загальної (соціальна, інформаційна, комунікативна, самоосвітня) і професійної (освітня, дидактична, рефлексивна) компетентності. Крім того, було б доцільно, на нашу думку, розмежувати розглянуті вище підходи – проєктно-діяльнісний та компетентнісно-орієнтований: вони мають слугувати орієнтиром для подальшого формування національної моделі, з одночасним використанням кращих світових надбань та опорою на ефективні місцеві практики.

Список використаної літератури:

1. Дворяк С. В., Оніщик Ю. В. Підготовка парапрофесіоналів у соціальній сфері: компетентнісний підхід. *Publishing House «European Scientific Platform»*, 2020. С. 64–74.

2. Плахова О. М. Метод кейс-стаді в умовах діяльнісно-компетентнісного підходу до підготовки соціальних працівників. *SOCIOПРОСТІР: міждисциплінарний електронний збірник наукових праць з соціології та соціальної роботи*. 2020. № 9. С.61-67.

3. Попова А. Основні засади професійного розвитку соціальних працівників у провінції Канади Альберта. Вісник кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта ХХІ століття». 2021. Вип. 1(3). С.66-73.

4. Семигіна Т. В. Глобальні стандарти підготовки соціальних працівників як ідеалістичне бачення розвитку освіти із соціальної роботи. *Publishing House «European Scientific Platform»*. 2021. С. 75–84.

Семінга Т. В., Пожидаєва О. В. Формування компетентностей соціальних працівників: міжнародна та локальна практика. *Publishing House «European Scientific Platform»*. 2020. С. 47–63.

Наконечна Юлія

**Науковий керівник - к.пед.н., доц. Синьчук О.М.,
Рівненський державний гуманітарний університет**

МОЖЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ МОЛОДІ У ВОЄННИЙ ЧАС

Сучасна освіта є основою соціальної мобільності людини протягом життя. Широкі можливості одержання сучасної освіти відкривають доступ до інтелектуальних, культурних цінностей, розширюють кругозір, збільшують інтелектуальний потенціал української молоді.

Розвиток інформаційних технологій зробив актуальною проблему модернізації сучасної вітчизняної системи освіти. Суть такої модернізації відбилася в концепції дистанційної освіти, яка завдяки глобальній мережі Інтернет, охоплює широкі шари суспільства та стає найважливішим фактором його розвитку. Особливого значення така модернізація системи освіти набула в Україні із початком Covid-19, а також із реаліями сьогодення - воєнним станом.

Саме з початком періоду світової пандемії Covid-19 розпочався інтенсивний розвиток дистанційної освіти як у світі, так і в Україні, вірус змусив всіх освітян адаптуватися та перелаштувати свою роботу на режим праці в дистанційному форматі. Втім війна в Україні, також привнесла нові виклики – руйнування шкіл, вимушено переселені учні та педагоги, які навчаються і працюють у нових для себе школах по всій Україні та й за її межами, «випадання» з освітнього процесу окремих дітей та цілих класів через повітряні тривоги, бойові дії та інші причини, пов'язані з війною.

Сучасні тенденції в освіті вимагають підготовки фахівців нового покоління, які здатні до професійної та інноваційної діяльності, оновлення знань, проектування особистісного і професійного зростання.

Популярність дистанційної освіти на основі Інтернет-технологій, особливо у вищій освіті, зростає з кожним роком та з кожним днем. Це пов'язано з перевагами, які надає така форма навчання, зокрема: можливість навчання усіх учнів класу за місцем їх проживання (навіть якщо вони за межами України),

можливість отримувати освіту без відриву від основного місця роботи, економія ресурсів і часу, розширенням сфери додаткової освіти тощо [3].

З огляду на сучасні світові тенденції зростання ролі дистанційної освіти, хочемо підкреслити, що розвиток і надалі зростатиме у забезпеченні національних та професійних інтересів.

Поняття «дистанційна освіта» є відносно новим у сфері вищої освіти України. Педагогічна доктрина відкритої освіти в центр навчальної діяльності ставить надання здобувачам освіти можливості вибору: навчального середовища та медіа-підтримки – друкованих, електронних, теле-, аудіо- або відео-матеріалів; місця навчання – удома, на робочому місці, у навчальному закладі; темпу навчання – з визначеним темпом або індивідуальним; механізмів підтримки – допомога викладачів, аудіо-, відео-, інтернет-конференції і електронне навчання, що базується на комп'ютерних технологіях; початку та завершення навчання [2].

Існує багато підходів до реалізації дистанційної освіти: реалізація освітнього процесу за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій в умовах віддаленості студента і викладача; використання специфічних навчальних програм, методичних матеріалів і програмного забезпечення, значної кількості технічних засобів (комп'ютерних, аудіо та відео-пристроїв, мережі); синхронна або асинхронна комунікація, що уможливорює постійну взаємодію студентів і викладачів; індивідуалізація навчання – навчання відбувається за визначеною студентом індивідуальною траєкторією, зручною для нього швидкістю засвоєння матеріалу, що створює можливість для особистісного формату навчання [1].

Сьогодні в Україні більшості ЗВО вимушені організувати та перейти на навчання в режимі дистанційної освіти. Дистанційна освіта - це відкрита система навчання, що передбачає активне спілкування між викладачем і студентом за допомогою сучасних технологій та мультимедіа. Така форма навчання дає свободу вибору місця, часу та темпу навчання сучасної молоді.

Дистанційна освіта при навчанні для здобуття освітнього ступеня магістра дає можливість поєднувати навчання і роботу, а тим самим забезпечує знання не тільки теорії, а й щоденної практики. Мережеве навчання дозволяє мені поєднувати навчання в Рівному, а саме в Рівненському державному гуманітарному університеті та працювати у м. Львові в приватній школі повного дня «Kingdom family school».

Ми вважаємо, що дистанційна освіта – це новий прогресивний вид освіти в основу якого покладено засоби дистанційного навчання із спеціально розробленими інформаційними технологіями, навчальними ресурсами. Причини поширення дистанційного навчання: важка ситуація в Україні, демографічний чинник, навчання протягом життя, людський капітал, оновлення професійних знань, фінансовий аспект.

Список використаних джерел

1. Карпенко М.М. Розвиток дистанційного навчання як відповідь на сучасні виклики для України // Стратегічні пріоритети. № 4 (33). 2014. - Режим доступу: <http://sp.niss.gov.ua/content/articles/files/18-1435918091.pdf>.
2. Муковіз, О.П. Основи організації дистанційного навчання у системі неперервної освіти: метод. рекомендації. Умань: ФОП Жовтий О.О., 2016. 66 с. Педагогічні аспекти відкритого дистанційного навчання. За ред. О.О Андреева, В.М. Кухаренка. ХНАДУ, Харків: «Міськдрук», 2013. 212 с.

Наумик Антон

Науковий керівник -д. філос. н., професор, Халапсіс О.В.

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

antonzx64@gmail.com

ДЕЯКІ АСПЕКТИ АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ РЕАЛІЗАЦІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ

Академічна мобільність – один з найвагоміших та найсучасніших методів створення якісного освітнього середовища, який покликаний надати можливість здобувачам вищої освіти та науково-педагогічним працівникам переміщуватися серед закладів вищої освіти України та світу задля забезпечення створення якісного освітнього середовища, імплементації інноваційних методів викладання, здійснення якісної освітньої діяльності та підвищення якості інтелектуального розвитку учасників освітнього процесу.

Методів здійснення та забезпечення академічної мобільності серед закладів вищої освіти існує безліч, але найвідомішим є й залишається система Болонського процесу. Загальноєвропейський процес реформування національних освітянських систем з метою створення Європейського простору вищої освіти (ЄПВО), що відомий наразі як Болонський процес, започаткований міністрами освіти 29 європейських країн у червні 1999 р. у Болоньї під час святкування 900-річчя найстарішого університету Європи [1].

Наразі Болонський процес використовується багатьма закладами вищої освіти України і Європи та дозволяє всім учасникам освітнього процесу якісно та зрозуміло порівнювати наукові ступені, освітньо-кваліфікаційні рівні, освітньо-професійні програми та здобуті навички студентів під час навчання та проходження практики. Дозволяє зробити це Європейська кредитно-трансферна система (ЄКТС), що облікує вагомість певних дисциплін та витраченого часу на їх опрацювання й оцінює їх в умовних одиницях – кредитах ЄКТС. Відповідно до цієї системи 1 кредит ЄКТС дорівнює 30 академічним годинам індивідуальної, самостійної чи аудиторної роботи.

Система академічної мобільності регламентується багатьма нормативно-правовими актами та міжнародними угодами багатьох закладів вищої та фахової передвищої освіти між собою. Окрім того на інтеграцію України у освітній європейський простір існують правові підстави. Як інструмент реалізації цих

прав є участь у міжнародних програмах академічної мобільності. 2016 року визначено розширені можливості інтеграційної європейської Програми Еразмус+ щодо участі в ній інших країн, зокрема, України [2].

До переваг використання академічної мобільності традиційно відносять наступні: отримання нових професійних знань, навичок та компетенцій, покращення кар'єрних можливостей, створення мережі нових контактів та корисних знайомств, здобуття важливих мовних навичок тощо.

Тим не менш, в правових умовах дії воєнного стану, можливості використання системи академічної мобільності значно зменшилися, а її традиційна потужність майже нівелювалася, адже за рахунок напруженої військово-політичної ситуації, законодавчих обмежень та створення певного порядку й правил виїзду людей за кордон, значно обтяжують можливості використання даної системи. Не можна не зазначити й про ст. 23 Закону України "Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію", яка чітко обмежує участь у програмах міжнародної академічної мобільності та перетині державного кордону України, громадян, що підпадають під даний Закон.

Список використаних джерел:

1. Болонський процес: історія, стан та перспективи / Ю. М. Рашкевич // Освітня аналітика України. - 2018. - Вип. 3. - С. 5-16. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/educanalukr_2018_3_2 (дата звернення: 03.11.2022).

2. Внукова Н. М. "ЕРАЗМУС+" - інтеграційна європейська програма академічної мобільності/Н. М. Внукова // Безпекове інноваційне суспільство: взаємодія у сфері правової освіти та правового виховання. - Харків: Право, 2016.- С.31-35.

3. Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію : Закон України від 21.10.1993 р. № 3543-ХІІ : станом на 2 верес. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3543-12#Text> (дата звернення: 03.11.2022).

Новостройний Дмитро
Науковий керівник – викладач спецдисциплін Т.П. Мандрика
Фаховий коледж ракетно-космічного машинобудування
Дніпровського національного університету ім. О. Гончара
tmandrikakrkm1203304@gmail.com

ПЕРСПЕКТИВИ ІТ-СПЕЦІАЛЬНОСТІ У КОЛЕДЖІ

Одна із складових успіху в підготовці фахового молодшого бакалавра у сучасному коледжі за спеціальністю «Інженерія програмного забезпечення» – це тісна співпраця з ІТ-компаніями. Одне із спрямувань, яке направлене на популяризацію ІТ серед студентської молоді – це участь студентів коледжу в освітньому проєкті Learn IT. Освітній проєкт Learn IT створений за ініціативи ІТ Dnipro Community. Студентська молодь коледжу, яка навчається за спеціальністю «Інженерія програмного забезпечення», за останні навчальні роки мала змогу за допомогою онлайн-зустрічей познайомитися з компаніями EPAM, Lanars, Comparus.ua, Sitecore, SoftServe, Luxoft. У реєстраційній формі до онлайн-заходів Learn IT серед переліку закладів освіти в 2022 році доданий і Фаховий коледж ракетно-космічного машинобудування Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара. Студентська молодь має можливість поглянути на умови, в яких працюють сучасні ІТ-фахівці, прослухати інтерактивні лекції, поставити питання щодо роботи в компаніях, щодо проходження практики, вивчення сучасних мов програмування [1].

Беручи участь у заходах профорієнтаційного напрямку ІТ, студентська молодь розширює кругозір, перспективи самореалізації, аналізує свої soft skills.

На базі Noosphere Engineering School у жовтні щороку в м. Дніпро відбувається NASA Space Apps Challenge – міжнародний щорічний хакатон. NASA Space Apps Challenge – це об'єднання фахівців, студентів аерокосмічної

галузі та ІТ-технологій. Головна мета проведення заходу – використання космічних технологій для вирішення проблем на Землі. Локальний організатор NASA Space Apps – громадська організація (ГО) «Асоціація Ноосфера» [2].

Серед учасників два роки поспіль є команда MARSIK1 – студенти коледжу спеціальності «Інженерія програмного забезпечення», які демонструють навички групової роботи, створюючи проєкт.

Рис.1 Команда MARSIK1

Під час безперервної роботи над проєктом учасники мають змогу поспілкуватися з менторами та поринути у неймовірну атмосферу форуму.

Рис.2 Сертифікат учасника хакатону

Участь студентської молоді у сучасних умовах розширюють спектр опанування майбутньої спеціальності, мотивують студентів усіх курсів спеціальності «Інженерія програмного забезпечення» до активного навчання за обраним фахом.

Список використаних джерел

1 IT Dnipro Community: веб-сайт. URL: <http://itdni.pro/pro-nas/> (дата звернення: 5.11.2022).

<https://noosphereengineering.com/contact> (дата звернення: 5.11.2022).

Онисько Катерина, Кандієва Антоніна
Науковий керівник — старший викладач С. І. Ісаєвич
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

katerinka3377@gmail.com

tonyakandieva14@gmail.com

ПРАВОВІ ТА СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Під академічною мобільністю розуміється здатність людей до навчання, підвищення рівня знань, вмінь та компетенцій впродовж життя для відповідності ринку праці незалежно від країни [1]. Мобільність є міждисциплінарним терміном, який розуміється як готовність, рух, адаптація, здатність до швидкої зміни стану, тощо. Для нашого дослідження особливо важливими ракурсами міждисциплінарного розгляду мобільності є педагогічний і психологічний. Із точки зору педагогіки, мобільність «...вивчається з позиції здатності особистого розвитку людини і суспільства, організації неперервної освіти, можливості адаптації до нових умов (протидія старінню знань), пошуку кращих умов навчання, у тому числі зі зміною місця перебування (регіону, країни)» [2]. Психологічні аспекти мобільності пов'язані з розкриттям особливостей поведінки особи у ході її формування і реалізації. «... Окремий важливий напрям розгляду мобільності полягає у вивченні інтеграційних та адаптаційних особливостей у ході руху (зміни), трансформації цінностей як на особистісному, так і на суспільному рівні» [2]. У вітчизняній науці академічна мобільність розглядається у контексті реформування вищої освіти як фактор

підвищення конкурентоспроможності закладу вищої освіти і майбутнього фахівця. С.Вербицька відзначає, що студентська академічна мобільність передбачає безпосередній перетин кордону фізичною особою, з урахуванням попередньо здобутої освіти та з присвоєнням кваліфікацій чи наукового ступеня по закінченню терміну навчання. Адаптація особистості до нового соціокультурного середовища є предметом вивчення психологів Г. Андреевої, Л. Анн-Вілсон, І. Данилюка, М. Іванової, В. Мухіної, Т. Стефаненко, О. Сухарева, І. Шолохова та інших. В їхніх працях обґрунтовано її сутнісні ознаки, функції, чинники, типи, а також важливість психологічної допомоги за умов міжкультурної дезадаптації. Дослідженню процесу та схильності адаптації українських студентів за кордоном присвячено незначну кількість робіт науковців (праці О. Біляковської, І. Галяна, А. Гірника, Г. Черушевої). Проте в українській психології бракує досліджень, що присвячені психологічним особливостям ставлення до міжнародної академічної мобільності студентів, які мають різний тип соціокультурної адаптації [3].

Українським студентам після початку повномасштабної війни відкрили дуже багато опцій для тимчасового чи повноцінного навчання через різні програми грантів, стипендій чи програм мобільності. Як відомо, Європейська комісія запровадила виняткові заходи для інтеграції освітян України за проектами мобільності програми ЄС "Еразмус+" на період війни в Україні. В Європі академічна мобільність як стратегічний процес була започаткована програмою ERASMUS, основна мета якої полягала в сприянні співпраці між університетами та мобільності студентів у межах ЄС. У багатьох країнах дана програма сприяла формуванню спільних домовленостей та стимулювала академічну мобільність, яка, своєю чергою, зміцнювалася завдяки Болонському процесу. Таким чином, академічна мобільність стала інтегрованою на національному та інституційному рівнях в Європі. В рамках програми ERASMUS вперше було поставлено мету академічної мобільності європейського рівня. Мета створення програми – насамперед сприяти навчанню в іншій державі на певному етапі здобуття освіти в університеті [4].

Отже, українські науковці, викладачі та студенти могли скористатися програмою для навчання чи стажування в партнерських закладах вищої освіти в Європі. Мобільність студентів закордоном дає можливість українським студентам навчатися у час війни. Завдяки цьому українські студенти можуть переймати міжнародний досвід, з можливістю повернутися в Україну кваліфікованими фахівцями. Варто зауважити, що через вторгнення багато студентів стикаються з психологічними проблемами поза межами країни.

Висновки. Аналіз даної теми дозволяє стверджувати, що головною проблемою українських студентів в умовах мобільності є важкість пристосування до нових умов, а також зміни звичного середовища поза межами країни. Розглядаючи академічну мобільність, можна вважати, що дане явище є актуальним, зважаючи на початок повномасштабної війни. Перспективу подальшого розвитку теми мобільності студентів вбачаємо в емпіричному дослідженні.

Список використаних джерел

1. Свириденко Д. Б. Академічна мобільність: відповідь на виклики глобалізації: монографія / Д. Б. Свириденко. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2014. – 279 с
2. Біль М. М. Мобільність населення: теоретична сутність і видова різноманітність / М. М. Біль // Економіка і суспільство. – 2016. – № 7. – С. 645–652.
3. ХАРЧЕНКО Анжела Станіславівна. (2018). ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СТАВЛЕННЯ ДО МІЖНАРОДНОЇ АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ІЗ РІЗНОЇ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ АДАПТАЦІЇ. Психологія і особистість, 2(14), 156–166.
4. Erasmus – Facts, figures & trends. The European Union support for student and staff exchanges and university cooperation in 2012-13 / European Commission. – Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2014.

РЕАЛІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІКИ ПАРТНЕРСТВА В ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ

З активним розвитком суспільства, почала зростати потреба у нових педагогічних методах виховання та підготовки здобувачів професійної освіти. Оскільки метою навчального закладу є сформувані у студентів життєво важливі принципи, такі як самостійність, відповідальність, вміння співпрацювати та знаходити компроміси, можна вважати, що саме педагогіка партнерства допоможе реалізувати ці якості.

Педагогіка партнерства – напрям педагогіки, орієнтований на виховання та навчання на засадах гуманізму та творчого підходу до розвитку особистості. Основою педагогіки партнерства є взаємодія між студентом та викладачем. Тут вкладається ідея, що викладач та студент є зацікавленими та добровільними партнерами, які активно взаємодіють один з одним. Крім того, вони об'єднані спільними цілями. Саме така взаємодія дає змогу реалізувати кожному індивідуально-особистісну стратегію розвитку.

Педагогіка співробітництва переслідує такі цілі:

- взаємоповага;
- моральна рівність;
- взаємопідтримка;
- усвідомлення відповідальності;
- колективна робота.

Однією із важливих передумов для успішної реалізації педагогіки партнерства виступає так звана «заміна позицій». Вона являє собою перехід від

традиційної системи субординації «Викладач-Студент», в більш неформальну, де обидва учасники процесу стають напарниками.

Відповідно до сказаного вище, можна зрозуміти, що наступною передумовою успішної реалізації підходу та взаємодії між учасниками процесу є створення підходящої, психологічно комфортної, атмосфери. Педагог повинен усвідомлювати свою важливість та відповідальність у цьому процесі, оскільки йому належить гнучка роль. Він має бути готовим до обговорення чужих та альтернативних точок зору, виявляти різні позиції учасників діалогу та проблематизувати обговорення.

Проміжною ланкою між викладачем і студентом стає спілкування. Тут велика роль належить не лише викладачу, але і студенту. Завданням викладача є організувати комфортне співробітницьке спілкування, яке згодом стане основою продуктивної роботи. Що ж стосується студента, то його роль у цьому процесі-бути відкритим, висловлювати свою думку, та не боятись критики.

Важливою складовою цього процесу є відчуття відкритості, довіри, увага до співрозмовника та повага до всіх учасників процесу. Реалізувавши такий підхід у освіті, студенти не лише з інтузіазмом ставитимуться до засвоєння професійних знань, уміннь і навичок, але і здобудуть життєво важливі особистісні якості, які пригодяться не лише в роботі, але і подальшому житті.

Список використаних джерел

1. Hill, Jennifer; Pedagogic partnership in higher education. 2022 [Електронний ресурс]. URL:

<https://chesterrep.openrepository.com/handle/10034/622219>

Kateryna Pavelkiv. Partnership pedagogy: practical experience of the EU countries and issues of implementation in Ukraine. 2021 [Електронний ресурс]. URL:

https://www.researchgate.net/publication/353186216_Partnership_pedagogy_practical_experience_of_the_EU_countries_and_issues_of_implementation_in_Ukraine

Попадюк Діана

Науковий керівник- к.пед.н. доцент, Колодій І.С.
Національний університет “Львівська політехніка”
diana.popadiuk.pts.2021@lpnu.ua

РОЗВИТОК ЦИФРОВОГО СЕРЕДОВИЩА ПЕДАГОГА ЧЕРЕЗ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

XXI століття стало періодом стрімкого та бурхливого попиту на використання інформаційних технологій та ресурсів. У цей період формується сучасне інформаційне суспільство, якому властиві риси глибоких знань, високої динаміки розвитку, передового виробництва, усебічного розвитку особистості. Торкнулися новітні технології і сфери освіти, де активно запроваджується цифровізація, яка несе за собою зміну традиційних освітніх парадигм.

Останнім часом, у освіті активно реалізується процес створення і застосування відкритих онлайн-ресурсів, починаючи від окремих завдань, тестів до повномасштабних курсів (модулів) із формування необхідних компетенцій. Динаміка розвитку онлайн навчання демонструється зростанням доступності онлайн курсів [2].

Цифрові технології надають ряд нових можливостей, як для викладачів так і для студентів, зокрема: отримання задоволення від захопливого процесу спілкування і пізнання; автоматизація більшої частини викладацької роботи, вивільняючи час на пошук, спілкування, самовдосконалення, індивідуальну роботу зі студентами; забезпечення зворотного зв'язку; відчуття студентів зі слабкою підготовкою в ролі лідера, що загалом сприяє успіху усієї академічної групи; корекція індивідуального розвитку майбутніх фахівців; підвищення ефективності управління освітнім процесом та освітою у цілому [1].

Перебувати у вирі останніх освітніх змін— знати та вміло застосовувати у повсякденному житті передові технології. Яскравим прикладом зазначених змін є технологія подкастингу. З технічної точки зору подкастинг не несе в собі жодної революційності. Він дійсно багато в чому дублює функції радіо, але

головна особливість подкастів - ви самі обираєте тему розмови, яку слухаєте, і можете це робити де завгодно і коли завгодно[3].

Подкаст — цифровий медіа-файл або низка таких файлів, які розповсюджуються мережею Інтернет. За змістом вони нагадують радіошоу, звукову виставу, інтерв'ю, лекції тощо. Подкастинг дає можливість викладачам легко транслювати цікавий аудіоконтент, який студенти можуть слухати в будь-який час і де б вони не знаходились. Студенту потрібно лише підписатись на стрічку подкастів, у будь-який момент викладач може передати їм навчальний матеріал [4].

Отже, запровадження новітніх технологій сприяє: мотивації до самоосвіти та саморозвитку, креативного мислення, здійснення навчання з ефективним використанням часу як викладача, так і здобувача вищої освіти. Застосування технології подкастів, позитивно впливає на освітній досвід учнів, дозволяє розвинути їх здатність сприймати інформацію на слух, емоційно залучати до процесу навчання.. Інформаційно-комп'ютерні технології створюють передумови для інтенсифікації освітнього процесу.

Новітні технології надають можливість: активізувати пізнавальну діяльність студентів; раціонально організовувати навчальний процес, підвищити ефективність занять; проводити заняття на високому естетичному й емоційному рівні, забезпечуючи науковість; забезпечити високий рівень диференціації навчання; підвищити обсяг виконаної роботи на заняттях в 1,5-2 рази; формувати навички дослідницької діяльності; забезпечити доступ до різноманітних інформаційних ресурсів; змінювати форми й методи та організації дозвілля студентів.

Список використаних джерел:

- 1.Городенко Л.М. Цифрова та інформаційна нерівність у мережевій комунікації // Інформаційне суспільство, №16, 2012. – С. 56-59
2. Дульська І.В. Цифрові технології як катализатор економічного зростання // Економіка і прогнозування, №2, 2015. – С. 119-133.

3. Боніні, Т. «Другий вік» подкастингу: переформатування подкастингу як нового цифрового засобу масової інформації» // Quaderns del CAS 41 – 18 липня 2015 – С.22.

4. Кім, Д., Кінг, К.П. «Впровадження подкастів та блогів у підготовку майбутніх викладачів ESOL: тлумачення та наслідки» // Доповідь Міжнародного форуму викладання та навчання – 2011 – С.5-9.

Попадюк Діана

Науковий керівник- к.пед.н. доцент, Колодій І.С.

Національний університет “Львівська політехніка”

diana.popadiuk.pts.2021@lpnu.ua

ТЕХНОЛОГІЯ САМОВИХОВАННЯ ЯК ЗАСІБ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ВИКЛАДАЧА

В українській народній педагогіці існувало багато традицій, які дійшли з давнини й свідчили про необхідність самовдосконалення, щоб не відстати від інших людей у праці, добробуті, у підвищенні свого соціального стану. І в давні часи, і нині школа, батьки не можуть навчити всього, багато знань та вмінь доводиться здобувати дітям самотійно. Жодна людина не стала б великою без навчання і виховання, але вирішальну роль у її формуванні відіграло самовиховання.

Самовиховання корифеїв науки, культури було поетапним, воно починалося з усвідомлення мотивів, за ним – вироблення програми саморозвитку, суворе дотримання її положень, жорсткий самоконтроль, тренування волі й характеру. Тільки так можна зробити певні кроки до успіху в житті. Самовиховання починається з того часу, коли людина починає усвідомлювати себе як особистість, починає розуміти норми та вимоги

суспільства, власні потреби й може правильно оцінювати свої вчинки. Самовиховання бере свій початок у підлітковому віці, проте його ефективність значно зростає в юнацькі роки.

Технологія професійного самовиховання вчителя охоплює шість етапів – самопізнання, самооцінювання, цілепокладання, розроблення програми самовиховання, її реалізація, самостимулювання й корегування самовиховної діяльності.

Першим етапом роботи над собою є самопізнання – складна психологічна дія, що передбачає цілеспрямоване отримання інформації про розвиток якостей власної особистості та є основою для адекватного самооцінювання вчителем себе.

Самовиховання можливе лише на основі самопізнання. Коли людина пізнає свої якості, свої особливості, коли вона порівнює їх зі зразками та ідеалами, на яких вона вихована, коли вона дає самооцінку своїм якостям, то, природно, у неї виникає потреба в зміні певних своїх якостей та особливостей і тим самим починається процес самовиховання, який органічно вплітається в процес виховання.

Самопізнання – це своєрідний механізм пізнавальної діяльності людини, в основі якого лежить процес рефлексії.

Самооцінювання- ще один етап професійного самовиховання. Самооцінка належить до центральних властивостей особистості, її ядра, значною мірою визначаючи соціальну адаптацію особи й будучи регулятором її поведінки й діяльності. При цьому слід розуміти, що саме її формування відбувається у процесі діяльності й міжособової взаємодії.

Наступним етапом професійного самовиховання є етап цілепокладання або визначення особистісно значущих цілей. Самовиховна діяльність учителя підпорядковується, зокрема, таким усвідомленим цілям: усвідомлення сенсу і мотиваційної сфери професійного самовиховання; розвиток здатності до свідомого цілепокладання і планування самовиховних дій; розширення знань з

професійного самовиховання; розвиток основних умінь професійного самовиховання.

Програма самовиховання вчителя – це програма дій по досягненню конкретних цілей самовиховання з урахуванням вимог педагогічної професії до людини. Процес самопрограмування особистості є не що інше як матеріалізація власного прогнозу щодо можливостей самовдосконалення.

Важливий аспект самовиховання – логічне мислення, вміння проаналізувати кожен свій вчинок, що сприяє виробленню вимогливості до себе як постійної риси характеру, без якої неможливо досягти успіху в цій справі. Тому педагоги в індивідуальних бесідах і на зборах детально аналізують порушення правил поведінки, їх причини, привчають учнів до самоаналізу. Самовиховання потребує тривалих вольових зусиль, вміння керувати собою, досягати поставленої мети, не занепадати духом від невдач.

За твердженням В. Сухомлинського, «самовиховання потребує дуже важливого, могутнього стимулу – почуття власної гідності, поваги до себе, бажання стати сьогодні кращим, ніж був учора. Самовиховання можливе тільки за умови, коли душа людини дуже чутлива до найтонших, суто людських засобів впливу – доброго слова, поради, ласкавого чи докірливого погляду. Не може бути й мови про самовиховання, якщо людина звикла до грубості й реагує тільки на «сильне» слово, окрик, примус. За самою своєю суттю самовиховання передбачає віру людини в людину, звертання до честі й гідності людини. Педагогічне керівництво самовихованням – це насамперед відносини між педагогом і вихованцем, пройняті глибокою взаємною вірою в добрі наміри».

Сутність діяльності вчителя на етапі реалізації програми самовиховання та її корегування полягає в контролюванні роботи над собою, виявленні відхилень реалізованої програми від заданої, внесенні відповідних коректив до плану подальшої роботи. Реалізація програми професійного самовиховання здійснюється за допомогою різноманітних методів і прийомів самовпливу задля власного удосконалення. Особливе значення у переліку методів самовиховання займають методи управління своїм психічним станом, тобто методи

саморегуляції. До них відносять самопереконання, самонавіювання, самонаказ, самозаохочення тощо.

Отже, самовиховання охоплює низку методів та етапів, які в комплексному вигляді стають засобом професійного становлення викладача. Процес самовиховання здійснюється, коли викладач усвідомлює своє прагнення до самовдосконалення та наважується на крок самопізнання. Даний процес сприяє покращенню ефективності подальшої діяльності викладача у освітній сфері.

Пушкар Тетяна

Науковий керівник – к.пед.н., ст.н.сп., О.О.Стечкевич

Національний університет «Львівська політехніка»

Tetiana.Pushkar.mNOPN.2021@lpnu.ua

МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ ОНЛАЙН-СЕРВІСІВ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ АСИНХРОННОГО РЕЖИМУ НАВЧАННЯ

Цифрове або дистанційне навчання дуже швидко змінює уявлення про освіту. Хочемо ми цього чи ні, але освіта переходить з лабораторного отримання знань до віртуального простору. Освітній процес під час дистанційного навчання воєнного часу відбувається здебільшого в асинхронному режимі, коли взаємодія педагога та студента може здійснюватися з різницею в часі.

Студент вивчає навчальну інформацію у комфортний час, у зручному для нього темпі та проходить тестування, а педагог в свою чергу робить підсумок знань студента в комфортний для нього час. Так студенти не мають прямої комунікації між собою, але це компенсується форматом та можливостями отримання інформації. Педагог розглядає та оцінює діяльність студентів за ступенем освоєння навчальної інформації. Відповідним чином до результатів такої перевірки проводиться поправлення навчально-методичної роботи

студента. При такій техніці навчання студент охоплює навчання так ніби викладач працює індивідуально [1].

Асинхронна комунікація в навчальному процесі дає ряд переваг, які забезпечують спокійну, гнучку, зосереджену роботу над результатом. Варто розглянути сім переваг, які наводить Ness Labs Енн-Лаур про використання асинхронного навчання:

1. Більш вдумливе навчання та спілкування. Під час навчання немає терміновості. Тому є час на прийняття рішення, для сформування своєї думки.

2. Асинхронне навчання є більш прозором та добросчесним, тому що використовуються цифрові формати для оцінки студентів. Студент може не хвилюватися про академічну добросчесність.

3. Прозорість у навчання через заздалегідь опубліковані навчальні матеріали. Навіть вразі не явки студента на заняття, він не втрачає можливість повторно пройти матеріал.

4. Більша гнучкість у навчальному процесі, тому студент сам визначає час для навчання.

5. Більша автономія та кращі результати. Основним результатом асинхронного навчання є не здобута оцінка, а отримані знання. Для студента є більше свободи до навчання.

6. Продуктивність у навчанні, яка проявляється самостійним вирішенням часу підготовки до конкретного питання чи завдання.

7. Незалежність від місця, часу, статусу навчання, тому що це жодним чином не впливає на процес навчання [2].

Розуміючи переваги асинхронного навчання можна визначити основні складові елементи, що дозволяють організувати процес навчання на основі цього режиму (табл. 1).

Таблиця 1

Складові процеси реалізації в асинхронному режимі

Складові	Реалізація в асинхронному режимі
----------	----------------------------------

Процес навчання	Хмарні середовища зі збереженими навчальними матеріалами
Графік навчання	Встановлені терміни та дедлайни для самостійного опрацювання інформації
Розв'язання завдань	Дистанційні онлайн-дошки демонстрації результатів, функції онлайн-сервісів, що дозволяють завантажувати текстові документи, фотозображення (практичних, лабораторних робіт)
Лабораторні роботи, практичні заняття	Методичні розробки лабораторних робіт фізичних практикумів, адаптовані для виконання за допомогою он-лайн симуляцій
Виконання домашнього завдання та контроль знань	Завдання у вигляді проходження тестів, заповнення Google форм, фото виконаних завдань у зошиті, завантаження текстових документів з результатами завдань

При плануванні та проставленні завдань для вивчення в асинхронному режимі, необхідно крім самого подання інформації навчального характеру на онлайн-сервісах, але й створити умови перевірки засвоєння пройдених тем через тестування та опитування. Навчання в асинхронному режимі потребує відео інструкцій з методиками навчання, а також онлайн-консультацій групового чи індивідуального характеру.

Асинхронна форма організації освітнього процесу – це сильна сторона для освітньої системи в умовах воєнного часу. Вона дозволяє закрити проблемні питання в злагодженості дій під час навчання, але потрібно розуміти, що основний матеріал, поданий студентам, опрацьовується самостійно. Важливо врахувати можливості урізноманітнення навчання, способів подання навчальної інформації або проходження курсів в різних конфігураціях.

У таблиці 2 проаналізовані онлайн-сервіси, які можна використати для організації навчання в асинхронному режимі (табл. 2).

Таблиця 2

Організація дистанційного навчання в асинхронному режимі

Назва	Цільова група	Інтерфейс сервісу	Програмні засоби
iLEARN	https://ilearn.org.ua/	Учні ліцеїв та загальноосвітніх закладів.	Готові навчальні курси

Назва	Цільова група	Інтерфейс сервісу	Програмні засоби
Learningapps	https://learningapps.org/	Викладачі та вчителі, які можуть створювати освітні інтерактивні завдання для різних вікових груп тих хто навчається	Інструменти створення інтерактивних занять ігор вправ
Prometheus	https://prometheus.org.ua/	Широка група користувачів. Платформа підійде для навчання великої кількості охочих, оскільки розміщено близько 250 курсів на різні теми	Готові навчальні курси
Zoom	https://zoom.us/	Широка група використання. Підходить для організації комунікації й проведення відеоконференція	Засоби відео зв'язку
Google Classroom	https://classroom.google.com/u/0/	Автоматизована платформа створення та організації онлайн-навчання. Група користувачів – широка	Організація навчальних курсів в межах онлайн-сервісу
Moodle	https://moodle.org/?lang=uk	Автоматизована платформа створення та організації онлайн-навчання. Група користувачів – широка	Організація навчальних курсів в межах онлайн-сервісу
YouTube	https://www.youtube.com/	Відеохостинг розміщення та перегляду освітніх відео для широкої групи користувачів	Відеоконтент

Мета усіх онлайн-сервісів – забезпечення неперервного процесу навчання й комунікації між учасниками. З допомогою можливостей найбільш популярних освітніх технологій можна створити якісну навчальну екосистему. Велика кількість ресурсів, платформ, цифрових засобів, онлайн-сервісів сприяє якісному вдосконаленню освітнього процесу. Також можна використовувати додаткові сервіси, які виконують спеціалізовані функції (онлайн-тестування, оцінювання, практичні завдання). Такі сервіси дозволяють покрити проблеми відсутності аудиторного навчання через свої цифрові можливості. При правильній організації освітнього процесу, студенти можуть здобувати необхідні навички та вміння з допомогою даних платформ.

Список використаних джерел:

1. Ковальчук В.І. Синхронне та асинхронне навчання, як стратегія сучасної освіти / В.І. Ковальчук // Україна-Німеччина: горизонти освіти і культури (до 120-річчя Національного університету біоресурсів і природокористування України): зб. наук. праць міжнар. наук.-практ. конф. 23–24 листопада 2017 р. К.: Мілленіум, 2017. С. 119–120.

2. Online learning during COVID-19: Key challenges and suggestions to enhance effectiveness. Cambodian Education Forum : веб-сайт. URL: <https://cambodianeducationforum.wordpress.com/2020/12/08/onlinelearning-during-covid-19-key-challenges-and-suggestions-to-enhance-effectiveness/>

Сахарова Дар'я

Науковий керівник – к.психол.н., доц. І.О. Блохіна

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

homeroolgi@gmail.com

ДО ПРОБЛЕМИ ПРОЯВІВ ТРИВОЖНОСТІ У СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ВІЙНИ

Тривожність у студентів стала проблемою навіть до початку воєнного стану – пандемія COVID-19, дистанційне навчання тощо. Тривожність загалом – це велика проблема у студентської молоді. Саме ця вікова категорії більша схильність до розвитку тривожності та інших психологічних проблем. В умовах повномасштабної війни ця проблема набула загострення. День у день у студентів виникають нові передумови та причини для внутрішніх переживань і тривоги. Неспроможність зробити будь-що, вирішити нагальні проблеми в ситуації, що склалась, викликає стрес у цивільних. Студентство не позбавлено цих проблем, враховуючи вікові особливості. Хоча усвідомлення подій, обставин, на які

молода людина майже не може впливати, повинно допомогти їй адаптуватись до реалій.

Тривожність – це емоційний стан, що має негативне забарвлення у аналіз того, що відбулося або може статися [1]. В стані тривоги особистість усвідомлює причини стану, вона попереджає про небезпеку та здійснює шкідливий вплив на особистість. Причинами тривожності можуть бути дитячі психотравми або несприятливі умови.

Прояви тривожності можуть бути як психологічними, так і фізичними; як зовнішніми, так і внутрішніми.

Зовнішньо можна помітити такі симптоми як напруження (наприклад, стиснута щелепа); проблеми зі сном, нездатність заснути протягом тривалого часу; тремтіння, підвищене потовиділення; нерівне або прискорене дихання; проблеми з травленням, нудота, коливання апетиту; неможливість розслабитись.

До внутрішніх проявів, які може помітити частіше сама людина, можна віднести запаморочення, сплутаність думок, (вони можуть бути незрозумілі або їх може бути забагато); складність у концентрації; роздратованість; втрата енергії або нетерплячість; нереалістичність прогнозів на ситуацію; відчуття страху або небезпеки без зрозумілих причин; недовіра до оточення.

Деякі з цих симптомів проявляються лише у нападі тривоги, коли людині складно себе контролювати, наприклад, під час панічної атаки.

Нажаль проблема тривожності у нинішній ситуації є дуже актуальною. У такі складні часи студенти мають переживання не тільки щодо успішної навчальної діяльності (вчасної здачі робіт, можливості виконати усі завдання вчасно, якісно засвоїти навчальний матеріал), але й щодо побудови конструктивної комунікації, соціальної взаємодії та невизначеності цілей. Також варто відзначити вплив невизначеності власного життя, неможливість планування подій наступного дня, тижня чи місяця, хвилювання за близьких, складність в економічній сфері.

Отже, тривожність – складний психологічний феномен, що містить когнітивні, афективні та конативні реакції в ситуації, що об'єктивно оцінюється особистістю як потенційно небезпечна.

Саме тому зниження рівня тривожності у студентів – важливий фактор їх успішного навчання в закладі вищої освіти та особистісного зростання в цілому. Цим обумовлена необхідність розробки відповідних профілактичних та корекційних програм, спрямованих на зниження тривожності у студентів.

Список використаних джерел:

Блохіна І.О. Психологічні причини виникнення тривожності у студентів. Науковий журнал «Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Психологія», Випуск 4, 2021. С. 82-87. DOI <https://doi.org/10.32782/psy-visnyk/2021.4.16>

Свергун Наталія

Науковий керівник – к.психол.н., доц. Р.С. Чіп

Тернопільський національний

педагогічний університет ім. В. Гнатюка

nata.sverhun@gmail.com

ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПСИХОЛОГІЧНОГО ВПЛИВУ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

В умовах євроінтеграційних змін та модернізації сучасної освіти особливої актуальності для психологічної теорії та практики набуває проблема психологічного впливу у різних сферах життєдіяльності особистості та потребує наукового обґрунтування та емпіричного вивчення.

Відтак, реалії сучасного життя висувують перед науковцями та практиками нові завдання щодо узгодження позицій, наукової аргументації феномену

психологічного впливу та визначення соціально-психологічних механізмів, які зумовлюють цей процес.

Аналіз актуальних наукових досліджень засвідчує висвітлення окремих аспектів проблематики психологічного впливу зарубіжними і вітчизняними вченими (Г. Балл, В. Бехтерева, П. Волинець, Ф. Зімбардо, В. Крисько, Г. Лебон, М. Ляйппе, В. Москаленко, С. Сігеле, Г.Тард, В. Татенко, Р.Чалдіні та інші вчені). Зокрема В. Татенко зазначає, що потужним стимулом для наукових досліджень виступає нагальний запит суспільної практики на науково обгрунтовані знання про соціально-психологічні закономірності й механізми впливу та можливості їх ефективного застосування в сучасних умовах, зокрема на основі новітніх інформаційних технологій [3].

Недостатня розробленість теоретичних та прикладних аспектів виокремленої проблематики спонукають до дискусій й зумовлюють вибір тематики наукових досліджень. Однією із дискусійних є проблема дослідження особливостей психологічного впливу у роботі консультантів компаній з мережевим маркетингом.

Психологічний вплив консультантів компаній з мережевим маркетингом визначається як вплив на стан, думки, почуття та дії іншої людини за допомогою виключно психологічних засобів, з наданням їй права та часу відповідати на цей вплив.

Можна визначити такі істотні ознаки психологічного впливу консультантів компаній з мережевим маркетингом:

- 1) мета психологічного впливу;
- 2) визначення психологічного впливу значущим у досягненні запланованих результатів;
- 3) психологічні регулятори, які змінюють специфіку діяльності інших;
- 4) інформаційний характер психологічного впливу;
- 5) використання психологічних засобів (вербальні та невербальні) для впливу на психічний стан, думки, почуття та поведінку інших;
- 6) технологічність психологічного впливу;

7) прояви суб'єктом вольових зусиль у процесі здійснення психологічного впливу

На основі отриманих результатів нами було проаналізовано портрет консультанта компаній з мережевим маркетингом та виокремлено якісні характеристики особистості. Побудова довірчих стосунків з іншими має першочергове значення. Головну роль відіграє не аргумент, а правильне ставлення консультанта до клієнта. Консультант, який випромінює оптимізм, ентузіазм і харизму, позитивно впливає на клієнта. Невербальна складова спілкування має вплив на прихованому рівні. Швидкість мови, інтонація, інтонація, жести, міміка й одяг – все це впливає на підсвідомість оточуючих.

Перш за все, будь-який консультант повинен розуміти, що встановлення контакту – це лише можливість для подальшого спілкування та обміну інформацією. Якщо консультант пам'ятає про це, розмова стає більш продуктивною. Консультант компанії мережевого маркетингу повинен легко адаптуватися до нового робочого середовища, мати чітку мету, бути наполегливим і завжди виконувати поставлені перед ним завдання. Здатність планувати власне майбутнє на довгострокову перспективу і бажання зробити все можливе для досягнення цього є запорукою успіху для консультантів. Продуктивність консультанта повинна підвищитися під час виконання поставленого завдання.

Портрет консультанта з мережевого маркетингу наповнений справжніми та гармонійними стосунками. Така людина ставиться до оточуючих справедливо, чесно і доброзичливо. Консультант компаній з мережевим маркетингом – це та людина, яка професійно, відповідально й на високому рівні займається консультуванням клієнтів. Для цього йому необхідна спеціальна фахова освіта та досвід практичної роботи. Внутрішні якості консультанта компанії мережевого маркетингу включають: емпатію, відкритість, співчуття, доброту, ціннісне ставлення до клієнтів, здатність вселити впевненість і рішучість у вибір клієнта.

Робота консультанта вимагає реалістичного погляду на життя і роботу, постійного самовдосконалення, постійного володіння системою навичок роботи з клієнтами. Варто зауважити, що необхідні якості для того, щоб бути хорошим консультантом компаній з мережевим маркетингом розвиваються впродовж усього життя, а ефективність діяльності консультанта визначається властивостями його особистості, професійними знаннями та навичками.

Отже, на основі теоретичного аналізу та отриманих даних нами розроблена тренінгова програма розвитку здатності до самоактуалізації у консультантів компаній з мережевим маркетингом. Перспективи подальшого дослідження полягають у впровадженні тренінгової програми та перевірці її ефективності.

Список використаних джерел

1. Волинець П.П. Критерії прихованого психологічного впливу.

Актуальні проблеми психології: зб. наук. праць. Том 7. Екологічна психологія. 2010. Вип. 22. С. 15–20.

2. Татенко В.О. Соціальна психологія впливу: монографія. Київ: Міленіум, 2008. 216 с.

Сич Денис

Науковий керівник – к. психол. н., доц. І. О. Блохіна

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

denys2004cy@gmail.com

ЗНАЧЕННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ТЕХНІЧНИХ ЗВО.

Трансформаційні процеси, що відбуваються в Україні протягом останніх років торкнулися усіх сфер життя суспільства, в тому числі й системи освіти. Рівень розвитку будь-якої держави визначається, насамперед, рівнем освіти,

тому що вона є основою розвитку особистості, суспільства і націй. Людство стало усвідомлювати обмеженість і небезпеку подальшого розвитку шляхом економічного зростання та нарощування технічного потенціалу, а також той факт, що майбутній розвиток повинний більше визначатися рівнем культури і мудрості людини.

Аналіз науково-педагогічної літератури показав, що роль, стан та проблеми гуманітарної підготовки майбутніх фахівців інженерно-технічних спеціальностей у закладах вищої освіти у різних аспектах досліджували ряд науковців (Гуцоліяк О., Лузік Є, Попенко Н., Шевчук Т., Васянович Г., Олійник О., Вознюк О., Каверіна О. та ін.).

Численні дослідження науковців доводять, що поєднання гуманітарної та професійно-орієнтованої підготовки майбутніх фахівців технічних спеціальностей – одна з найактуальніших як проблем так і завдань діяльності закладів вищої освіти.

До соціальних наук О. Михайличенко відносить науки, які «вивчають саме ті процеси, що пов'язані з відносинами у конкретному соціальному стані, який склався об'єктивно на певному історичному етапі та найменше стосуються суб'єктивних відносин між людьми»: соціологію, соціальну психологію, правознавство, політичну економію, історію, демографію, соціальну статистику, соціальну гігієну. До суспільних наук – психологію, педагогіку, філософію, мовознавство, релігієзнавство, мистецтвознавство тощо. До гуманітарних наук «слід відносити перелік наук, що вивчають людину у сфері її духовної, розумової, етичної, культурної і суспільної діяльності», а саме: рідна та іноземна, література, антропологія, теологія, етнографія, етика, тощо [1].

Гуманітарна освіта повинна сформувати у майбутнього фахівця потребу у безперервній освіті, у розвитку своєї загальної культури, самоактуалізації. Метою гуманітарної освіти є формування у особистості комунікативної та інформаційної компетентностей, правової свідомості, естетичності, толерантності тощо. Все це дає можливість особистості найбільш повно проявити свої здібності в професійній кар'єрі. Якщо раніше професіоналом

вважався фахівець, який досяг професійного успіху у своїй спеціальності, то сьогодні для досягнення професійного успіху необхідно мати і інші якості. Разом з володінням технологіями, які забезпечують конкурентоздатність в галузі певної спеціальності, професійний успіх суттєво залежить від володіння такими якостями, як комунікабельність, ерудиція, знання законів функціонування суспільства і поведінки людини, які відображають рівень загальної культури особистості.

Отже проблеми сучасного соціуму вимагають від особистості постійного підвищення свого освітнього рівня, володіння новітніми технологіями. Заклад вищої освіти повинний не тільки готувати фахівців, які мають фундаментальні, професійні знання, але і виховувати особистість, здатну займатися самоосвітою протягом усього життя.

Список використаних джерел

1. Михайличенко О. В. Класифікація наук та визначення поняття суспільно-політичних дисциплін / О. В. Михайличенко // Теорія і методика навчання суспільних дисциплін : науково-педагогічний журнал. – Вип. 1. – Суми : СумДПУ, 2011. – С. 4–14.

Сінько Вікторія

Науковий керівник – к.п.н. Д.В. Великжаніна

Комунальний заклад вищої освіти

«Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія»

Запорізької обласної ради

viktoriasinko4@gmail.com

**ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ
ПЕДАГОГІВ ДО СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ
У ШКОЛІ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ**

В умовах воєнного стану в країні задля безпеки здобувачів освіти освітні інституції функціонують в дистанційному режимі. Дистанційна освіта вимагає адаптації всіх учасників освітнього процесу – учнів та їх батьків, педагогів, адміністрації закладів освіти та організаторів навчання, які стикаються з багатьма труднощами, серед яких: підвищена тривожність дітей через воєнний стан; часта зміна місця проживання дітей; відсутня можливість стабільного доступу до освіти; складні умови для організації навчальної діяльності в дистанційному режимі; труднощі налагодження комунікації учнів тощо.

Чіткої організації, на нашу думку, потребує реалізація професійних функцій соціального педагога як фахівця закладу освіти. Надзвичайно важливим сьогодні є забезпечення якості, систематичності та результативності надання соціальним педагогом соціально-педагогічних послуг дітям, їх батькам або особам, що їх замінюють, а також педагогам в умовах провадження дистанційної освіти.

Беззаперечним є факт, що воєнний стан та дистанційна форма освіти вимагають специфічної професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів, їх готовності та адаптованості до існуючих умов реалізації професійних завдань.

Особливу увагу варто звернути на підготовку майбутніх фахівців до соціально-педагогічного консультування учасників освітнього процесу, в основі якого зосереджено надання такої затребуваної сьогодні допомоги у вирішенні різних складних життєвих ситуацій.

Соціально-педагогічне консультування – це особлива галузь практичної соціально-педагогічної діяльності, яка пов'язана з наданням з боку соціального педагога безпосередньої соціально-педагогічної допомоги людям, які мають в ній потребу, у вигляді порад і рекомендацій. Такі поради і рекомендації, які соціальний педагог пропонує клієнту, у більшості випадків розраховані на те, щоб самотійно скориставшись ними, особистість змогла впоратися зі своєю проблемою. Соціально-педагогічне консультування – це поширена практика надання дієвої соціально-педагогічної допомоги людям, заснована на

переконаності у тому, що кожен в змозі впоратись майже з усіма своїми проблемами соціально-педагогічного характеру [5, с. 11].

О. Пожидаєва зауважує, що консультування в соціально-педагогічній діяльності науковці розглядають як: різновид соціальної послуги; кваліфіковану пораду; технологію надання соціальної допомоги; окремий вид соціально-педагогічної діяльності; напрям соціальної допомоги; процес і засіб втручання спрямований на допомогу клієнту у вирішенні проблем пов'язаних із соціалізацією, оптимізацією соціальних функцій, соціальним вихованням, виробленням соціальних норм життєдіяльності і спілкування. Дослідниця зазначає, що «консультативна діяльність соціального педагога» – це організований процес комунікативної взаємодії суб'єктів консультування, під час якого соціальний педагог здійснює інформування, психолого-педагогічну підтримку для задоволення запиту чи вирішення проблеми клієнта [4].

Науковець Д. Іванова розглядає консультування як один із напрямів соціально-педагогічної роботи, у процесі якого соціальний педагог допомагає клієнтові проаналізувати та зрозуміти сутність його важкої життєвої ситуації й запропонувати різноманітні варіанти, які можуть бути використані для розв'язання проблеми. За змістом соціальне консультування – це технологія надання соціальної допомоги шляхом цілеспрямованого інформаційного впливу на людину чи групу людей з метою відновлення й оптимізації соціальних функцій, розробки соціальних норм спілкування. Для педагогічного консультування, наголошує науковець, визначальною є довіра між суб'єктами процесу консультування, характер і якість міжособистісних відносин [2, с. 112–119].

Вчені І. Криницька та С. Фуртак виділяють ефективні методи соціально-педагогічного консультування: регламентування; інструктування; нормування; інформування; наслідування; приклад; заохочення; переконання; критика; цілепокладання; перегляд і аналіз відео- й аудіозаписів, творчих робіт, ситуацій; написання сценарію вирішення проблеми сім'ї; рольова гра; експертні оцінки; бесіда [3, с. 60]. Наразі окреслені методи соціально-педагогічного

консультування можна використовувати й в умовах дистанційного формату роботи школи з усіма учасниками освітнього процесу.

Особливої уваги потребує здійснення соціально-педагогічного консультування соціальним педагогом у школі, адже розмаїття проблем всіх учасників освітнього процесу охоплює всі аспекти шкільництва, зокрема й віддалене функціонування закладу освіти.

Так, дослідниця Т. Веретенко зазначає, що соціально-педагогічна робота в закладах освіти має на меті зокрема надання необхідної консультативної психолого-педагогічної допомоги дітям і підліткам, групам соціального ризику, дітям, які потребують піклування тощо [1, с. 187]. Зауважимо, що така допомога учням та їх батькам, педагогам набуває особливого значення в умовах воєнного стану, а від так і в умовах дистанційного навчання.

Специфічною за таких обставин є й професійна підготовка фахівців із соціальної педагогіки до здійснення соціально-педагогічного консультування.

У своїх наукових працях О. Пожидаєва виокремлює «готовність майбутнього соціального педагога до консультативної діяльності» як інтегральне особистісне утворення, що ґрунтується на мотиваційно-ціннісному ставленні до надання консультативних послуг клієнтові, містить знання сутності консультативної діяльності, характеризується застосуванням необхідних професійно-педагогічних умінь і навичок реалізації професійних цілей. Готовність майбутнього соціального педагога до консультативної діяльності є результатом підготовки студента закладу вищої освіти до консультативної діяльності [4].

Варто зауважити, що професійна підготовка майбутніх соціальних педагогів у закладах вищої освіти наразі також здійснюється із застосуванням технологій дистанційного навчання.

Задля ефективної підготовки майбутніх соціальних педагогів до соціально-педагогічного консультування учасників освітнього процесу, на наш погляд, доцільно організовувати в процесі дистанційного навчання студентів за фахом: професійні тренінги; психолого-педагогічні ігри та вправи онлайн; імітаційні

ігри; професійне тестування; участь в онлайн курсах професійного спрямування; круглі столи, семінари, інтерактивні бесіди з обговоренням цікавих фактів та міні-конференції; опанування сучасним ІКТ, розвиток медіа грамотності тощо (Рис. 1).

Рис. 1. Інструменти професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів до соціально-педагогічного консультування в умовах дистанційної освіти

Крім того, велике значення у підготовці майбутніх соціальних педагогів до соціально-педагогічного консультування дітей і молоді за сучасних умов має волонтерська робота студентів у дистанційному режимі функціонування закладів освіти через різні засоби комунікації; у центрах соціальної допомоги та гуманітарних центрах при школах; у волонтерських та громадських організаціях тощо.

Таким чином, підготовка майбутніх соціальних педагогів до соціально-педагогічного консультування учасників освітнього процесу є актуальним напрямом професійної освіти в умовах дистанційного навчання.

Список використаних джерел:

1. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / за заг. ред. проф. І. Д. Зверєвої. 2-ге видання. Київ, Сімферополь : Універсум, 2013. – 536 с.
2. Іванова Д. Гуманістичні засади соціально-педагогічного консультування. / Д. Іванова/ Соціальна робота в Україні: теорія і практика. –

2016. – НПУ ім. Драгоманова, вип. 1–2. – С. 112–119.

3. Криницька І., Фуртак С. Соціально-педагогічне консультування підлітків, постраждалих від сімейного насилля / Ірина Криницька / Софія Фуртак // Наукові записки УКУ. – 2020. – Педагогіка. Психологія, вип. 3. – С. 51–65.

4. Пожидаєва О. В. Підготовка майбутніх соціальних педагогів до консультативної діяльності у процесі вивчення фахових дисциплін : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.05 / Пожидаєва Оксана Володимирівна. – Київ, 2011. – 319 с.

Харченко С. Я. Соціально-педагогічне консультування : наук.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / С. Я. Харченко, Н. П. Краснова, Я. І. Юрків ; Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2011. – 403 с.

Сороката Яніна

Науковий керівник – к.пед.н, доц. Носкова М. В.

Національний університет «Львівська політехніка»

rosoca631@gmail.com

ІНТЕРНЕТ, ЯК ДЖЕРЕЛО ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

На сьогоднішній день інтернет – це найбільш популярна комп'ютерна мережа, яка надає можливість розповсюджувати інформацію, комунікувати, співпрацювати та відкривати широкі можливості для активного її використання в освітньому процесі. За допомогою інтернету відбувається активне користування онлайн курсами, вебінарами, бібліотеками, онлайн олімпіадами та конкурсами у дистанційному режимі. Окрім цього, комп'ютерну мережу активно застосовують під час навчання в початковій школі, адже вона надає широкі можливості для розвитку учнів та реалізації їх навичок, окрім того допомагає враховувати особливості кожного учня.

Правильне та доцільне використання мережі на уроках мотивує учнів до подальшого її вивчення та формує зацікавленість до предмету.

Сучасний вчитель повинен бути активним та грамотним користувачем глобальної мережі Інтернет, адже йому доводиться навчати дітей, які від народження оточені технікою і є активними її користувачами. Відповідно, сучасному поколінню буде значно простіше зануритися у навчальний процес за допомогою знайомих їм засобам і значно легше буде вчителю, адже він зможе розмовляти мовою «сучасних школярів».

Необхідно взяти до уваги той факт, що на уроці слід надавати перевагу активному застосуванню різноманітних сайтів, навчальних відео, пізнавальних онлайн – ігор, мультфільмів, руханок та багато іншого. За допомогою таких ресурсів Інтернету у дітей буде зацікавленість та мотивація до вивчення будь-якого предмету. Окрім цього, дуже корисне та не менш цікаве є застосування мультимедійних технологій під час навчального процесу.

Беручи до уваги сучасний прорив в освіті, необхідно застосовувати мультимедійні технології, адже вони включають в себе тексти, графіку, відеоматеріали, звукові ефекти, анімацію. Все це є сукупністю аудіо та візуальних ефектів разом з інтерактивним програмним забезпеченням, які впливають на емоційні та понятійні сфери, сприяють більш ефективному засвоєнню навчального матеріалу. Якщо ж вчитель застосовує під час уроку мультиторд, то слід ознайомитися та залучати до використання на уроках в початковій школі інтерактивне освітнє програмне забезпечення для вчителів – mozaBook [2]. За допомогою такого програмного забезпечення, учні зможуть відвідати будь-який куточок світу онлайн, ознайомитися із тваринами, і не тільки, у 3D форматі, легко із цілим класом можна створювати онлайн-проекти, а також вчитель може самостійно формувати різноманітні інтерактивні вправи для закріплення матеріалу.

Якщо розглядати пізнавальні та корисні інтернет сервіси, які можна використовувати у початковій школі за допомогою будь-яких гаджетів, то до них можна віднести [1,3]:

- LerningApps.org – це сайт з інтерактивними вправами, які може створювати педагог самостійно відповідно до класу, теми та розумових здібностей учнів. Він включає в себе такі вправи: знайди пару, склади пазл, класифікація, упорядкування, кросворд, вгадай слово та багато інших.
- Wordwall.net – даний сайт перегукується із попереднім, але в ньому є більше можливостей, щоб залучити усіх учнів одночасно. Він включає в себе безліч інтерактивних вправ і зокрема ігор, за допомогою яких вчитель може побачити успіхи чи невдалі спроби учня.
- Voki.com – це надзвичайно цікавий сайт, за допомогою якого вчитель може перевтілитися в будь-який персонаж та розмовляти з дітьми, зачитувати текст, співати пісеньку чи розповідати вірш.
- Lerning.ua – це сайт, в якому структуровані усі теми із навчальних дисциплін початкової школи з 1 по 4 клас. Це дуже зручно для використання під час уроку, змаганнях, індивідуальних чи групових роботах.
- Quiziz – сервіс для розробки вікторин. За кожне правильно виконане завдання учні отримують приємні бонуси, а по завершенню нагороди.

Висновок. Отже, Інтернет на сьогоднішній день – це популярна мережа, якою користуються як дорослі так і діти. Дану мережу слід застосовувати і в освітньому процесі, але це робити необхідно вміло та доцільно. Сучасна освіта не стоїть на місці, відповідно потрібно більше висококваліфікованих педагогів, які з легкістю зможуть вправно, вміло та з користю застосовувати на уроках іноземної мови інтернет – ресурси. Але найважливіше, зуміють змотивувати учнів з першого класу до вивчення

іноземної мови із застосуванням різноманітних інтерактивних та корисних сайтів, ігор, програм та інтерактивного освітнього програмного забезпечення.

Список використаних джерел

1. Клачкова М. А. Використання мультимедійних технологій на уроках в початковій школі [Електронний ресурс] //– URL: <http://fel2005.dp.ua/docs/blog/06/040.pdf>.
2. Інтерактивне освітнє програмне забезпечення для вчителів [Електронний ресурс] – URL: <https://www.mozaweb.com/uk/user.php?cmd=login>
3. Інструменти дистанційного навчання [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://nus.org.ua/articles/30-instrumentv-dlya-dystantsijnogo-navchannya-dobirka-nush/>.

Сороката Яніна

Науковий керівник - к.пед.н., доц. Ієвлєв О. М.

Національний університет «Львівська політехніка»

rosoca631@gmail.com

ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ЯК МИСТЕЦТВО СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА

*Педагогічна майстерність не є справою талановитих людей,
майстром може зробитися кожний, якщо йому
допоможуть і якщо він сам буде працювати.*

А. Макаренко

Дивлячись на реалії сьогодення можна стверджувати, що педагогічна майстерність – це перлінка кожного педагога, без якої працювати із дітьми надзвичайно складно. Проблема педагогічної майстерності надзвичайно актуальна у педагогічній сфері та науці зокрема. Якщо розглядати Національну доктрину розвитку освіти України у XXI столітті, а саме Державну програму «Вчитель», то визначається, що ключовою фігурою у системі освіти виступає саме вчитель (педагог). Через призму його діяльності реалізується державна політика, що спрямована на зміну інтелектуального та духовного потенціалу

націй, розвиток вітчизняної науки та техніки, збереження та примноження культурної спадщини [1].

Відштовхуючись від епіграфа, можна стверджувати, щоб відшліфувати у собі педагогічну майстерність не обов'язково бути талановитою чи творчою особистістю. Достатньо лише бажання та одnodумців поруч, які направлятимуть у правильне русло.

Педагогічна майстерність – це вияв високого, досконалого рівня педагогічної діяльності, яка здобувається роками на практиці. Основою педагогічної майстерності є високий фаховий рівень педагога, його загальна культура та педагогічний досвід. Іншими словами можна сказати, що це формування власного «Я» у професії. Педагогічна майстерність – це комплекс властивостей особистості, що забезпечують самоорганізацію високого рівня професійної діяльності на рефлексивній основі [3].

Майстерність – це дуже високе мистецтво, довершене вміння в будь-якій галузі. Педагогічна майстерність виявляється в конкретній діяльності, а не в теоретичних знаннях, звісно, вони також дуже необхідні, але педагогічна майстерність полягає в тому, що вчитель зуміє досконало проявити їх у педагогічній діяльності. Педагогічна майстерність – це досконале, творче виконання вчителем професійних функцій на рівні мистецтва, результатом чого є створення оптимальних соціально-психологічних умов для становлення особистості кожного учня, забезпечення високого рівня інтелектуального розвитку, виховання кращих моральних якостей, духовного збагачення школярів.

Шлях формування рівня педагогічної майстерності – цілеспрямоване, безперервне самовдосконалення. При цьому процеси самоосвіти, самовиховання вчителів (викладачів) мають бути певною мірою адміністративно організованими і контрольованими.

Процес самовдосконалення вчителів умовно поділяють на чотири етапи:

- самоусвідомлення викладачами важливості педагогічної самоосвіти, самовиховання і прийняття рішення зайнятися професійним самовдосконаленням;
- розробка програми професійного самовдосконалення та планування заходів щодо її реалізації;
- безпосередня практична діяльність із реалізації поставлених завдань самовдосконалення;
- самоконтроль та самокорекція [3].

Після того як ми проходимо цей нелегкий шлях, відбувається формування ступенів педагогічної майстерності. Таких ступенів є три: перший, другий і найвищий.

Перший ступінь: професіоналізм, що передбачає наявність знань про теоретичні основи педагогічної діяльності, її базові засади (ним володіє випускник вищої школи).

Другий ступінь, (власне педагогічна майстерність) пов'язаний із початком викладацької діяльності. В процесі викладацької діяльності інтенсивно і цілеспрямовано відбувається професійне зростання педагога. Ефективність цього процесу залежить від установки на самоосвіту і самовиховання, від наявності відповідної програми, оволодіння педагогічним досвідом досвідчених колег, систематичного підвищення кваліфікації (семінари, курси, науково–методичні конференції тощо). Поступово рівень педагогічної діяльності викладача зростає, він оволодіває новими педагогічними технологіями, підвищується його психолого–педагогічна культура, розвиваються педагогічні здібності, якості і властивості, збагачується методичний арсенал. Другий ступінь визначається постійним прагненням до творчості, до пошуку, нових педагогічних засобів, створенням власних прийомів і методик.

Найвищий ступінь педагогічної майстерності – педагогічне новаторство. Учитель–новатор вносить принципово нові ідеї у навчально–виховний процес, розробляє нові методичні системи, створює власні персонал–технології [3].

Висновок. Отже, педагог – це взірець для нових поколінь. Без його майстерності, креативу, таланту, жаги до пізнання нового - не буде гідного плоду. Педагогічна майстерність здобувається поступово, дотримуючись усіх рівнів. Також важливим елементом педагогічної майстерності є ерудованість. Тому слід читати багато педагогічної літератури, виготовляти різноманітну наочність, брати участь у вебінарах та он-лайн курсах, а також не слід забувати про застосування знань на практиці, адже саме під час практики кожен може розкрити свої педагогічні здібності та педагогічну майстерність.

Список використаної літератури:

1. Національна доктрина розвитку освіти в Україні у XXI ст. / Академія педагогічних наук України. Міністерство освіти і науки України. - Київ : Шкільний світ, 2001.
2. Сходинки до педагогічної майстерності [Електронний ресурс]. – 2015.URL:
<http://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/405/Slovnuk%20Osnovu%20ped%20masterstva.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення: 11.10.2022).
3. Педагогічна майстерність [Електронний ресурс]. URL:
<https://phys.ippo.kubg.edu.ua/wp-content/uploads/2015/12/%D0%9F%D0%B5%D0%B4%D0%BC%D0%B0%D0%B9%D1%81%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%BD%D1%81%D1%82%D1%8C.pdf>. (дата звернення: 14.10.2022)

Стечкевич Софія

Науковий керівник – к.пед.н., доцент кафедри ІІО Дольнікова Л.В

Національний університет “Львівська політехніка”

sofiia.stechkevych.mnopn.2022@lpnu.ua

РОЗВИТОК ТВОРЧОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗАСОБАМИ ІКТ

Нова українська школа, що будується на принципах гуманізму і дитиноцентрованого навчання, ставить перед собою завдання оновлення змісту навчання, пошук нових підходів до організування освітнього процесу, використання сучасних методів та засобів навчання, одним з яких є інформаційно-комунікаційні технології, які, на думку педагогів, допомагають реалізувати зміст і цілі навчання.

Засоби ІКТ є цікавими як для вчителя так і для учня незалежно якого він віку і який навчальний предмет беремо до уваги. Правильно, творчо побудований процес педагогічної взаємодії дає можливість педагогові виявити обдарованого, творчого учня, а кожному учневі допомагає розвинути мислення, підвищити мотивацію вивчення навчальної дисципліни, розвиватись творчо з набуттям навичок творчого мислення.

Як зазначають дослідники-педагоги саме засоби ІКТ стимулюють експериментальну, проектну діяльність учнів на уроках з усіх навчальних дисциплін у старших класах, а також під час застосування ігрових методів навчання в молодшій школі. Особливо важливо, що поєднання сучасних комп'ютерних та ігрових технологій стало ефективним засобом розвитку мислення молодших школярів, виявлення обдарованих дітей тощо. Інформаційно-комунікаційні технології надають більше можливостей щодо активізації мисленнєвої діяльності та реалізації індивідуального підходу у процесі навчання. Розглянемо це з точки зору вивчення іноземної мови у молодших класах. Слід зазначити, що всі школярі хочуть вільно розмовляти іноземною мовою, але докладати багато зусиль до її вивчення не хочуть. Тому саме застосування ігрових технологій на основі ІКТ сприяє підвищенню інтересу до запам'ятовування слів, особливостей граматичних конструкцій іноземної мови, аудіюванню і говорінню. Під час підготовки елемента гри, яку діти чекають і знають, що вона проводиться на кожному уроці після пояснення вчителем нової

інформації, ми виокремлюємо такі етапи: підготовчий етап, етап вирішення проблеми, етап результативний, коли всі разом, або за допомогою програмного засобу визначаємо переможця.

Необхідно зазначити, що такий підхід вимагає від учителя власної самопідготовки та підготовки учнів до такої діяльності. В нашій практиці організування такої роботи ми розробили низку ігор, які підсилюються засобами комп'ютерних технологій, використовуємо і звичайні розроблені ігри, особливо, якщо це стосується аудіювання. Спочатку діти соухають текст і дивляться його анімаційний супровід, визначають всі невідомі слова і їх значення, а потім беруть участь в грі разом з учятеlem. Звичайно саме таке застосування інформаційно-комунікаційних технологій вимагає ретельної підготовки викладачів та учнів до такої діяльності. Вони повинні навчитися успішному спілкуванню, використовувати навички активного слухання, висловлювати власні думки та вміти формулювати питання та відповідати на них .

Застосування ігрового методу засобами ІКТ на уроці іноземної мови надає уроку жвавості і активної новизни, можливість засвоювати учнями за короткий час нові слова, граматичні конструкції, а вчитель подає навчальний матеріал нестандартно, формуючи нові уявлення і вміння, поглиблюючи здобуті знання, адже активність дитячої думки – це головна передумова успіху в навчанні, а свідоме ставлення до навчання – це усвідомлені знання, а саме гра допомагає дитині бути в постійному пошуку і прагненні відкривати для себе істину. В практиці організування вивчення іноземної мови засобами ІКТ в молодшій школі

ТТворчий потенціал є частиною людської тенденції до конструктивної інтерпретми використовуємо великий арсенал навчальних матеріалів, що є доступним в Інтернеті і розробляємо власні, що є стимулом для саморозвитку вчителя і покращенням результатів навчання.

Список використаних джерел

1. Нісімчук А.С., Падалка О.С., Шпак О.Т. Сучасні педагогічні технології. К.: Просвіта; 2000. 368с.

2. Стратегія реформування освіти в Україні: Рекомендації з освітньої політики. – К.: “К.І.С.”, 2003. 296 с.

3. Nęcka E. Człowiek – umysł – maszyna. Rozmowy o twórczości i inteligencji. Kraków: Znak, 2005. 250 s.

Строков Олександр

Науковий керівник – к.пед.н. , доцент кафедри педагогіки

та інноваційної освіти Чубінська Н. Б.

Національний університет «Львівська політехніка»

oleksandr.strokov.pk.2019@lpnu.ua

ПСИХОЛОГІЧНЕ ЗДОРОВ'Я ПІД ЧАС ВІЙНИ

На сьогоднішній день, люди з кожним днем все більш звикають до обстрілів, повітряних тривог, та сумних новин. Люди в Україні вимушені звикати до нової реальності, яка невідомо коли перейде у спокійніше русло. У такі часи, дуже важливо тримати психологічне здоров'я доглянутим, щоб не нанести собі шкоди.

Для початку, розберемося що таке психологічне здоров'я. Психологічне здоров'я є здатністю людини адаптуватися до реальних мінливих умов та антиципацію, яка дає нам можливість передбачати можливі наслідки у поєднанні з саморозвитком, у нього є такі складові: задовільний емоційний стан, успішна адаптація та доброзичливе ставлення до інших. Не треба забувати і про багато чинників, які дратують людину – інформаційне перенавантаження(у порівнянні з 15 століттям, ми за один день споживаємо стільки інформації, скільки середньостатична людина у 1400-ті споживала протягом життя), ненормований робочий день, стресогенні фактори (шум, перебої з електроенергією/теплоенергією).

Як ми можемо підтримувати своє психологічне здоров'я? Є деякі поради, якими можна скористуватися:

- По-перше, обов'язково маємо дозувати новини, тому що їх багато і звідусіль, зараз вони не надто приємні. Тобто зранку можна почитати, побачити новини, трохи вдень, перед сном не читати новини, але більше, ніж пів години-година сумарно на добу в інформаційній просторі не перебувайте.
- По-друге, не забуваємо про обов'язкові побутові справи. Паніка вмикається тоді, коли ми абсолютно не займаємося тим, до чого звикли. Якщо ви маєте можливість працювати, намагайтеся працювати. Зрозуміло, що може бути не той емоційний фон, щоб повністю поринути в роботу, але намагайтеся виконувати свої функціональні обов'язки.
- По-третє, якщо ви перебуваєте поруч із людьми зі слабкою психікою, із дітьми, які не можуть ще керувати своїми емоціями, то, як би вам не було страшно, переповнювала злість чи агресія, намагайтеся керувати своїми емоціями.
- Намагайтеся розслаблятися через заняття хобі, те що зараз доступне: малювання, коли немає світломаскувального режиму, співи, прослуховування музики, фізичні вправи, зарядка, гімнастика, перегляд фільмів ваших улюблених жанрів. Також читайте книги, спілкуйтеся з рідними не тільки на тему війни і обміну новинами, але й на нейтральні теми, обговорюйте плани на найближче майбутнє[1].
- Спробуйте планувати справи за допомоги матриці Ейзенхауера: це простий інструмент, що допомагає уникнути стану, коли ви навіть не знаєте, з чого почати. Використання матриці допомагає не просто розібратися в справах, але і знизити емоційне навантаження. Згодом, засвоївши принципи цієї концепції, можна навчитися легко і швидко визначати різницю між важливим, терміновим, другорядним і непотрібним[2].

На мою думку, зараз треба вчитися підтримувати своє психологічне здоров'я, бо воно на пряму зв'язано зі здоров'ям людини - мій друг пішов захищати Батьківщину, має психологічні травми, іде до психолога – а вони

просто не можуть його слухати, і виходить що він розповідає, а психолог плаче. Наші психологи виявилися не готові до такої ситуації, тому ми маємо навчитися берегти себе, поки можемо.

Список використаної літератури:

1. Як зберегти психічне здоров'я під час війни – Режим доступу: <https://suspilne.media/231992-ak-zberegti-psihicne-zdorova-pid-cas-vijni-rekomendacii-psihologiv/>
2. Матриця Ейзенхауера – Режим доступу: <https://www.management.com.ua/blog/3483distantsiyne-navchannya-yak-pedagogina-tehnologiya/>

Тудовші Денис

Науковий керівник – к.пед.н., ст.н.сп., О.О.Стечкевич

Національний університет «Львівська політехніка»

Denys.Tudovshi.mNOPN.2021@lpnu.ua

МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ ОНЛАЙН-СЕРВІСІВ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ СИНХРОННОГО РЕЖИМУ НАВЧАННЯ

Освіта є важливим фактором для суспільного життя населення, країни, економічного розвитку. Але сьогодні, через економічні та соціальні проблеми багато хто не може навчатися. У той самий час онлайн-сервіси та технології стрімко розвиваються, що дозволяє проходити навчання віддалено, отримувати нові навички й спеціалізацію.

Війна викрила цілу низку проблем перед системою освіти. Проблеми можна вважати каталізатором до змін та впровадження трансформацій в педагогіку: впровадження нових методів та способів навчання; використання нових варіантів для комунікації під час освітньої діяльності; створення нових освітніх ініціатив, продуктів, онлайн-сервісів для адаптації освітян в нові інформаційні технології.

Одними із таких інструментів, які позитивно впливають на освіту можна вважати онлайн-сервіси. Онлайн-сервіси – це сайти, платформи, інформаційні продукти та програми, ними можуть виступати адаптивні мобільні технології, технології віддаленого зв'язку, програмні засоби які тим чи іншим чином мають вплив на освітнє середовище. За допомогою онлайн сервісів можна надавати різноманітні послуги, полегшити роботу викладачів та процес навчання студентів, а також істотно заощаджувати час. Робота із онлайн-сервісами може відбуватися в синхронному чи асинхронному режимах.

Синхронний формат навчання має значення для роботи в режимі реального часу. Плюсом такого формату є те, що можна заохочувати швидко та у певний час. Це може бути прямий ефір, де студенти контактують через засоби зв'язку, через відео або аудіо зв'язок, спілкуються у чаті. До синхронного стилю відносять вебінари, віртуальні класи, онлайн-тренінги тощо.

Співпраця в реальному часі робить синхронний режим популярним в системі дистанційного навчання. Можна швидко залучати учасників та у певний час. Інформацію можна подавати одразу без додаткового дублювання на цифрові платформи. Тому для дистанційного заняття в синхронному форматі притаманним є максимум інтерактивну та мінімум пояснень [1].

Коли говорять про синхронний режим навчання часто згадують його в порівнянні з асинхронним режимом. Обидва режими мають свої особливості та механізми роботи. До синхронного режиму онлайн навчання відносять онлайн-курси, онлайн-уроки, інтернет-літературу, форуми, чати та блоги. Якщо порівняти асинхронне та синхронне навчання то можна визначити декілька особливостей із кожного режиму навчання. Синхронний режим передбачає швидко зворотною відповідь від викладача, розвиток контактування та колоборації, організацію групових занять. А режим асинхронного навчання характеризується гнучким графіком, що легко можна поєднати із роботою або другим заняттям, можливістю вивчати теми у своє режимі, розвитком навчання самоорганізації та вмінням вчитись.

До мінусів навчання синхронного режиму відносять потребу синхронізування графіку та підлаштування під темп навчання, якщо комусь потрібно персональне пояснення то іншим доводиться чекати, високі вимоги до зв'язку під час навчання.

Для розуміння перспектив впровадження синхронного режиму навчання варто проаналізувати можливості, загрози, сильні та слабкі сторони, як воно дає. Даний аналіз називається SWOT і використовується для визначення оптимальності та правильності прийняття рішення (рис. 1).

Соціокультурна комунікація в синхронному режимі відбувається через онлайн-сервіси відеозв'язку. Викладач-лектор призначає зустріч та створює гіперпосилання на трансляцію. У більшості випадків визначальними сервісами для онлайн комунікації є Zoom, Google Meet, Microsoft Teams.

Можливості	Загрози
<ul style="list-style-type: none"> забезпечує неперевершену швидкість оновлення знань, які поступають з світових інформаційних ресурсів; розширює аудиторію викладача, ігноруючи при цьому географічні межі; максимально наближене до спеціальних потреб здобувачів із спеціальними потребами при отриманні ними освіти 	<ul style="list-style-type: none"> викладач не має можливості бачити реакцію учнів на свої слова і дії; ефективність викладання багато в чому залежить від професійного використання викладачем сучасні технології (як інформаційно-комунікаційні, так і педагогічні) викладач має приділяти набагато більше уваги мотивації учнів;
Сильні сторони	Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> інтерактивність; індивідуалізація навчання; низька вартість навчання;-швидкий зворотний зв'язок про хід і результати навчання; простота обліку роботи здобувачів освіти; контроль навчального процесу з боку здобувача. 	<ul style="list-style-type: none"> необхідність в дорогому устаткуванні. необхідність в спеціальній підготовці розробників дистанційних навчальних курсів. велика тривалість і висока вартість розробки навчання.

Рис. 1. SWOT-аналіз використання синхронного режиму навчання

Визначальним в даній комунікації є дотримання етикету та норм проведення занять, основними проблемами в комунікації через сервіси відео зв'язку можна констатувати: використання невічливої лексики; демонстрація хибного екрану та “масок”, які порушують етикет комунікації; поширення хибних гіперпосилань у чат-бесідах сервісу [2].

Тому структура синхронної комунікації потребує створення такої моделі, щоб забезпечувала: швидке інформування учасників заняття; проведення занять та публікація нового матеріалу; вільний доступ до навчально методичної бази дисципліни; отримання практик завдань у вигляді лабораторних, практичних, домашніх завдань; оцінка та зворотній зв'язок під час онлайн-бесід, конференцій, навчальних практик, дослідницьких робіт, консультацій); можливість проведення опитування та аналізу навчального процесу.

Типове заняття в синхронному режимі може виглядати приблизно за методологією, яка опрацьована у таблиці 1.

Методика використання онлайн-сервісів дуже подібна до стаціонарного навчання, тільки тут робиться акцент на більш розширених технологічних компетенціях, ніж зазвичай.

Таблиця 1

Трансформація методів синхронного навчання

Структурні елементи синхронного заняття	Особливості змістового наповнення структурних модулів занять під час синхронного навчання
Інструктивний блок	Гіперпосилання через QR-коди на трансляції, відео інструкції й відео-уроки
Блок моніторингу знань	Kahoot Quizlet
Інформаційний блок	Ознайомлення з презентацією, навчальними матеріалами в синхронному режимі. Додаткова теоретична та практична робота здобувача освіти із навальною літературою
Блок комунікації та консультації	Взаємодія учасників освітнього процесу між собою та в межах групи через конференції у ZOOM, MS Teams, Google Meet.
Блок узагальнення інформації	X-mind, mindmeister (колективне складання ментальної карти), робота з інтерактивною дошкою Padlet
Контрольний блок	Socrative, Google-форми, quizizz.com
Рефлексія	Підсумок отриманих знань через сервіс Mentimeter

На основі досвіду розвитку дистанційних форм освіти можна встановити напрямки подальшого вдосконалення онлайн-навчання в Україні, розвитку новітніх педагогічних технологій, які залишаться корисними навіть після завершення воєнних дій.

Список використаних джерел:

1. Колесніков О. Є., Гогунський В. Д. Основні аспекти впровадження дистанційної освіти / Інформаційні технології в освіті, науці та виробництві. 2022. № 1(1). С. 34–41.

2. Mattar J. Constructivism and connectivism in education technology: Active, situated, authentic, experiential, and anchored learning [Electronic resource] / Joao Mattar. – Access mode: <https://pdfs.semanticscholar.org/d2c3/a33d7c7fcc5822ff04494863490045f8758e.pdf>.

Чубінська Анастасія-Марія
Науковий керівник – кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри хорового та оперно-симфонічного
диригування Куриляк І.І.
Львівська національна музична
академія імені М. Лисенка
chub.anastasiia@gmail.com

ТРАНСФОРМАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ КУЛЬТУРНИХ ТРАДИЦІЙ: СУЧАСНИЙ АСПЕКТ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ФАХІВЦЯ

Трансформація українських культурних традицій в наш час зумовлена необхідністю пошуку шляхів удосконалення підготовки фахівців музичної освіти в умовах воєнного стану, не відкидаючи сучасних глобалізаційних та інтегративних процесів.

Повномасштабне російське вторгнення в Україну 24 лютого 2022 р. докорінно змінило життя українців. Виклики, що постали перед нашим народом, спричинили переоцінку життєвих цінностей багатьох людей. Осторонь не могли залишитись освіта і культура.

Перебуваючи в умовах, коли життю загрожує небезпека, викладачі та студенти не знають, що робити, як діяти, коли щось трапляється, який наступний крок. Ці питання йдуть по пріоритетах від питань безпеки. Безпека – це головне — можна загинути, навіть не будучи на фронті. Але те, як кожна людина реагує на ситуацію, залежить не від ступеня небезпеки, а від того, як нервова система відчуває загрозу. Це потребує емоційної та професійної зрілості.

На сьогоднішній день в умовах війни неможливо уникнути режиму асинхронності. Якщо у реаліях дистанційного навчання асинхронність була небажаною, то зараз має переваги для використання в освітньому процесі. Можливість комунікувати та організувати навчальний процес асинхронно, створює умови безпеки. Але має бути база, яка підтримує такий зв'язок, зокрема: безпечний та ефективний канал зв'язку (швидкість комунікації, асинхронна комунікація).

З технологічної точки зору можливість організувати навчальний процес асинхронно, надає така Google платформа як “Classroom”, яка функціонує для надання освітніх послуг. Варто наголосити, що “Classroom” дає змогу проводити процес навчання в режимі реального часу з використанням відеоконференцій «Google Meet», а також підтримувати асинхронний режим з публікацією всіх необхідних матеріалів та завдань для студентів. Наявність власного акаунту в системі Google відкриває для студента та викладача можливість отримувати та надавати освітні послуги через додаток “Classroom”. Навчальні матеріали (силабус навчальної дисципліни, конспекти лекцій, інструкції щодо виконання лабораторних робіт, завдання для проведення семінарських чи практичних занять, зразки виконання звітів студентів тощо) можна опублікувати, використовуючи сервіс “Матеріал”.

Варто зазначити, що Державна служба якості освіти України разом із ініціативою «Система забезпечення якості освіти» (SURGe) розробила рекомендації, які допоможуть керівнику закладу освіти організувати безпечне освітнє середовище і в очному, і в дистанційному, і у змішаному форматі навчання, а також більш ефективно змінювати формати залежно від безпекової ситуації.

Як приклад вдалої реалізації дистанційного навчання є Одеська національна музична академія імені А. Нежданової, яка через воєнні дії і систематичні обстріли повністю працює в онлайн режимі.

Також для прикладу можна взяти Харківський національний університет мистецтв ім. І. П. Котляревського, який теж так працює.

Однак поряд з розширеними можливостями, дистанційне навчання обмежує живе спілкування, безпосередній контакт з викладачем, який є важливою складовою для багатьох студентів. Тому студенти Харківського національного університету мистецтв ім. І. П. Котляревського виявили бажання продовжити навчання у Львівській національній музичній академії імені М. Лисенка.

Ідея України як держави сформувалася саме в культурі, завдяки культурі розвивалася та була втілена у життя. Український народ, століттями бездержавний, зберігся сам і довів власне право на незалежність коштом культури. Саме культура є рушієм змін, підтримкою, втіленням віри в краще майбутнє.

Для прикладу в даний час студенти консерваторії не тільки якісно здійснюють навчальний процес, але всіляко допомагають різним категоріям населення (тимчасово переселеним особам, армії, пораненим...). Організують концерти, за допомогою яких піднімають патріотичний дух, відроджують любов до українських традицій, прививають бажання і любов до нашої рідної мови. Одним з таких концертів - проєктів зазначу - "Нам пора для України жити", автором якого є ректор Львівської національної музичної академії імені М. Лисенка Пилатюк Ігор Михайлович.

Діячі культури—це особистості, які несуть на рівні з дипломатами, політиками проблеми нашого суспільства у світ. Проаналізувавши період з лютого місяця, робимо висновок - наскільки Україна пішла вперед на міжнародний рівень зі своїми традиціями, культурними цінностями, ідеологією. Шкода, що такою дорогою ціною. Ми і подумати не могли, що пісню “Ой у лузі червона калина” можуть співати у Польщі, Франції, Англії.... Що гасло “Слава Україні” буде промовляти цілий світ, а студентів Львівської академії будуть транслювати на першому російському каналі місяць часу, аргументуючи, що ми виступаємо агітаторами проти росії, а все це через пісню “Батько – наш Бандера”.

Отже, підсумовуючи все вищезазначене, можна зробити наступні висновки про те, що зміна вимог суспільства до компетентності фахівця культурної діяльності, обумовлена розширенням сфери його професійної діяльності, а також потреба будь-якої людини в професійній самореалізації визначають соціокультурні умови підготовки музикантів. Ці умови втілюються в соціальному замовленні суспільства до освіти, яке формується на основі програмно-цільового підходу. Соціальне замовлення передбачає необхідність розробки «моделі ідеального фахівця», що втілюватиме вимоги суспільства й особистості до рівня професійної майстерності, індивідуально-психологічних якостей, що забезпечують ефективне функціонування артистів та всіх працівників культури. Організація музичного навчання відповідно до компетентнісно-орієнтованої концептуальної моделі на базі інтегрованого освітнього комплексу із застосуванням спеціальних технології та методів навчання істотно підвищує якість освіти, сприяє вдосконаленню особистісно-психологічних, ціннісно-мотиваційних, когнітивних, операційно-діяльнісних, соціально-комунікативних аспектів професійної майстерності музиканта і забезпечує комплексне особистісно-професійне становлення фахівця, що в свою чергу дозволить вирішити багато проблем, які сьогодні виникають під час професійної підготовки фахівців в системі музичної освіти.

Проведене нами дослідження створює передумови для подальшого вивчення організації та змісту навчання музикантів на всіх рівнях системи освіти.

Список використаних джерел

1. Лабінцева Л. П. Актуальні проблеми музичної освіти. Навчальний посібник для студентів спеціальності «Музичне мистецтво» інститутів культури і мистецтв. Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2010. 126 с.

2. Остапенко Л. В., Войченко О. М., Шпортько О. В. Актуальні проблеми музично-естетичної освіти та виховання на початку ХХІ століття. Науковий журнал «Молодий вчений». № 1 (53), 2018. С. 153-156

Шульга Оксана

Науковий керівник – викладач педагогіки психолого-педагогічних

дисциплін початкової освіти А. О. Пісковенко

Дніпровський фаховий педагогічний коледж комунального

закладу вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти»

Дніпропетровської обласної ради»

oksanasergiivnashulga@gmail.com

ВЕБ-КВЕСТ ЯК ІНТЕРАКТИВНА ФОРМА ПОЗАКЛАСНОЇ РОБОТИ

Змінами та реформи, що відбуваються в системі освіти мають не аби яке значення для якісного навчання і виховання майбутнього суспільства. Зміни відбуваються в усіх галузях нашого життя, освіта не виняток, однією з основних інновацій у галузі освіти є впровадження інтерактивні технології навчання, саме вони допомагають зробити процес навчання цікавим, легким, пізнавальним. Однією з таких сучасних технологій є квест-технологія, яка дозволяє індивідуалізувати процес навчання, задіяти весь освітній простір та забезпечити якісні умови для розвитку і самореалізації всіх учасників освітніх відносин.

За означеннями вільної енциклопедії Вікіпедія, квест (англ. Quest) – це пригодницька комп'ютерна гра (англ. Adventure game), що представляє собою інтерактивну історію головного героя, який є керованим гравцем [3].

Веб-квест – це сучасна технологія, яка основана на проєктному методі навчання, що включає пошукову діяльність учнів з чіткими вказівками вчителя із застосуванням нових інформаційно – комунікаційних засобів [2].

Щоб квест був дійсно захоплюючим і в той же час пізнавальним, залучав всіх учасників і давав можливість кожному проявити себе, від викладача потрібно бути високопрофесійним як в плані підготовки такої гри, так і під час її проведення. Всі технології мають певну структуру, освітній квест не виняток.

Орієнтовна структура освітнього квесту може бути наступною:

- а) введення (в якому прописується сюжет квесту, розподіляються ролі);
- б) завдання (етапи, питання, рольові завдання);
- в) порядок виконання (бонуси, штрафи);
- г) оцінка (підсумки, призи, результати).

Технологія веб-квест дозволяє повною мірою реалізувати наочність, мультимедійність та інтерактивність навчання, ця форма буде доречною не тільки під час уроку, але й буде мати успіх під час позакласної роботи, тому що:

- мультимедійність може суттєво покращити психоемоційний настрій у навчанні;
- використання такої технології залучає якомога більшої кількості сенсорних каналів сприйняття інформації;
- засобами квесту можна за найкоротший час продемонструвати і динамічні процеси, і статичні образи;
- структурованість подачі навчального матеріалу;
- інформація підноситься у формі дослідницької діяльності та має пошуковий характер. Учасники навчаються виділяти головне, робити висновки, працювати з різними джерелами знань;
- дітям подобається отримувати бали поетапно, візуалізація результатів праці спонукає дітей до більш активної роботи.

Тобто, у процесі такого навчання учні набувають не «готові» знання, а самі залучені до пошукової діяльності. Звісно, веб-квест не може бути ізольований від навчального процесу в цілому, він повинен мати безпосередній зв'язок з попередньою та подальшою пізнавальною діяльністю учнів.

Для проведення веб-квесту у позаурочний час можна використовувати наступні онлайн платформи та сервіси:

Vseosvita.ua – зручний інструмент для вчителів, тут можна організувати різні види завдань. Має функцію створення власного веб-квесту.

Jigsaw planet – цей сервіс дозволяє створювати з будь-яких зображень пазли, що містять від 4 до 300 елементів.

LearningApps.org – онлайн сервіс, який дозволяє створювати інтерактивні вправи, які мають різну форму. Зручність цієї платформи в тому, що посилань на вправу, можна дати дітям за допомогою QR-кодом.

Childdevelop – це надзвичайно корисна добірка, що включає 19 цікавих генераторів, серед яких створення кросвордів, філвордів, анаграм, прописів, а також різних типів математичних завдань.

Word Cloud Generation – англomовний сервіс для створення тегових хмар, який має найбільш зручну інтуїтивно зрозумілу навігацію.

Пропонуємо Вашій увазі приклад сценарію веб-квесту на тему «Зроби крок до здоров'я», що проводився на онлайн-платформі Zoom до Всесвітнього дня здоров'я для здобувачів освіти 3-го класу. Мета квесту: розширити знання про здоровий спосіб життя; причини виникнення різноманітних хвороб. Формувати здоров'язберігаючу компетентність, санітарно-гігієнічні навички догляду за тілом. Виховувати бажання підтримувати здоровий спосіб життя.

У вступній частині квесту були наступні етапи: привітання; об'єднання у команди за допомогою програми Castlots, вибір спікера; створення колажу правил квесту; оголошення теми та мети заняття за допомогою шифрограми; ознайомлення команд із критеріями оцінювання.

Робота в основній частині відбувається в групах, в даному випадку групова робота дозволяє домогтися більш високої активності всіх учнів.

Завдання 1. Дітям надається посилання на платформі Learning.apps де створено вправу «Класифікація», де потрібно правильно розподілити їжу на корисну і шкідливу. Після виконання учні отримують цікаві факти, які мають в подальшому цікаво розповісти класу.

Завдання 2. Створити хмару слів за допомогою сервісу Word Art на тему «Здоров'я», кожна команда має якомога більше придумати асоціацій. Далі спікери надсилають журі свою роботу, воно видаляє однакові асоціації, підраховує в якій команді слів більше, і оголошує результати.

Завдання 3. Гра «Крокодил», спікерам пропонується показати своїй команді за 2 хвилини вид спорту, який вони отримають на жеребкуванні. Жеребкування відбувається за допомогою сайту Quizlet.

Завдання 4. Діти крутять колесо фортуни, де написано різні види спорту за допомогою платформи Piliapp- далі працюють з інтернет джерелами, шукають історію, факти, метод гри та презентують у творчій формі інформацію.

Завдання 5. Вікторина на платформі Vseosvita.ua. Кожне завдання здобувачі освіти захищають та презентують в основній сесійній залі Zoom.

Заключна частина передбачає підведення підсумків веб-квесту, оголошення результатів, визначення переможців та рефлексію заняття.

Використання квесту в навчально-виховному процесі надає багато гарних плодів, а саме: навчає дітей логічно та критично мислити; розвиває вміння швидко аналізувати проблему та заходити на неї ґрунтовну відповідь; мислити за допомогою інтуїції; виховує повагу до думки інших, бажання; допомагає вчителю з'ясувати приховані якості учнів, визначити лідерів; з'ясовує, які приховані якості є в учнях, визначає лідерів; розвиває логіку та спритність.

Неодмінно таку форму потрібно використовувати в сучасних школах, від проведення квесту будуть в захваті всі учасники навчально-виховного процесу.

Список використаних джерел

1. Болдовський В.В., Шустка В.М. Квест це дуже посібник просто: методчний посібник по створенню квестів. Канів, 2018. 46 с.

2. Додж Б. Web Quest. Концепція класу. URL: <https://www.thirteen.org/edonline/concept2class/webquests/index.html> (дата звернення: 10.02.2022).

3. Квест (значення). Вікіпедія: вільна енциклопедія. URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%B2%D0%B5%D1%81%D1%82_\(%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%B2%D0%B5%D1%81%D1%82_(%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F)) (дата звернення: 01.10.2020)

Юзефів Анастасія
Науковий керівник – к.п.н., доц. М.П. Винарчик
Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка
vynarchyk.m@dspu.edu.ua

АНГЛІЦИЗМИ НА ВІЙСЬКОВУ ТЕМАТИКУ У ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВІ

Англiцизм (також англiзм) – рiзновид мовного запозичення: слово, його окреме значення, вислiв тощо, якi запозиченi чи перекладенi з англiйської мови, а також утворенi за її зразком [14]. Посилаючись на визначення М.П. Кочергана, матерiальне (лексичне) запозичення – запозичення, за якого з iноземної в рiдну мову входить лексична одиниця повнiстю (значення й експонент) [1, с. 229]. Незаперечним є той факт, що англiйська мова є найпоширенiшою мовою, якою розмовляє бiльшiсть населення нашої планети, використовуючи її як державну та другу державну мову, але найчастiше її вивчають для подорожей, роботи, реалiзацiї власних життєвих iнтересiв, тобто як iноземну. Такi шляхи дають змогу англiйській мовi розширювати межi свого використання i проникати в iншi мови. Англiйськi слова здатнi замiнювати слова певної мови, що свiдчить про активну мовну взаємодiю.

Слiд зазначити, що англiйська мова впливає на всi мови свiту та на французьку зокрема, яка запозичує англiцизми через соцiальнi мережi, мас-медiа

та політичну сферу. Мова йде як про літературний варіант англійської мови, так і про побутову розмовну лексику. В основному, процес запозичення відбувається всередині суспільства в молодому середовищі, бо саме молоді властиво наслідувати сучасні модні тренди, використовуючи англіцизми. Французька мова, однак, завжди протиставлялася надмірному використанню англійських слів в усіх сферах суспільного і повсякденного життя, пропонуючи еквівалентні відповідники в своїй мові. Так, наприклад, англійське слово *coache* має французький еквівалент *entraîneur*, хоча молодь віддає перевагу саме першому варіанту. Зазвичай, французька мова пропонує свої слова для поширених англійських термінів, таких як, наприклад, *email*, *mailbox* (*courrier électronique*, *corurieriel*; *boite aux lettres*).

Аналізуючи історію та сучасний процес запозичень із однієї мови в іншу, потрібно враховувати і той факт, що багато слів було запозичено під час військових баталій між носіями англійської та французької мов. Цій проблемі присвятили численні наукові розвідки П. Гіро [5], М. Перньє [8], М.Д. Пікон [9], П. Богаар [4], Ж. Рей-Дебов [10], М. Мізанчук [6], О.Д. Федченко [2], О.І. Чередниченко [3]. З досліджень вищеназваних науковців можна зробити висновки, що англійські слова активно вклинюються у словниковий запас багатьох людей, вони також розширюють синонімічний ряд французької лексики. Це пояснюється активними міжнародними відносинами в умовах сучасної глобалізації. У французьку мову проникають і англіцизми, які мають французьке походження, тож вони легко засвоюються французькими носіями мови. Прикладом можуть слугувати слова *majorité*, *convention*.

Потрібно підкреслити, що існують два шляхи запозичень: усний та письмовий. При першому здійснюється безпосередній мовленнєвий контакт між представниками різних народів, при другому – через офіційні документи, листи, мемуари, щоденники, філософські трактати, переклади, публіцистичні та художні твори. Важко вказати точну дату початку процесу запозичень між французькою та англійською мовами, але однозначно можна стверджувати, що відбувається він віддавна, ймовірно в часи Нормандського захоплення Англії.

Французький словниковий запас завойовників у той час мав значний вплив на англійську мову, тоді як англійські слова почали активно проникати у французьку мову починаючи з XIX ст. як, наприклад, *tunnel, shampooing, interview, foot, match*. У канадському Квебеку ситуація із запозиченнями на військову тематику відрізняється від процесу запозичення англіцизмів у Франції. Насамперед, це пояснюється тим, що історично французька мова в Канаді почала зазнавати впливу англійської у VIII ст. На відміну від регіону Квебек, територія Франції не піддавалася військовим завоюванням, що пояснює порівняно невелику кількість англіцизмів у мові в той час. Активні запозичення англійських слів у французьку мову спричинили всесвітні конфлікти та війни, що зумовило появу слів на військову тематику: *battle-dress, bonderisation, no man's land, tank, jet, avral, browning, bunker, midshipman, tanker, trap, trawler, squall, dinghy, shrapnel, schooner, yacht, déconfliction, challenge*.

Сучасні непрості реалії України і всього світу зумовили активне використання військової термінології. У нижчеподаній таблиці представлено частовживані англіцизми, які були запозичені французькою мовою [13].

Airforce	l'Armée De l'Air (f)
Army	l'Armée De Terre (f)
Attack	l'attaque (f)
Command	le commandement
Commanding officer	le chef de corps
Compass	la boussole, le compas magnétique
Crew	l'équipage (m)
Duty officer	l'officier de permanence (m)
Enemy	l'ennemi (m)
Motors	le moteur
Exercise	l'exercice (m)
First aid kit	la trousse de premier secours
Ground forces	les Forces Terrestres (f)
Hangar	le hangar
Headquarters	le quartier général
Helicopter	l'hélicoptère (m)
Joint-service (js...)	Interarmées
Liaison officer	l'officier de liaison (m)
Medical officer	l'officier du service de santé (m)
Navy	la Marine
Operation	l'opération (f)
Orders	le sordres (m)
Pilot	le pilote
Rations	les rations (f)
Stretcher	le brancard / la civière nestuves
The services/forces-	les Forces Armées (f)
To land	atterrir
To order	ordonner
To take off	décoller
Transmitter	l'émetteur
Workshop	l'atelier (m)
United Nations (un...)	les Nations Unies (f)

Досліджуючи процес запозичення військової лексики, можна звернути увагу на те, що в французьку мову ввійшло багато слів з американського варіанту англійської мови і стосуються вони військового озброєння та армії: *booby-trap*, *briefing*, *deterrent*, *fall-out*, *maintenance*, *offshore*, *sniper*, *stick*, *ICBM*(*Inter Continental Ballistic Missile*), *incapacitant*, *-ante*, *MIRV*(*Multiple Independently Targetable Reentry Vehicle*) [7, с. 216]. Деякі англіцизми збереглися у французькій мові і ввійшли до активного вжитку, інші були замінені французькими словами: *booby-trap* (*piège*), *briefing* (*briefing*), *deterrent* (*dissuasion*), *fall-out* (*retombées*),

maintenance (maintenance), offshore ou off-shore (offshore ou off-shore), cocktail molotov (cocktail molotov), sniper (tireur d'élite), stick (bâton).

Підсумовуючи вищезазначене, можемо стверджувати, що у французькій мові є велика кількість англіцизмів, які запозичувались у різні періоди історичного та суспільного розвитку і використовуються нині в різних сферах життя. Запозичення військової термінології були особливо активні в період воєнних дій і конфліктів. На сьогоднішньому етапі цей процес продовжується.

Список використаних джерел

1. Кочерган М.П. Вступ до мовознавства. К.: Видавничий центр «Академія», 2000, 368 с.
2. Федченко О.Д. Фонетико-графічні та семантичні особливості англіцизмів у сучасній французькій мові: дис. ... канд. філологічних наук: 10.02.05 / Олена Дмитрівна Федченко. Київ, 1990.
3. Чередниченко О.І. Англіцизми у французькому та українському медіадискурсі [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://papers.univ.kiev.ua/1/inozemna_filologija/articles/cherednychenko-i-english-loans-used-infrench-and-ukrainian-media-discourse_14898.pdf
4. Bogaards P. On ne parle pas franglais: la langue française face à l'anglais. Bruxelles: Duculot, 2008. 207 p
5. Guiraud P. Les mots étrangers. P.: PUF, 1971. 127 p
6. Misanchuk M. Anglicismes dans la presse française // L'Express et le Nouvel observateur (1991–1995). Calgary: University of Calgary, 1997. XI. 444 p
7. Nikolovski, Zoran. Traduction de certains anglicismes dans le domaine de l'armement et de l'armée. Figement et imaginaire linguistique de la langue à la traduction. 2015. P. 215–225.
8. Pergnier M. Les anglicismes. P.: PUF, 1989. 224 p
9. Picone M.D. Anglicisms, Neologisms and Dynamic French. Amsterdam: John Benjamins, 1996. 462 p
10. Rey-Debove J., Gagnon G. Dictionnaire des anglicismes. P.: Le Robert, 1986. 1150 p.

Інтернет-ресурси

11. <https://job-in-france.babylangues.com/french-language/french-borrowing/>
12. <https://www.dictionnaire-academie.fr/article/QDL012>
13. https://www.natobilc.org/documents/Military%20Language/TriSvcBILC_002.pdf
14. <https://uk.wikipedia.org/wiki>

Ясніцька Ольга

Науковий керівник – канд.психол.н.,

доцент - Ольга Москаленко

Національний технічний університет

України «Київський політехнічний

інститут імені Ігоря Сікорського»

oliayasnitska@gmail.com

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЖІНОЧОГО СТИЛЮ КЕРІВНИЦТВА

Сьогодні суспільство все частіше орієнтується на принципи демократичного управління, адже довгий час існували, а по деколи ще існують, стереотипи, що управління та керівництво це справа чоловіків. З часом консервативні погляди змінюються та впроваджуються нові тенденції. На це впливає низка причин, а саме: розвиток моделей ділових відносин, жіночого менеджменту, становлення інституту лідерства тощо. Тому на сьогоднішній день ми можемо говорити про місце жінки в керівництві та про формування особливостей стилю управління.

Гендерний підхід є розв'язком проблеми соціальної несправедливості і основним проявом демократії в управлінні. Сутність такого підходу полягає у тому, що ніхто не може бути дискримінований в залежності від того чоловік він чи жінка, тобто за статевими ознаками.

Жінка-керівник сьогодні не рідкість, але не зникає проблема сприйняття рівності гендерного підходу до керівництва. Основні парадигми гендерного

підходу розглядають у працях зарубіжних та українських науковців: Т. Василевська, Н. Грицяк, Т. Бендас, Дж. Роузнер, Е. Іглі та інші.

Жіночий стиль керівництва в основному покладається та регулюється тими особливостями що і жінка в житті. Але не кожна жінка може бути керівником, для цього потрібна сила волі та певні якості. В першу чергу налагоджуються відносини з підлеглими, в результаті якщо їх вдосконалювати, то це побудує успішну систему для керівництва в не залежності чоловік це чи жінка. Прокачування таких складових як: хитрість та спритність, які однозначно притаманні жінкам; відкритість характеру; спостережливість та точність, що вище у жінок ніж у чоловіків; спокійну реакцію на критику та гнучке ставлення до інших - саме це надасть жіночому стилю управління більше перспектив для доведення своєї особистості як керівника, а також більшу варіантність успішного та якісного управління. Дж. Роузнер зазначає, що жінка-управлінець повинна вимагати до себе такого ж серйозного ставлення, як і до чоловіка-управлінця. Тому вона має відмовитися від «в основному жіночих» прийомів у спілкуванні — терплячості, співчутливості. Більше того, значна кількість жінок-управлінців налаштована на зміну тих виявів своєї поведінки, які, на їхній погляд, надто жіночі і тому стають на заваді ефективній професійній діяльності. [Error! Reference source not found., с. 261]

Виходячи із теорії соціальних ролей Е. Іглі гендерна роль керівника виходить із гендерних стереотипів. Роль керівника є маскулінною, тому із обґрунтування теорії жінка-керівник буде відчувати конфліктність ситуації. Певні стереотипні упередження можуть впливати на психологічний стан, зокрема, на самооцінку, впевненість в собі, що в свою чергу відобразиться на ефективності роботи. Крім того, для жінок, які виявляють свої здібності, бажають реалізувати свій потенціал, часто може виникнути конфлікт з традиційними поглядами оточуючих на місце жінки в суспільстві і, можливо, з власними уявленнями про себе як про особистість. [1, с.177]

В дослідженні О. Анупрієнко визначено, на перше місце у жінки-керівника чоловіки ставлять такі якості, як жіночність, гарну зовнішність, привабливість.

Друга група найцінніших якостей у керівників- жінок — компетентність і діловитість. Під діловитістю розуміють цілеспрямованість, практичність, організованість, уміння довести розпочату справу до кінця, єдність слова і діла, точність, обов'язковість і працездатність. [Error! Reference source not found., с. 266]

Виділяючи головне, можна виокремити основні характерні риси жіночого стилю керівництва:

- Лояльність до співробітників;
- Використання різних методів управління;
- Гнучкість та інноваційність, пристосування до різних обставин;
- Компромісність та демократичність.

Дані характеристики важливо виділити зокрема у жінка-керівниках, адже вони менш притаманні чоловічому стилю керівництва, який є більш консервативним та авторитарним. Практика показує, що гендерні характеристики не є ключовими для ефективного керівництва, тому увага звертається на особисті ознаки та притаманні риси стилю керівництва, який використовує жінка-керівник.

Отже, на сьогодні усе частіше ми можемо зустріти жінку на посаді керівника. На мою думку, це зумовлено вище переліченими особливостями, які притаманні жіночому стилю управління, адже жіноча раціональність в поєднанні з емоційністю може надати неабиякі результати. За статистичними даними ЄДРПОУ в Україні кожний третій керівник – жінка. Це дає змогу стверджувати, що жінки наділені якостями необхідними для управління. Але, незважаючи на це, існує проблема усвідомлення жінками їхньої ролі в житті, яку невпинно намагаються вирішити щоб подолати перешкоди просування жінки по кар'єрних сходинках.

Список використаних джерел

1. Анупрієнко О. Л. Жінка-керівник у державному управлінні: подолання гендерних стереотипів суспільства. Наукові записки Інституту політичних

- і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. 2008. С. 259-269.
2. О.І. Бондарчук, Л.М. Карамушка, Н.Л. Коломінський, Т.В. Зайчикова, О.А. Філь. Психологія управління в освіті: Курс лекцій та завдання навчального практикуму для слухачів очно-дистанційної форми навчання в системі післядипломної педагогічної освіти. Київ. 2006. С.170-178.

**УХВАЛА
МІЖНАРОДНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВО – ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

«Організаційні, правові та психолого-педагогічні аспекти реалізації професійної мобільності студентів у період війни: реалії та перспективи»

International Student Scientific and Practical Conference

«Organizational, jurisprudential, psychological and pedagogical aspects of students' professional mobility implementation during the war: realities and prospects»

(23 листопада 2022 року, м. Львів)

Міжнародну конференцію проведено 23 листопада 2022 року в Національному університеті «Львівська політехніка» (з онлайн-трансляцією) кафедрою педагогіки та інноваційної освіти Інституту права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка» (м. Львів, вул. В. Чорновола, б. 57, 36 навчальний корпус).

З вітальним словом до учасників конференції звернулися: Юрій Козловський – д. пед. н., професор, заступник директора Інституту права, психології та інноваційної освіти Львівської політехніки, Фаусто Презутті – д-р психології, професор психології, президент Наукового інституту психології освіти та виховання та Європейського центру освіти (I.S.P.E.F. – E.C.E.) (м. Рим, Італія), Тетяна Горохівська - д. пед. н.,

доцент, завідувачка кафедри педагогіки та інноваційної освіти Інституту права, психології та інноваційної освіти Львівської політехніки.

УХВАЛИЛИ:

1. В умовах воєнного часу вважаємо доцільним і перспективним долучати студентів закладів освіти усіх типів до ініціювання та проведення наукових заходів з метою покращення розвитку їх академічної та професійної / професійно-педагогічної мобільності, що сприятиме інтеграції системи освіти України до європейського простору вищої освіти (ЕНЕА).

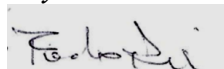
2. Освітній процес у вищій та шкільній освіти доцільно здійснювати із урахуванням психологічних факторів з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій та з урахуванням особливостей регіонального воєнного стану. *Цьому сприятиме запровадження освітніх моделей TeLSAC і PERFORMER в систему освіти України.*

3. В умовах воєнного часу особливої уваги потребують діти, що мають обмежені можливості, а тому інклюзивне навчання в умовах воєнного стану є актуальним і потребує особливого вивчення та впровадження творчих освітніх ініціатив.

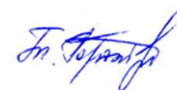
4. Адміністраціям закладів освіти, керівникам їх підрозділів звернути увагу на необхідність створення безпечних і нешкідливих умов організування освітнього процесу в умовах воєнного часу для забезпечення учасникам освітнього процесу їх академічної мобільності за потреби зміни закладу освіти, регіону чи країни проживання і навчання.

Президент Н.І.П.О.В.

Фаусто ПРЕЗУТТИ

Завідувачка кафедри ППО
Інституту ППО
Тетяна ГОРОХІВСЬКА

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

Організаційні, правові та психолого-педагогічні аспекти реалізації професійної мобільності студентів у період війни: реалії та перспективи

**Матеріали
міжнародної студентської науково-практичної конференції**

**Національний університет «Львівська політехніка»
Львів, 23 листопада 2022 року**